

**PATIKOINTIA, KONSERTTEJA JA
KÄDENTAITOJA — SELVITYS
KESÄOHJELMAPALVELUJEN KEHITTÄ-
MISEKSI ROVANIEMEN NAPAPIIRILLÄ**

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

MATKAILUN KOULUTUSOHJELMA

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA
Matkailun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**PATIKOINTIA, KONSERTTEJA JA
KÄDENTAITOJA – SELVITYS
KESÄOHJELMAPALVELUJEN KEHITTÄMI-
SEKSI ROVANIEMEN NAPAPIIRILLÄ**

Sirkka Juntunen

2012

Toimeksiantaja Rovaniemen Kehitys Oy

Ohjaajat Marja Tolonen-Martikainen ja Jenni Laine

Hyväksytty 2012

Tekijä

Sirkka Juntunen

Vuosi 2012

**Toimeksiantaja
Työn nimi**

Rovaniemen Kehitys Oy
Patikointia, konsertteja ja kädentaitoja — selvitys kesäohjelmajpalvelujen kehittämiseksi Rovaniemen Napapiirillä

Sivu- ja liitemäärä

62 + 15

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää, millaisia aktiviteetteja Rovaniemen Napapiirillä voitaisiin kesällä toteuttaa ja millaisiin ohjelmajpalveluihin matkailijat mahdollisesti osallistuisivat.

Aihe taustoitettiin selvittämällä, mitkä tekijät vaikuttavat matkailun muuttumiseen elinkeinona, perehtymällä kesämatkailun kehittämiseen sekä perehtymällä aiempien tutkimusten tuloksiin. Rovaniemellä kesämatkailu on huomattavasti talvea hiljaisempi, joten tietoa siitä ei ole kovin paljon saatavissa. Työssä tarkastellaan Napapiiriä myös alueena, mitä kesäohjelmajpalveluihin voisi sisältyä Rovaniemen matkailualue huomioiden. Tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä haastattelua informoituina kyselyinä. Vilkkaimpaan lomaa-aikaan haastateltiin heinä–elokuussa yhteensä 200 Rovaniemen Napapiirillä liikkunutta kotimaan ja ulkomaan matkailijaa.

Tuloksissa tuli esille, että matkailijat osallistuisivat mahdollisesti Rovaniemen Napapiirillä kesällä aktiviteetteihin eli ohjelmajpalveluihin. Selvä enemmistö matkailijoista tulee Rovaniemelle vapaa-ajallaan. Suomalaisista suurin osa viipty Rovaniemellä vain päivän. Kaikkia matkailijoita kiinnostaa luonto, kulttuuri ja historia sekä kädentaidot. Myös häät ohjelmajpalveluina olivat suosittuja. Kovin suuria eroja suomenkielisen ja englanninkielisen kyselyn välille ei syntynyt.

Kädentaidoissa etenkin suomenkielisiä matkailijoita kiinnosti korukiven hioaminen. Geologiaa ei Rovaniemellä ole vielä paljon hyödynnetty matkailussa. Kyselyjen tulosten pohjalta Rovaniemen Kehitys voi myöhemmin hakea projektirahoitusta Lapin korukivien näyttelyn rakentamiseksi Rovaniemen Napapiirillä. Projektiin on tarkoitus ottaa mukaan joitakin paikallisia käsityöläisiä, jolloin projektista on hyötyä myös yritysalamään.

Avainsanat

elämystalous, hyvinvointi, kesäohjelmajpalvelu, kulttuuri, luonto, napapiiri, Rovaniemi

Author

Sirkka Juntunen

Year

2012

**Commissioned by
Subject of thesis**

Rovaniemi Regional Development Agency Ltd
Hiking, Concerts and Handicrafts — a Survey to De-
velop Summer Activities at the Arctic Circle in
Rovaniemi

Number of pages

62 + 15

The aim of this thesis was to clarify, what kind of summer activities could be developed at the Arctic Circle in Rovaniemi and what kind of summer activities tourists would possibly participate in.

The background information was searched by clarifying the tendencies that have an impact on how tourism changes as a livelihood, by exploring how summer tourism could be developed on a long time frame and the results of previous surveys. The summer season sells only little compared to the winter season. The present offering on summer activities is also presented. In addition, it was outlined, what could be included in summer activities with regard to the Rovaniemi tourism area. Two quantitative interviews were carried out in July and August for the total of 200 Finnish and foreign tourists at the Arctic Circle in Rovaniemi.

The results of the inquiries showed that tourists would possibly participate in summer activities at the Arctic Circle in Rovaniemi. A clear majority comes to Rovaniemi on their leisure time. Most Finnish tourists stay in Rovaniemi only a day. All tourists are interested in nature, culture and history but also in handicrafts. Weddings and especially weddings in a nature church as activities interested travellers, too. No substantial differences were found between the Finnish and English speaking travellers.

Geology has been integrated in tourism in Rovaniemi only little. According to the results of the inquiries, Rovaniemi Regional Development Agency can later apply for project funding to build an exhibition of Lappish precious stones at the Arctic Circle in Rovaniemi. The purpose is to take some artisans as partners to the project. In that way the project would also benefit local enterprises.

Key words

the Arctic Circle, culture, experience economy, nature, summer activity, Rovaniemi, wellness

SISÄLTÖ

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	1
1 JOHDANTO	2
2 MATKAILUN OHJELMAPALVELUT	4
2.1 OHJELMAPALVELUJEN MÄÄRITELMIÄ JA LAINSÄÄDÄNTÖÄ	4
2.2 MUITA OHJELMAPALVELUISSA HUOMIOITAVIA TEKIJÖITÄ	5
2.3 MATKAILUN KESÄOHJELMAPALVELUJEN TARJONTA ROVANIEMELLÄ.....	7
3 KESÄMATKAILUN AIEMPIEN TUTKIMUSTEN TULOKSIA	10
3.1 LUONTOMATKAILU ULKOMAISTEN MATKANJÄRJESTÄJIEN NÄKÖKULMASTA	10
3.2 KULTTUURI JA HISTORIA MATKAILUN MOTIIVINA	11
3.3 KÄSITYKSIÄ JA MIELIKUVIA ROVANIEMESTÄ.....	12
4 MATKAILUN MUUTTUMISESTA JA ROVANIEMEN KESÄMATKAILUN KEHITTÄMISESTÄ.....	14
4.1 MATKAILUN YLEISTEN KEHITYSNÄKYMIEIN VAIKUTUKSESTA.....	14
4.2 MATKAILUUN VAIKUTTAVIA MUITA SUUNTAUKSIA	16
4.3 VETOVOIMA- JA TYÖNTÖVOIMATEKIJÄT ROVANIEMELLE	19
4.4 MATKAILUN TOIMIJAT ROVANIEMELLÄ.....	21
4.5 MATKAILUN KEHITTÄMISMAHDOLLISUUKSIA ROVANIEMELLÄ	23
4.6 ROVANIEMEN KESÄMATKAILUN TUOTTEISTAMISMAHDOLLISUUKSIA.....	24
4.6.1 Matkailualueen tarjoamia puitteita.....	24
4.6.2 Napapiirin kaavamuutos.....	26
4.6.3 Kulttuuri- ja hyvinvointimatkat kesämatkailun mahdollisuuksina	27
4.6.4 Napapiiri ympäristönä uusille ohjelmapalvelutuotteille.....	28
5 ROVANIEMI ON VAPAA-AJAN MATKAKOHDE	33
5.1 TUTKIMUSMENETELMÄNÄ MÄÄRÄLLINEN HAASTATTELU	33
5.2 SUOMENKIELISET TULEVAT OMALLA AUTOLLA PÄIVÄSELTÄÄN	35
5.2.1 Kulttuuri- ja luontomatkat kiinnostavimpia.....	36
5.2.2 Suomalaisvastausten tarkastelua tuotesuunnittelua varten	38
5.3 ENGLANTIA PUHUVAT TULEVAT EUROOPASTA PARIKSI PÄIVÄKSI	40
5.3.1 Luonto- ja kulttuurimatkat kiinnostavat eniten	41
5.3.2 Tulostarkastelua kansallisuuksittain	42
5.3.3 Kansainväliset matkailijat ensikertalaisia.....	43
5.4 KAIKKIA KIINNOSTAVAT KONSERTIT, KÄDENTÄIDOT JA PATIKOINTI	45
5.5 MOLEMPIEN KYSELYJEN TULOSVERTAILUA	48
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	51
LÄHTEET	56
LIITTEET	62

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuviot

KUVIO 1. ELÄMYSKOLMIO PERUSTANA TUOTTEEN ELÄMYKSELLISYYDELLE .	7
KUVIO 2. KIINNOSTUNEISUUS MATKUSTAA SUOMEEN UUELLEEN TULEVIEN KOLMEN VUODEN AIKANA	12
KUVIO 3. SUOMENKIELISEEN KYSELYYN OSALLISTUNEIDEN IKÄJAKAUMA	35
KUVIO 4. SUOMENKIELISTEN SUOSITUIMMAT OHJELMAPALVELUEHDOTUKSET	36
KUVIO 5. ENGLANNINKIELISEEN KYSELYYN OSALLISTUNEIDEN IKÄJAKAUMA	40
KUVIO 6. ENGLANNINKIELISEEN KYSELYYN OSALLISTUNEIDEN MATKUSTUSTAPA	41
KUVIO 7. ENGLANTIA PUHUVIEN SUOSITUIMMAT OHJELMAPALVELUEHDOTUKSET	42
KUVIO 8. MOLEMPIEN KYSELYJEN SUOSITUIMMAT LUONTOMATKAILUN OHJELMAPALVELUT	46
KUVIO 9. MOLEMPIEN KYSELYJEN SUOSITUIMMAT KULTTUURIIN JA HISTORIAAN LIITTYVÄT OHJELMAPALVELUT	46
KUVIO 10. MOLEMPIEN KYSELYJEN SUOSITUIMMAT HYVINVOINTIIN JA YHDESSÄOLOON LIITTYVÄT OHJELMAPALVELUT	48

Taulukot

TAULUKKO 1. TUNTEIDEN JA TARINOIDEN MARKKINAT .	18
TAULUKKO 2. KANSAINVÄLISTEN NUORTEN JA NUORTEN AIKUISTEN MIELENKIINTOISIMMAT JA SUOSITUIMMAT OHJELMAPALVELUT.	44
TAULUKKO 3. KANSAINVÄLISTEN 30 VUOTTA JA SITÄ VANHEMPIEN MIELENKIINTOISIMMAT JA SUOSITUIMMAT OHJELMAPALVELUT.	45

1 JOHDANTO

Selvitän opinnäytetyössäni mahdollisuuksia kehittää Rovaniemen Napapiirille kesällä toteutettavia ohjelmapalveluja. Työskentelin Napapiirillä harjoittelijana kesällä 2009 Huskyparkissa koiratarhan siistijänä ja oppaana. Suurin osa asiakkaista oli ulkomaalaisia. Heitä ihmetytti, miksi Napapiiriltä ei löydy matkailijoille kuin Joulupukki ja matkamuistomyymälöitä. He olisivat halunneet osallistua erilaisiin aktiviteetteihin käyntinsä aikana.

Matkailu Rovaniemen Napapiirillä lähti kasvamaan voimakkaasti 1980-luvulla, kun sinne rakennettiin Joulupukin Pajakylä vuonna 1985 (Hakulinen–Komppula–Saraniemi 2007, 35). Tilastokeskuksen mukaan majoitus- ja ravitsemisalan työllistävä vaikutus Lapissa on keskimääräistä suurempi. Vuonna 2009 majoitus- ja ravitsemisala työllisti keskimäärin Suomessa 1,7 % koko liikevaihdosta, kun se oli Lapissa 4,0 %. Koko työllistämisluvusta ala on keskimäärin Suomessa 4,2 %, kun se Lapissa oli 7,0 %. (Lapin liitto 2012, 15.) Vuonna 2011 matkailija viipyi Rovaniemellä keskimäärin 1,9 vuorokautta. Vuonna 2016 hänen toivotaan viipyvän 2,5 vuorokautta. Rovaniemen matkailun kehittämisohjelmassa kaupunki on kirjannut edellisen lisäksi tavoitteeksi rekisteröityjen yöpymisten määrän vuonna 2016 olevan 680 000. Vuonna 2010 se oli 470 000. Rovaniemi tarvitsee myös lisää majoituspaikkoja ja erityyppisiä majoitusvaihtoehtoja erilaisille kohderyhmille. (Rytönen 2012.) Lentokenntä on osaltaan kasvattanut kansainvälistä matkailua. Mielikuvituksellinen matkailutuote Joulupukki ja kuvitteellisesti Pajakylään sijoitettu maantieteellinen raja Napapiiri vetävät matkailijoita niin kotimaasta kuin ulkomailta. Myös Ranua kuuluu Rovaniemen matkailualueeseen.

Rovaniemen kesäohjelmapalvelutarjonnassa on kesällä 2012 vaihtoehtoina muun muassa luontoon liittyviä ohjelmapalveluja, opastettuja retkiä ja käden taitoja. (Visit Rovaniemi 2012.) Näistä suurin osa järjestetään muualla kuin Napapiirillä. Uusia tuotteita kehitettäessä on tarpeen ottaa huomioon vallitsevat olosuhteet, alueella toimivat sidosryhmät ja asiakkaat eli matkailijat. Vallitsevat olosuhteet asettavat toimintaympäristön, joissa palveluja voidaan toteuttaa. Sidosryhmät toimivat osaltaan palvelujen tuottamisessa ja verkostoi-

tumisesta on yleensä hyötyä toimijoille. Matkailijoiden toivomukset tulee ottaa huomioon uusia tuotteita suunniteltaessa.

Rovaniemellä joulukuun ja uusi vuosi ovat matkailullisesti vuoden sesonkihuippu, jolloin etenkin venäläiset tulevat lomailemaan ja ostoksille, mutta myös eurooppalaiset ja aasialaiset katsomaan Joulupukkia ja lomailemaan. Kesämatkailua vasta suunnitellaan ja kehitetään. Joulukolmion alueelle – Rovaniemen lentokenttä, Joulupukin Pajakylä ja Santapark – suunnitellaan uusia palveluja. Myös Santaparkin ja Pajakylän välille olisi hyvä saada palveluja. Sekin voisi pidentää matkailijoiden viipymää. Rovaniemi on matkailullisesti myös vilkas kokous- ja kongressikaupunki. Koska selvitän työssäni kesämatkailun ohjelmapalvelujen kehittämismahdollisuuksia, olen tarkoituksella jättänyt tarkastelusta pois kokous- ja kongressimatkat sekä incentive-matkat, ettei aihe laajene liikaa.

Rovaniemen kaupunki on linjannut Elinkeinojen kehittämisohjelmassa 2011–2016 yhdeksi kehittämisalueeksi Napapiirin ja Santaparkin alueen matkailun kehittämisen (Rovaniemen elinkeinojen kehittämisohjelma 2011, 26). Matkailullisesti Santaparkin ja Napapiirin alueen kehittäminen on todettu Rovaniemen kaupunginvaltuustossa vuoden 2011 kesäkuussa kaupungin ykkösasiaksi. (Vehmas 2011.) Opinnäytetyön toimeksiantaja on Rovaniemen Kehitys Oy. Se on asiantuntijaorganisaatio Rovaniemen ja Ranuan yrittäjille ja elinkeinoelämälle. Se konsultoi yrittäjiksi aikovia, kouluttaa jo yrittäjänä toimivia sekä muita elinkeinoelämän tahoja. Lisäksi Rovaniemen Kehitys hallinnoi useita erilaisia kehittämisprojekteja. (Rovaniemen Kehitys Oy 2012.)

Työn aihe elinkeinoelämään on erittäin ajankohtainen. Opinnäytetyötä on tarkoitus käyttää rahoitushakemuksen liitteenä.

2 MATKAILUN OHJELMAPALVELUT

2.1 Ohjelmapalvelujen määritelmiä ja lainsäädäntöä

Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaluokituksen mukaan matkailun ohjelmapalveluilla tarkoitetaan matkailutuotteeseen liittyviä, ohjattuja aktiviteetteja. Näitä voivat olla kesäsesonkina esimerkiksi kanoottiretket ja kalastustapahtumat eli yleisesti ottaen luontoon liittyvää yritystoimintaa. Ohjelmapalveluiksi voidaan nähdä lisäksi harrastus- ja virkistyspalvelut, rakennetut aktiviteetti- ja huvikohteet, kilpailutapahtumat sekä kulttuuri- ja taidetapahtumat. Laajasti käsitettynä ohjelmapalveluita edustavat myös hiihtokeskukset, eläintarhat, huvipuistot ja museot. (Liuksila 2009, 8.) Ohjelmapalveluihin liittyy läheisesti nykyään elämyskeskukset. Elämyskeskuksiin sisältyy elinkeinoaloista matkailu, design, sisällöntuotanto ja uusmedia. Matkailu mielletään enenevässä määrin myös hyvinvointiin ja terveyteen – vapaa-ajalla halutaan mennä hoidattamaan itseään. (Liuksila 2009, 9.)

Matkailun ohjelmapalvelut sisältävät toisaalta harrastus- ja virkistyspalveluina luontoaktiviteetteja, rakennettuja aktiviteetteja, huvikohteita ja kilpailutapahtumia. Toisaalta ohjelmapalveluihin kuuluu kulttuuri- ja taidepalveluja. Asiakas voi osallistua aktiivisesti toimintaan tai olla passiivinen tarkkailija yleisön joukossa. (Verhelä 2007, 16–17). Joulupukin Pajakylästä käsin toteutettaviksi kesäohjelmapalveluiksi voidaan määritellä luontomatkailuun, kulttuurimatkailuun sekä hyvinvointimatkailuun liittyvät aktiviteetit, joissa asiakas voi joko osallistua itse aktiivisesti tai vain katsella esityksiä. Luontomatkailussa voidaan hyödyntää Napapiirin retkeilyalueen patikointireittejä tai muita Rovaniemen ympäristöstä löytyviä luonnon muovaamia erikoisia paikkoja. Kulttuurimatkailussa voidaan hyödyntää Rovaniemen ja Lapin värikästä historiaa, paikallisten harrastusyhdistysten ja muiden toimijoiden toimintaa sekä järjestää erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia. Hyvinvointimatkailuun voidaan liittää hiljentymisen ja yhdessäolon teemat, joilla on kokonaisvaltainen vaikutus ihmisen positiivisuuteen ja energisyyteen.

Ohjelmapalveluiden järjestäminen vaatii useita lupia, tietoa ja sopimuksia eri viranomaisten, organisaatioiden sekä muiden tahojen kesken. Viranomaiset säätelevät ja kehittävät matkailuyritysten turvallisuutta sekä vastaavat yhteis-

kunnan yleisestä turvallisuudesta pyrkimällä ennaltaehkäisemään rikoksia, tulipaloja tai muita onnettomuuksia. Kuntien vastuulla on peruspalvelujen tuottaminen matkailualueella. (Määttä–Ronkainen 2012, 8; ks. Lehto 2011.) Ohjelmapalvelujen tuottaja on jatkuvassa yhteistyössä paikkakuntansa ympäristöterveydenhuollon, sosiaalitoimen, terveystoimen, teknisten palvelujen ja infrastruktuurin sekä turvallisuusviranomaisten kanssa.

Ohjelmapalvelut sisältävät nykyisin moninaisia aktiviteetteja. Varsinaista lainsäädäntöä ohjelmapalveluihin ei ole, mutta kuluttajansuojalaki (1978/38) ja laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (2004/75) ohjaavat toimintaa asiakkaille tarjottavien turvallisten tuotteiden muodossa. Lainsäädäntö on osa yrityksen toimintaympäristöä. Suomen lainsäädännöstä kasvava osa johtuu suoraan tai epäsuorasti EU:n lainsäädännöstä. Muuttuva lainsäädäntö luo mahdollisuuksia uudenlaisiin liiketoimintamalleihin. (Hoppu–Hoppu 2007, 19.) Sopimukset on syytä laatia aina kirjallisina epäselvyyksien välttämiseksi.

2.2 Muita ohjelmapalveluissa huomioitavia tekijöitä

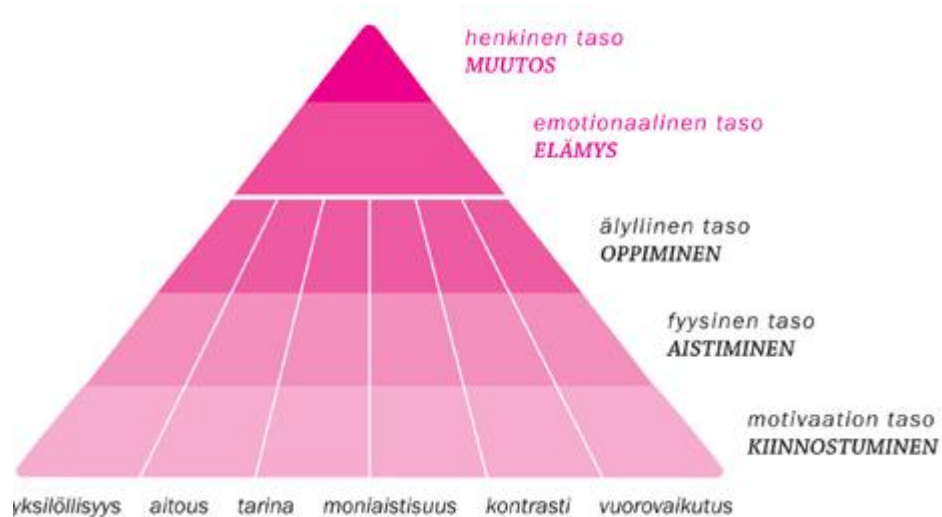
Ohjelmapalvelutuotteen turvallisuuteen vaikuttavat useat eri tekijät. Ne voivat vaikuttaa yksin tai yhdessä tuotteen tai palvelun teknisen turvallisuuteen ja asiakkaan kokemukseen palvelusta. Turvallisuuden luomiseen edellytetään koko toimintaketjun panosta.

Turvallisen toiminnan perusedellytys on turvallisuusmyönteinen asenne kaikilta ohjelmapalvelun toteuttamiseen osallistuvilta henkilöiltä. Tämä vaikuttaa siihen, ettei turvallisuus ole rasite yrityksen toiminnalle vaan sitä pidetään yhtenä osana tuotetta. Turvallisuuteen vaikuttaa myös palvelujen toteuttamiseen osallistuvien ihmisten perehdyttäminen ja ohjeistaminen toteutettavan ohjelmapalvelun turvallisuusriskeihin, -välineisiin, kaluston ja laitteiden käyttöön. Välineet, laitteet ja kalusto tulee olla kunnossa sekä asianmukaisesti huollettuja. Yrityksen johto vastaa turvallisuussuunnittelusta. Ohjelmapalvelun toteuttamiseen vaikuttaa välineiden ja toimijoiden lisäksi palvelun toteuttamisen toimintaympäristö eli fyysinen paikka, olosuhteet, vuorokauden aika sekä sää. (Verhelä 2007, 50–51.)

Ohjelmanpalveluihin liittyy huomattavia riskejä, sillä ohjelmissa asiakkaat joutuvat usein yllättäviin tilanteisiin. Palveluntuottajan tuleekin tehdä yrityksensä riskikartoitus onnettomuuksien minimoimiseksi. Asiakasryhmistä lapset, ikääntyneet ja liikuntarajoitteiset ovat riskialttiimpia. Myös maasto- ja sääolosuhteet altistavat riskeille. (Tukes 2012.) Usein ohjelmanpalvelujen toteutuksessa käytetään alihankkijoita. Tällöin matkailutuotteen turvallisuuteen vaikuttaa myös alihankkijoiden tuottamien palvelujen turvallisuus. Kokonaisuus on yhtä vahva kuin on sen heikoin lenkki.

Vuonna 1992 Yhdistyneiden Kansakuntien järjestämässä ympäristö- ja kehityskonferenssissa yli sata maata asetti tavoitteekseen kestävän kehityksen. Kestävä kehitys tarkoittaa nykysukupolvien tarpeiden tyydyttämistä vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tarpeidensa tyydyttämiseen ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Kestävästä kehityksestä onkin tullut yleismaailmallinen käsite. Kestävällä matkailulla tarkoitetaan nykyisten matkailullisten palveluiden turvaamista siten, että samalla vahvistetaan ja suojellaan myös tulevien sukupolvien mahdollisuudet matkailuun. Kestävän matkailun periaatteina nähdään kulttuurinen yhtenäisyys, oleelliset sosiaaliset prosessit, biologinen monimuotoisuus sekä elämää tukevien järjestelmien ylläpito. (Metsähallitus 2010.) Ekologisesti kestävä matkailu on ollut suosittua viimeisten vuosien aikana. Nyt kestävä matkailu siirtyy myös sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyyteen. Matkailijat tiedostavat matkailun vaikuttavan kohdealueen väestöön, talouteen ja ympäristöön. Paikallisväestön halutaan hyötyvän matkailusta. Kulttuurimatkailun suosio onkin voinut osaltaan kasvaa halusta säilyttää kulttuurisia ominaispiirteitä globalisaatiossa. Kestävästä matkailusta saa lisätietoja mm. Reilun matkailun yhdistyksestä. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 29–30.) Rovaniemen matkailustrategiassa 2007–2010 kiinnitetään huomiota kestäväan kehitykseen, jolla tarkoitetaan mm. matkailun vaikutusta ympäristöön ja paikalliskulttuuriin sekä taloudelliseen kannattavuuteen. Pitkällä aikavälillä kestävä kehitys sitouttaa kokonaisvaltaisesti ja kaikkia osapuolia tasa-arvoisesti matkailun kehittämiseen. Rovaniemellä halutaan tarjota yksilöllisiä, asiakkaan tarpeet huomioon ottavia palveluja. Sitä kautta tavoitellaan matkailijamäärien kasvua. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 6.)

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEO on luonut tuotekehityspalveluissa elämyskolmion. Sitä voidaan käyttää perustana, kun tuotteeseen halutaan jo suunnitteluvaiheessa sisällyttää elämyksellisyyttä. Elämyskolmiota voidaan tarkastella toisaalta tuotteen elementtien muodostumana ja toisaalta asiakkaan kokemuksena.

Kuvio 1. Elämyskolmio perustana tuotteen elämyksellisyydelle (Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2009).

Elämyksellinen tuote sisältää kuusi elementtiä: yksilöllisyyden, aitouden, tarinan, moniaistisuuden, kontrastin ja vuorovaikutuksen. Näiden kautta asiakas kokee tuotteen parhaimmillaan kehon eri tasojen kautta elämyksenä, joka voi aikaansaada jopa muutoksen. Elämyksen kokemiseen tarvitaan aina asiakkaaltakin aktiivinen osallistuminen palvelun toteuttamisessa. Elämys jättää ihmiseen muistijäljen. Elämyskolmio luo erinomaiset puitteet, jotta asiakas voi kokea elämyksen muutoksena. (Kuvio 1.)

2.3 Matkailun kesäohjelmalvelujen tarjonta Rovaniemellä

Rovaniemi on Helsingin jälkeen Suomen toiseksi suurin kansainvälinen matkailukeskus. Ulkomaisten matkailijoiden osuus talvikaudella 2009–2010 oli 64 %. Joulupukki on Rovaniemellä suurin vetovoimatekijä; Rovaniemen lentoasemakin on nimeltään ”virallinen Joulupukin lentokenttä” eli ”Official Airport of Santa Claus”. Ranuan kuuluminen Rovaniemen matkailualueeseen tuo

synergiaetua molemmille. Ranuan eläinpuistoa hyödynnetään matkailun markkinoinnissa, sillä se kuuluu Kesäpassin käyntikohteisiin. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 19.)

Rovaniemellä on joitakin suuria Destination Management Company:jä eli DMC:itä, jotka järjestävät matkailijoille palveluja myös kesällä. Pienempiä ohjelmapalvelujen tuottajia löytyy enemmän. Kesäohjelmapalveluissa löytyy kesällä 2012 luontomatkailussa esimerkiksi hirvibongausta autolla, koskenlaskua, jokiveneristeilyjä, melontaa, yöttömän yön retkiä luontoon, patikointia sekä joki- tai koskikalastusta. Opastettuina retkinä järjestetään käyntejä husky- ja poropuistossa, opastettuja kävelykierroksia Rovaniemen keskustassa sekä mönkijäretkiä Ranualle. Kädentaitoissa on mahdollisuus tutustua lappilaiseen hirsikotiin ja työstää poronsarvea. (Visit Rovaniemi 2012b.) DMC:t pystyvät tarjoamaan asiakkaille koko matkan lähtömaasta takaisin lähtömaahan kuljetuksineen, majoituksineen, ruokailuineen ja ohjelmineen. Ne voivat myös tarjota asiakkaalle vain osan matkan sisällöstä.

Ohjelmapalveluina Joulupukin Pajakylästä löytyy kesällä Huskypark, jossa pääsee tutustumaan siperianhuskyjen elämään (Huskypark 2012). Arctic Circle Snowmobile Park tarjoaa jonkin verran ohjelmapalveluja myös kesällä. Heillä voi kesällä lähteä opastetulle kävelykierrokselle Pajakylässä tai opastetulle kiertoajelulle Rovaniemellä, vaeltaa Rovaniemen lähimaastossa, ihaila keskikesän aurinkoa yöllä tai vierailla porofarmilla. Lisäksi heillä on tarjonnassa ralliautoilla ajoa tai koskenlaskua. (Arctic Circle Snowmobile Park 2012.) Heillä kohderyhmiin kuuluu perheet ja ohjelmapalvelut järjestetään tilauksesta ryhmille. Tänä kesänä ohjelmapalvelujen kysyntä on ollut vähäisempää kuin viime kesänä. Tänä kesänä esimerkiksi kaupunkikiertoajelua ei kysytty kertaakaan. (Honkanen 2012.) Isoista safaritaloista Lapland Welcome ja Eräsetti Wild North tarjoavat ohjelmapalveluja myös Napapiirin Pajakylässä (Visit Rovaniemi 2012a). Lapland Welcomen safareja voi varata Joulutalon vastaanotosta (Moilanen 2012). Wild North ei vastannut syyskuussa puhelinoittooni tai sähköpostitiedusteluuni, miten heidän kesäsafareita on saatavilla myös Pajakylässä.

Muina palveluina Joulupukin Pajakylästä löytyy ravitsemispalveluina runsaasti erilaisia ruokailupaikkoja ja kahviloita. Lounastamassa voi käydä aivan 4-tien varressa olevilla Nesteen ja ShellSimpukka-huoltoasemilla, sekä Joulutalon vieressä sijaitsevassa ravintolassa. Tilausravintoloita on Santamus ja Metsäkartano, jotka ovat avoinna vain ryhmille. Info-talosta löytyy myös kahvila-ravintola Napa-Tapuli sekä Sirmakko. (Visit Rovaniemi 2012a.) Matkamuisto- ja lahjavaramyymälöitä alueelta löytyy myös runsaasti. Majoituspalveluina on karavaanareilla ja asuntoautoilla matkustavilla ollut mahdollista majoittua Joulupukin Pajakylän pohjoispäässä sijaitsevalla pysäköintialueella. Varsinkin kesällä säästäväiset saksalaiset ovat majoittuneet siten. Viime kesänä Joulupukin lomakylä avasi asiakkaille 19 hotellitason lomamökkiä ja myöhemmin vielä toiset 19 hotellitason lomamökkiä; kaikkineen yli 200 vuodepaikalla (Santa Claus Holiday Village 2010). Napapiirin saavutettavuus aivan valtatie 4:n vieressä on hyvä. Omalla autolla liikkuville Pajakylään on helppo poiketa. Rovaniemen lentokenttä sijaitsee vain muutaman kilometrin päässä, josta voi siirtyä Joulupukin Pajakylään taksilla tai kävellen. Lentokentältä voi myös vuokrata henkilöauton. Kaupungista kulkee linja-auto Napapiirille. Tosin Pajakylästä Santaparkiin liikkuminen on autottomalle tai polkupyörättömälle haasteellista. Tälle välille tarvittaisiin kehittämisideoita erilaisiin liikkumisvaihtoehtoihin liittyen.

3 KESÄMATKAILUN AIEMPIEN TUTKIMUSTEN TULOKSIA

3.1 Luontomatkailu ulkomaisten matkanjärjestäjien näkökulmasta

Outdoors Finland on Matkailun Edistämiskeskus eli MEK:n toimeksiantama tutkimus, jonka on toteuttanut Add Value Research Finland Oy lokamarraskuussa 2010. Tutkimuksessa on selvitetty Suomen aktiviteettitarjonnan mahdollisuuksia Alankomaissa, Iso-Britanniassa, Ranskassa, Saksassa ja Venäjällä. Kohderyhmänä ovat olleet matkanjärjestäjät sekä sellaiset matkojen myyjät, joiden tarjontaan kuuluu aktiviteettilomat Suomeen ja/tai Pohjoismaihin. Tutkimuksessa tarkasteltiin luontoaktiviteeteista kalastusta, pyöräilyä, vaellusta, melontaa sekä eläinten tarkkailua luonnossa. (Add Value Research Finland Oy 2010, 3.)

Haastatelluista Alankomaissa multiaktiviteettimatkat oli kysytyin vaihtoehto, mutta myös pyöräily ja eläinten tarkkailu luonnossa kiinnostavat hollantilaisia. Iso-Britanniassa haastatellut keskittyivät vaellusten järjestämiseen. Ranskalaiset matkanjärjestäjät näkivät vaellukset ja multiaktiviteettimatkat suosituimpina aktiviteettimuotoina. Saksalaiset järjestävät varsinkin pyöräily- ja vaellusmatkoja. Venäläisiä kiinnostaa eniten kalastus. (Add Value Research Finland Oy 2010, 11.) Aktiviteettilomat ovat tutkimuksen mukaan vain harvoin osana kaupunki- tai kiertolomaa. Multiaktiviteettimatkat ovat kysytyimpiä. Saksalaisille ja venäläisille Suomi matkakohteena on hyvin tärkeä, mutta Alankomaissa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa Suomen merkitys on vähäinen. Norja ja Ruotsi koettiin Suomeen verrattuna pahimmiksi kilpailijoiksi. Norja on suosittu varsinkin kalastuksessa ja vaelluksissa. Ruotsiin matkustetaan pyöräilemään ja multiaktiviteettimatkoille. Kaikkineen kesäaktiviteettien tarjontaan oltiin varsin tyytyväisiä. Saksalaiset toivoivat tarjontaan lisää innovaatioita ja kesätarjonta nähtiin talviaktiviteetteihin nähden niukkana. (Add Value Research Finland Oy 2010, 22.)

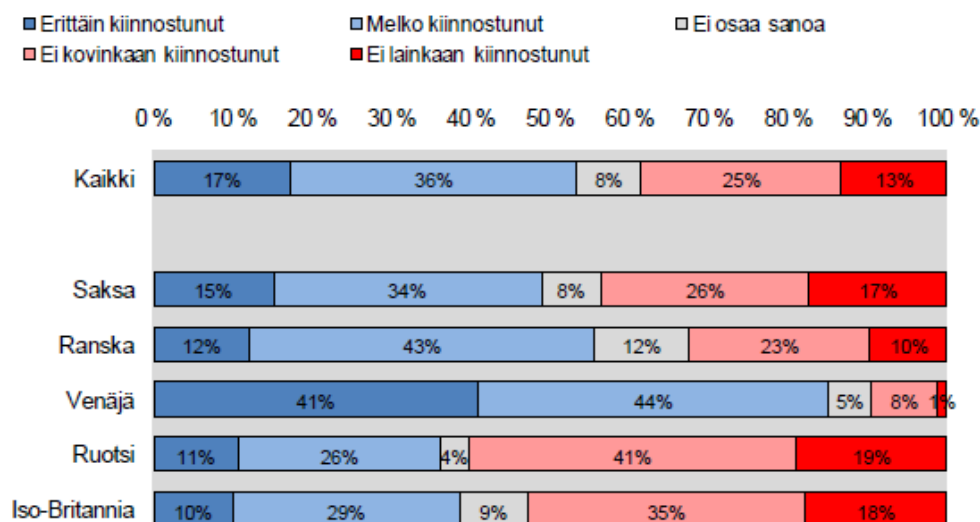
Parhaat palautteet saivat kalastus ja vaellukset. Pyöräilyyn suhtauduttiin varauksella ja kehitystä toivottiin reittioppaisiin, välineisiin ja tarjonnan vähäisyyteen. Kalastusmatkailijat tulevat mielellään omalla autolla. Muihin aktiviteetteihin matkustettiin kyseisistä maista lentoteitse. Suurin osa matkusti usean päivän matkalle ja reittitarjonta vaihteli helpoista keskivaikeisiin. Osa matkaili-

joista haluaisikin haasteellisempia reittejä. Kehittämiskohteiksi nähtiin kalastusmatkojen kohdalla ammattioppaat, edullisemmat hinnat ja laajemmat palvelut. Pyöräilyn osalta kaivattiin viikko-ohjelmia valmiilla majoituksella, näkyvämpää markkinointia ja opaspalveluja. Vaelluksessa kaivattiin enemmän reittivaihtoehtoja sekä vaativampia reittejä. (Add Value Research Finland Oy 2010, 34.)

3.2 Kulttuuri ja historia matkailun motiivina

Matkailun edistämiskeskus eli MEK on teettänyt TNS Gallup Oy:llä Suomeen suuntautuvaa kulttuurimatkailua selvittävän tutkimuksen, jossa vastaajat tulivat Iso-Britanniasta, Ranskasta, Ruotsista, Saksasta ja Venäjältä. Kohdeyrymänä tutkimuksessa oli sellaiset kyseisten maiden asukkaat, jotka olivat viimeisen kolmen vuoden aikana matkustaneet ulkomaille ja jotka olivat matkallaan käyneet kulttuurimatkailun kohteessa tai ostaneet kulttuurimatkailuun liittyviä aktiviteetteja. Tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, kuinka mielenkiintoiseksi he kokevat Suomen kulttuurimatkailun kannalta ja ovatko he kiinnostuneita matkustamaan Suomeen lähivuosien aikana uudelleen. (MEK 2010, 1–3.) Yli puolet vastanneista käsittää kulttuurimatkailuun kuuluvaksi käyntejä erilaisissa museoissa, rakennuksissa, monumenteilla, perintökohteissa tai arkeologisissa kohteissa, opastettuja (kävely)kierroksia kulttuurisesti tai arkkitehtonisesti sisällöllisessä kohteessa, kosketuksia vierailumaan elämäntyyliin ja sen ihmisiin, kokeiluja vierailumaan ruokiin tai keittiön tuotteisiin, vierailuja perinteiseen maaseutumiljööseen tai käyntejä kulttuurikeskukseen. (Liite 3.)

Yli puolet kaikista kyselyyn vastanneista ovat melko tai erittäin kiinnostuneita tulemaan Suomeen uudelleen. Vain 13 % pitää maataamme täysin kiinnostamattomana tullakseen uudelleen. Venäläisistä jopa yli 80 % on melko kiinnostuneita tai erittäin kiinnostuneita palaamaan Suomeen. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Kiinnostuneisuus matkustaa Suomeen uudelleen tulevien kolmen vuoden aikana (MEK 2010, 33).

Kiinnostus Suomea kohtaan pohjautuu pitkälti muihin seikkoihin kuin kulttuuritarjontaan. Kyselyyn vastanneista ylivoimainen enemmistö piti luontoa maassamme vetovoimaisimpana tekijänä. Suomen sijainti on monen mielestä sopiva. Turvallisuus ja luotettavuus houkuttelevat kyselyyn osallistuneita palaamaan Suomeen. Myös suomalaisten ystävällisyys saa matkailijoita palaamaan maahan. Matkailijat kokevat Suomen aidoksi ja mukavalla tavalla ”cooliksi” paikaksi. Vajaa kolmannes tulee takaisin Suomeen kokemaan mielenkiintoisia vastakohtia. Mielenkiintoista kulttuuritarjontaa tulee katsomaan kuitenkin neljännes vastanneista. (MEK 2010, 34–36.)

3.3 Käsityksiä ja mielikuvia Rovaniemestä

Rovaniemen matkailustrategiaa laadittaessa toteutettiin pienimuotoinen tutkimus suurimmilla markkina-alueilla sijaitsevien ulkomaisten matkanjärjestäjien parissa Iso-Britanniassa, Irlannissa, Saksassa, Italiassa ja Espanjassa. Tutkimuksessa selvitettiin tunnettavuutta, saavutettavuutta, turvallisuutta, yhteistyökumppaneita, hinta- ja laatutasoa sekä kohteen erityisominaisuuksia. Tutkimuksen tuloksena Rovaniemi nähdään toimivana matkailukeskukseksi verrattuna Lapin muihin kohteisiin. Rovaniemi on tunnettu nimenomaan joulutuotteestaan. Tunnettavuutta voidaan parantaa tehostamalla markkinointia. Paras tapa markkinointiin olisi tuoda potentiaaliset asiakkaat paikan päälle, sillä muuten käsitys Rovaniemestä jää helposti tasolle ”Cold, dark and miserable”. Palvelu koetaan yleensä hyväksi tai erinomaiseksi. Rennosta,

mutta luotettavasta palvelusta voikin globaalissa vertailussa tulla menestystekijä. Saavutettavuudessa yhteysaikatauluihin oltiin yleensä tyytyväisiä, mutta lentokapasiteetissa olisi parannettavaa. Myös hinnat koetaan kalliiksi. Turvallisuus nähdään erinomaisena. Yhteistyö hotellien ja DMC-yritysten kanssa on luotettavaa ja joustavaa. Asiakkuuksien tarpeiden ja prosessien ymmärtäminen lisääisi yhteisiä kasvun mahdollisuuksia. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 46–47.)

Vuonna 2005 Suomen Gallupin teettämän tutkimuksen mukaan 79 % suomalaisista pitää Rovaniemen imagoa joko melko positiivisena tai erittäin positiivisena. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 39.) Rovaniemi on erityisen luonnonläheinen paikka. Valtaosa mieltää Rovaniemeen myös matkailun. Enemmistö pitää Rovaniemeä myös turvallisena paikkana. Rovaniemen ilmapiiri käsitetään rentona ja reiluna, mutta perinteikkäänä johon kuuluu urheilu, liikunnallisuus ja opiskelu. Joulupukki on erityisesti 25–34-vuotiaiden vastaajien mielessä. Nämä ovat pienten lasten vanhempia ja kirjoittavat Joulupukille lapsiensa puolesta kirjeitä. Alle 25-vuotiaat mieltävät Rovaniemeen myös kulttuuritarjonnan ja erilaiset tapahtumat. Vastaajista valtaosa (85 %) tietää, että kaupunki tuhoutui lähes täysin vuonna 1945. (Liite 4.)

4 MATKAILUN MUUTTUMISESTA JA ROVANIEMEN KESÄMATKAILUN KEHITTÄMISESTÄ

4.1 Matkailun yleisten kehitysnäkymien vaikutuksesta

Rovaniemen matkailun kasvuedellytyksinä ovat matkailun yleiset kehitysnäkymät kolmella suurella megatrendillä, joita ovat yhteiskunnallinen muutos, yritystoiminnan muutos ja yksilön muutos (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 49). Megatrendiksi kutsutaan yhteiskunnallisia rakenteita syvästi muuttavaa, vääjäämätöntä muutosvoimaa, joka on globaali eli maailmanlaajuinen ilmiö. Se etenee kohtalaisen itsenäisesti eikä sen perimmäisiä syitä ole kovin yksiselitteistä eritellä. Megatrendi on laaja ilmiö, jolla on tunnistettava suunta, joka todennäköisesti jatkuu samansuuntaisena myös tulevaisuudessa. Jos megatrendejä verrataan virtaavaan jokeen, sen etenemisessä voi olla vuolaasta virtaa, väliin suvantopaikkoja ja löytyypä sieltä akanvirtojakin. Kokonaisuutena siinä on nähtävissä ylä- ja alajuoksu ja sen vaikutus on laajempi kuin sen virtaus on nähtävillä. (MEK 2006, 4.)

Yhteiskunnallisina muutoksina nähdään matkailun kasvu ainakin vuoteen 2020 saakka. Euroopan suhteellinen osuus matkailijamäärissä Rovaniemelle pienenee. Talouden muutos siirtyy tavaroiden ja palvelujen tuottamisesta elämysten ja muutoksen tarjoamiseen. Teknologian kehitys jatkuu ja erityisesti sähköisten jakelu- ja markkinointikanavien merkitys korostuu. Demografisina muutoksina erityisesti ikääntyminen tuo muutoksia kohderyhmiin. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 49.) Suomen matkailustrategia vuoteen 2020:n mukaan kehitetään myös vetovoimaisia, korkealaatuisia ja helposti ostettavia matkailupalveluja kansainvälisille ja kotimaisille asiakkaille. Lisäksi saadaan aikaan tuloksellinen verkostomainen, hallinto- ja aluerajat ylittävä, ennakoiva ja pitkän tähtäimen matkailun kehittämisen toimintatapa. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 19.)

Yritystoiminnan muutoksina tulee kansainvälisen kilpailun kiristyminen, sillä yhä useammat maat lisäävät markkinointia ja tuotekehitystä. Yrittäjän tulisi nähdä verkostotalouden ja laajennetun tuotekehityksen haasteet: oma tuote tulisi nähdä osana laajempaa kokonaisuutta. Liiketoiminnassa korostetaan elämyksellisyyttä. Tuotettaessa asiakaslähtöisiä palveluja tulee ottaa huomi-

oon teknologia ja sen hyödyntäminen kohteen ja palveluketjujen hallinnassa. Tuotemerkin eli brändin luominen tulee pitää mielessä uusia tuotteita suunniteltaessa. Turvallisuus kannattaa huomioida jo tuotekehityksessä. Kestävästä kehityksestä tulee perusedellytys uusia tuotteita suunniteltaessa. Luovuus ja talous olisivat tarpeen kytkeä toisiinsa matkailussa. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 49.)

Toimenpiteinä päämäärien saavuttamiseksi vuosille 2007–2013 keskitytään Muun muassa ulkomaille suuntautuvassa markkinoinnissa jo nyt vahvoihin alueisiin eli Saksaan, Iso-Britanniaan, Venäjään, Ranskaan, Espanjaan ja Alankomaihin. Kauempaa tärkeimmät markkina-alueet ovat Japani ja Kiina. Myös Viro ja Latvia ovat kasvamassa lähitulevaisuudessa yhä tärkeämmiksi markkina-alueiksi Suomeen tulevien matkailijoiden kohdalla. Kotimaan matkailu on kuitenkin ykköskohde ja paikallisten pk-yritysten tuleekin verkostoitua yhdessä alueellisten organisaatioiden kanssa kehittääkseen edelleen kotimaan matkailun markkinointia. Kasvavina kohderyhminä nähdään seniorit ja alle 30-vuotiaat matkailijat. Kasvutavoitteiden on mahdollista toteutua, mikäli matkailun strategiset kehittämistoimenpiteet toteutuvat, matkailulle myönnetään tarvittava rahoitus ja mm. turvallisuudessa ja maailmantaloudessa ei tapahdu äkillisiä Suomen matkailuun vaikuttavia muutoksia. Ilman strategisia toimia kasvu matkailualalla on maltillisempaa. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 22.)

Yksilöllisyyden korostumisessa tulee esille kiinnostus omaa terveyttä ja omia juuria kohtaan. Yksilöä korostavassa yhteiskunnassa arvot ja asenteet muuttuvat; tuoteuskollisuus vähenee ja kuluttajat hakevat matkoiltaan esteettisyyttä, elämyksiä ja muutoksia. Ostopäätökset tehdään entistä lyhyemmällä aikajänteellä ja teknologiasta tulee osa arkipäivää. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 49.) Lapissa vierailevista matkailijoista suurin osa on kotimaisia, jotka ovat tulleet Lappiin vapaa-ajallaan. Kesällä Lappiin matkustavat kierto-matkailijat, vaeltajat ja ruskamatkailijat. Suurin osa tulee Lappiin omalla autolla ja majoittuu mökissä. Monet tulevat Lappiin toistuvasti. Kansainvälisistä matkailijoista suurin osa tulee viidestä kuuteen päämarkkina-alueelta Keski- ja Etelä-Euroopasta. Tämän enempää asiakkaista ei ole kerätty tietoja maa-

kunnallisia ja valtakunnallisia tilastoja varten. Tulevaisuudessa matkailijoiden tuntemus on yksi merkittävimpiä kilpailutekijöitä, sillä matkailijat tulevat enenevässä määrin mistä päin maailmaa tahansa. Ns. ”indiksien” eli yksilömatkailijoiden määrä kasvaa koko ajan. Markkinoinnissa kannattaakin kartoittaa erilaisia psykografisia tekijöitä, tunnistaa erilaisia kuluttajaryhmiä ja ”heimoja” tuloksellisen liiketoiminnan saavuttamiseksi. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 25.) Ulkomaisen matkailijan tarpeet kokea luontoa ovat erilaisia kuin kotimaan matkailijan. Ulkomainen matkailija tulee yleensä urbaaniympäristöstä, jolle luonto on vierasta. Luonto voi olla heille jopa pelottava elementti, vaikka reitit ovatkin hyvin merkittyjä. Ulkomaalaiselle matkailijalle onkin tarpeen tarjota opastusta, ohjattua toimintaa ja tuotteistettua tekemistä. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 47.)

4.2 Matkailuun vaikuttavia muita suuntauksia

Megatrendien lisäksi on olemassa myös muita muutostekijöitä, jotka vaikuttavat esimerkiksi ihmisten ostokäyttäytymiseen. Luonteeltaan ne eivät ole jatkuvia eikä niillä ole oikeastaan suuntaa. Ne voivat olla yleisiä perususkomuksia tai oletuksia. Näitä muutosvoimia ovat muiden muassa trendit. Ne ohjaavat kehitystä ja ne voivat aikaansaada ympärilleen uutta liiketoimintaa, joka edellyttää osaamista. Joskus kysymykseen tulee jopa kokonaan uuden teknologian kehittämistä. (MEK 2006, 17.) Trendeistä voi esimerkkeinä mainita Facebookin ja vastuullisen kuluttamisen (Kaksonen–Ojuva–Ouallen 2012, 9). Trendejä eli huomisen uusia ideoita voidaan ennakoida tulevaisuutta varten. Ennakointia voi tehdä esimerkiksi markkinointitutkimuksella tai mediatutkimuksella. Trendeistä voi saada hyödyllistä tietoa kyselemällä potentiaalisilta uusilta kohderyhmiltä, mitä he ajattelevat sinun tulevaisuudessa tekävän tai kyselemällä luomansa verkoston luotettavilta vaikuttajilta tai asiantuntijoilta. (Laermer 2008, 22–28.) Matkailualan yritys voi trendejä seuraamalla menestyä paremmin liiketoiminnassaan.

Suomen matkailustrategiassa on esitelty kolmeksi matkailuun vaikuttavaksi päätrendiksi ympäristötietoisuuden korostuminen, internetin merkityksen kasvu ja asiakasryhmien pirstaloituminen. Internet nähdään yhteisenä harrastus- ja työskentelykenttänä, joka mahdollistaa yhteydenpidon kaikkiin,

kaikkialla ja koko ajan. Kuluttajat luottavatkin enenevässä määrin internetin vertaisryhmien arvioihin sosiaalisessa mediassa – esimerkiksi Facebook ja Twitter – kuin yritysten omaan markkinointiin. Sähköisessä markkinoinnissa saaduille mielikuville on löydyttävä katetta. Internet myös häivyttää työn ja vapaa-ajan käsitettä. Työtä voidaan tehdä ajasta ja paikasta riippumatta ja ollaan jatkuvasti tavoitettavissa ”connected”. Tulevaisuudessa, vaikka ollaan-kin internetin äärellä, oltaneen myös tavoittamattomissa ”disconnected”. Tähän liittyy downshifting-trendi, joka pyrkii yksinkertaisempaan elämään ja kohtuullisempaan kulutukseen. Uuvuttavasta oravanpyörästä pyritään pois ja tavoitellaan parempaa elämänlaatua. Matkailussa tämä näkyy hyvinvointi-matkailun kasvuna. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 24.)

Painopistealueina on strategiselle kasvulle asetettu matkailukeskusten kehittäminen sekä teemapohjaisten tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Paikallisten toimialatiimien tuleekin yhdessä alan kehittäjien kanssa koordinoita entistä paremmin rahoitusmuotojen käyttöä niiden maksimoimiseksi. Matkailukeskusten kehittäminen lisää tuloja ja työpaikkoja, mahdollistaa yritysten erikoistumista ja voimakasta kasvua. Samanaikaisesti toteutettavilla erilaisilla kehittämistoimilla saadaan aikaan parempia tuloksia. Teemapohjaisessa matkailussa on kasvupotentiaalia. Teemapohjalta toimivat kehittämisohjelmat luovat verkostoitumisen mahdollisuuksia pk-yrityksille mm. luonto-, ohjelma-palvelu- ja majoitus-alalla, mutta myös matkailukeskuksille. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 23.) Tuoteteemoihin sisältyy mm. suomalaiset hyvinvointituotteet ja tapahtumien järjestäminen. Tuotekehityksessä tulee huomioida turvallisuustekijät. Kulttuuri- ja matkailualan toimijoiden välille tulee lisätä vuoropuhelua. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 29.)

Unelmayhteiskunnassa Jensen (1999, 53–54,63–64,75,87,97,107–108) on perustanut teoreettisen Dream Society -yhteiskunnan tunteiden ja tarinoiden markkinoihin. Rakkaus ja yhdessäolo ovat olennaisia tekijöitä unelmayhteiskunnan määrittelyssä.

Taulukko 1. Tunteiden ja tarinoiden markkinat (Kaksonen ym. 2012, 41).

Seikkailun markkinat	Seikkailulliset ja extreme-elämykset, oman itsensä voittaminen.
Yhdessäolon, ystävyys ja rakkauden markkinat	Matkapaketti monelle sukupolvelle, häät, ystävänpäivä, yhdessäoloon liittyvät harrastukset, parisuhdekurssit.
Huolenpidon markkinat	Terapiat, luontaishoidot, lemmikki-joogat, uskonnolliset tapahtumat, leirit.
Kuka minä olen -markkinat	Vaatteet, auto, statussymbolit. Missä vietän vapaa-aikani, missä maassa olen käynyt, mitä harrastuksia minulla on.
Mielenrauhan markkinat	Vakuutukset, rahastot, terveys, rökötukset, vaihtoehtoinen lääkehoito, terveydenhoito ja sielunhoito.
Vakaumuksen ja äänestämisen markkinat	Reilu kauppa, luomukauppa, ekologiset vaihtoehdot, ostokset ja valinnat jonkin hyvän puolesta, reilu matkailu.

Jensen jakaa tulevaisuuden markkinat kuuteen alueeseen. Yhdessäolon, ystävyys ja rakkauden markkinoihin sisältyy mm. häät ja perhelomat. Huolenpidon markkinoiden kasvuun vaikuttaa ihmisen halu antaa ja ottaa vastaan huolenpitoa. Huolenpidon markkinoihin kuuluu esimerkiksi luontaishoidot ja uskonnolliset tapahtumat. Mielenrauhan markkinoihin lukeutuu mm. sielunhoito, joihin kuuluu esimerkiksi hiljaisuuden retriittejä tai muita seurakunnallisia palveluksia. (Taulukko 1.)

Elämystaloudessa ja transformaatio- eli muutostaloudessa asiakkaat nähdään yksilöinä, joille tarjotaan palvelun yhteydessä koettavaksi elämystä tai muutosta. Heidän yksilölliset tarpeet huomioidaan juuri heille sopiviksi räätälöidyillä tuotteilla ja palveluilla. Transformaatiotaloudessa asiakkaat hakevat uutta sisältöä ja merkityksiä. Matkailussa tämä ilmenee vapaaehtoistyöhön sisältyvän matkailun lisääntymisenä ”volunteer tourism”. Vapaaehtoistyö ja kestävä matkailu ovat osaltaan yhdistymässä. Nuukailu, vaatimattomuus ja tietoinen kuluttaminen ovat tunnusomaisia yhdelle kasvavista asiakassegmenteistä tulevaisuudessa. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 25.) Matkai-

lussa Napapiirillä toimitaan enenevässä määrin elämystuotannossa, jossa asiakaslähtöisyys on liiketoiminnan lähtökohta. Tuotekehittelyssä kannattaa huomioida erityisesti turvallisuus, vaikutukset ympäristöön ja paikallisesti niin väestöön kuin elinkeinorakenteisiin. Tuotetarjontaan voisi suunnitella myös pienellä budjetilla liikkuville sopivia tuotteita.

4.3 Vetovoima- ja työntövoimatekijät Rovaniemelle

Matkailualueellisesti Ranua kuuluu Rovaniemeen. Siellä sijaitsee läpi vuoden auki oleva RanuaZoo, Lapin arktinen eläinpuisto. Arktisen alueen eläimet saavat olla siellä mahdollisimman luonnonmukaisissa olosuhteissa. Viime vuonna siellä syntyi harvinainen jääkarhun pentu. Villieläinlajeja puistosta löytyy noin 50 ja kesällä siellä on myös kotieläinpuisto. RanuaZoo on suosittu perheiden matkakohde. (RanuaZoo 2012.) Rovaniemellä otettiin käyttöön muutama vuosi sitten lähinnä perheille tarkoitettu kesäpassi, joka maksoi kuluneena kesänä 129 euroa. Sen ostamalla perheen vanhemmat ja rajoittamaton määrä saman perheen lapsia pääsi ilmaiseksi Arktikumiin, Ranuan eläinpuistoon, Santaparkiin ja Jäägalleriaan, Ounasvaaralla frisbee-golfaamaan ja kesäkelkkaradalle, kylpylään Santasportiin sekä Metsähallituksen tiedekeskus Pilkkeeseen. Sillä saa Joulupukin vierailun yhteydessä myös perhekohtaisen lahjan. (Visit Rovaniemi 2012c.)

Rovaniemen matkailualueen merkittävimmät käyntikohteet ovat Joulupukin Pajakylä, Santapark, Arktikum, Ranuan eläinpuisto ja Ounasvaara. Matkailijat ovat merkityksellinen asiakasryhmä myös henkilöliikenteelle, takseille, autovuokraamoille, ravintoloille, kahviloille ja erikoisliikkeille. Lisäksi matkailijat käyttävät vähittäiskaupan, huoltamoiden sekä virkistys- ja kulttuuripalveluja tarjoavien yritysten palveluja. Kuntien merkitys matkailulle elinkeinona on suurin kaavoituksessa ja infrastruktuurin rakentamisessa. Kunnat ovat myös järjestäneet matkailun asiakaspalvelun ja osallistuneet matkailun markkinointiin sekä matkailun imagon kehittämiseen. Strategian yhteydessä perustettiin Rovaniemen Kehitys Oy:lle tytäryhtiö Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy, jonka omistavat Rovaniemen Kehitys Oy ja matkailuyritykset. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 7–8.)

Suurin vetonaula Rovaniemellä on Joulupukki, jonka voi tavata vuoden jokaisena päivänä. Vuonna 2010 Rovaniemestä tuli Joulupukin virallinen kotikaupunki EU:n alueella, Japanissa, Venäjällä ja USA:ssa, mikä osaltaan houkuttelee kansainvälisiä matkailijoita (Rovaniemen Kehitys 2010, 4). Vuonna 2007 Joulupukin Kammarissa vieraili 342 000 matkailijaa noin 180 eri maasta. Näistä suomalaisia on noin 35 %. (Vuoristo–Vesterinen 2009, 358.) Vuonna 2011 eniten ulkomaalaisia matkailijoita tuli Rovaniemelle Venäjältä, Saksasta, Ranskasta, Iso-Britanniasta ja Italiasta. Japanilaisia tuli kuudenneksi eniten. Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että kiinalaisten määrä oli yli kaksinkertaistunut edellisvuoteen nähden. Kaikkineen vuoden 2011 aikana Rovaniemellä majoittui yli 492 000 matkailijaa. Heistä kotimaan matkailijoita oli noin 221 500 eli noin 45 %. (Liite 1.)

Rovaniemi tuhouttiin lähes kokonaan Lapin sodassa. Arkkitehti Alvar Aallon suunnitteleman poronsarvi-asemakaavan pohjalta nykyinen kaupunki jälleenrakennettiin kuitenkin nopeasti. (Vuoristo–Vesterinen 2009, 360.) Jälleenrakennuksen jälkeen rakennettiin Rovaniemen nykyinen kirkko, joka valmistui vuonna 1950. Se on arkkitehti Bertil Liljeqvistin suunnittelema. (Rovaniemen seurakunta 2012.) Nopea rakentaminen onnistui pitkälti ruotsalaisten ja amerikkalaisten luterilaisten seurakuntien taloudellisella avustuksella. Kirkkoa pidetäänkin jälleenrakentamisen maamerkkinä ja se on suosittu matkailukohde. Alttarifreskon, Elämän lähde, on maalannut professori Lennart Segerstråle vuonna 1951. (Rovaniemi Parish 2012.) Rovaniemestä tuli kaupunki vuonna 1960 (Travel Rovaniemi 2005, 5). Rovaniemen historiaa voisi tuotteistaa matkailupalveluihin nykyistä enemmän.

Rovaniemelle on rakennettu uusia mielenkiintoisia rakennuksia. Vuoden 2011 toukokuussa avattiin kulttuuritalo Korundi, jossa kamariorkesterin esittämien konserttien lisäksi siellä voi käydä tutustumassa taidenäyttelyihin. Viime vuoden kesäkuussa avattiin Metsähallituksen tiedekeskus aivan Arktikumien viereen rakennetussa uudessa puurakenteisessa Pilke-talossa, jossa voi tutustua pohjoisten metsien kestävään käyttöön kaikilla aisteilla (Visit Rovaniemi 2012d). Ortodoksit saivat isommat seurakuntatilat myös viime keväänä, joista löytyy myös Petsamo-sali. Nämä kaikki osaltaan houkuttelevat matkailijoita Rovaniemelle.

Vetovoimatekijöiden lisäksi matkailussa vaikuttavat työntövoimat. Työntövoimatekijöiksi luokitellaan yksilön sisäisiä sosiopsykologisia prosesseja, jotka antavat kipinän lähteä matkalle tai ylipäättään loman viettoon. Työntövoimatekijöillä selitetään kysymystä ”Miksi ihmiset lähtevät lomamatkalle?” Työntövoimatekijöitä voisikin luonnehtia matkustamisen motiiveiksi. Motiivien voidaan sanoa olevan henkisiä ennakkokäsityksiä siitä, että lomamatka tulee tuottamaan joko fyysistä ja psyykkistä mielihyvää. (Järviluoma 1994, 32—33.)

Työntövoimatekijöitä voitaisiin hyödyntää enemmän matkailun markkinoinnissa. Ulkomailta monimiljoonaisten kaupunkien saastuneesta ilmasta moni voi tulla virkistymään puhtaaseen ilmaan Suomen Lappiin. Vuonna 2011 matkailijamäärät Rovaniemelle ovat kasvaneet eniten turkkilaisten ja kiinalaisten parissa (liite 1). Kohderyhmiksi voisikin ottaa myös uusia kansallisuksia jo asiakkaina käyvien eurooppalaisten lisäksi. Myös kotimaan matkailijat Etelä-Suomen isommista kaupungeista huomaavat ”keuhkonsa puhdistuvan” lomaillessaan kesällä mäntykankailla.

4.4 Matkailun toimijat Rovaniemellä

Kesäsesonkina Rovaniemelle tulee eniten kotimaisia perheitä ja tapahtumiin osallistuvia henkilöitä, mutta myös 30–70-vuotiaita keskieuropplaisia. Eniten kesämatkailijoita tulee Saksasta tai Hollannista, mutta myös Ranskasta, Espanjasta ja Italiasta. Eurooppalaiset ovat puolison tai ystävien kanssa Skandinavian kierroksella, jolla Rovaniemi on heille vain osa kiertomatkaa. He hakevat Rovaniemeltä käynti- ja luontokohteita ja viipyvät täällä yhdestä kolmeen vuorokautta. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 9.) Rovaniemellä toimii lähes kymmenen DMC-yritystä, joista kolme on volyymiltaan muita suurempia. Niiden yhteenlaskettu liikevaihto on noin 62 % ja henkilöstömäärä noin 60 % kaikkien matkatoimistojen ja ohjelmalveluiden liiketoiminnasta. DMC-yritysten lisäksi Rovaniemellä toimii noin 60 pienempää ohjelmalveluyritystä, joista suurin osa on mikroyrityksiä. Ne toimivat yleensä verkostoituneina isojen DMC-yritysten kanssa. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 7.)

Matkailun kehittämisessä merkittävimmät julkiset rahoittajat ovat Lapin liitto, Lapin TE-keskus ja Lapin lääninhallitus (kaksi jälkimmäistä ovat nykyään osa ELY-keskusta). Julkisesta rahoituksesta TE-keskuksen yritysrahoituksesta lukuun ottamatta suurin osa suuntautui pääasiassa kunnille, niiden elinkeino-yhtiöille ja oppilaitoksille. Ohjelmakaudella 2000–2006 Rovaniemellä rahoitettiin yli 20 matkailuhanketta noin 5,5 miljoonalla eurolla tavoite 1-ohjelman puitteissa. Matkailuhankkeita on rahoitettu myös EU:n kansainvälisistä ohjelmista. Eri hankkeiden vaikutuksesta matkailun kehittymiseen ei ole olemassa kattavia selvityksiä. Lapin matkailustrategiassa määritellään matkailua kehittävät organisaatiot ja toimijat liiketoiminnallisiin ja liiketoimintaa tukeviin rooleihin. Matkailun liiketoiminta on yritysten vastuulla ja muut organisaatiot tukevat tätä toimintaa. Matkailuyrityksen läheisimpiä yhteistyökumppaneita ovat matkailukeskuksen muut yritykset, matkailun alueorganisaatio, Matkailun edistämiskeskus, liikenneyhtiöt ja matkanjärjestäjät. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 8.)

Rovaniemen alueen matkailun markkinoinnista vastaa Rovaniemen markkinointiosuuskunta, joka on yhtiöitetty Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:ksi. Imagomarkkinointia Rovaniemen Kehitys Oy on toteuttanut esimerkiksi Rovaniemen Kesätuotteet -hankkeen avulla. Matkailuyrityksistä suurimmat hotellit, käyntikohteet ja DMC-yritykset tekevät jatkuvasti omaa myynti- ja markkinointityötään, jolla on merkitystä myös Rovaniemen matkailualueen markkinoinnin kannalta. Markkinointi ulkomaille järjestetään pääsääntöisesti Matkailun edistämiskeskuksen ja liikenneyhtiöiden kanssa. Kotimaan markkinointi järjestetään pääsääntöisesti Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:n kautta. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 9.) Hanketoiminnassa on uutena rahoitusmuotona otettu käyttöön Työ- ja elinkeinoministeriön kansainvälinen tuki (Finne 2012).

Lapin elämyskeskus toteuttaa Rovaniemellä valtakunnallista osaamiskeskusohjelmaa. Lapin elämysteollisuudessa on mukana lappilaisten yritysten ja koulutus- ja tutkimuslaitosten osaaminen matkailun, digimedian, designin ja viihde- ja kulttuuriteollisuuden muodostamassa kokonaisuudessa. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 10.) Matkailussa kannattaa siirtyä tuote- ja tuo-

tantolähtöisestä ajattelusta asiakaslähtöiseen ajatteluun ja siitä edelleen yhteistoiminnalliseen tuotekehitykseen. Toiminnan kilpailukykyyn säilyttämiseksi tulee ottaa huomioon elämysten tarjoaminen asiakkaille. Sillä on vaikutusta mm. pidempiin viipymiin kohteessa sekä yritysten kannattavuuteen. Rovaniemen tuotekehityksessä voidaankin hyödyntää enemmän Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksessa tuotettua elämyskolmiomallia. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 44.)

4.5 Matkailun kehittämismahdollisuuksia Rovaniemellä

Maakuntasuunnitelmassa matkailun kehittämisen pitkän tähtäimen tavoitteena on matkailutulon kolminkertaistaminen nykyisestä 0,5 miljardista 1,5 miljardiin euroon. Matkailutyöllisyys kaksinkertaistuisi vuoteen 2020 mennessä nykyisestä 5000 henkilötyövuodesta 10 000 henkilötyövuoteen. Matkailun kehittämisessä julkista tukea myönnetään ensisijaisesti sellaisille matkailuvyöhykkeille, joilla on edellytyksiä kansainvälisen matkailun kasvattamiseen. Koska kotimaan markkinat ovat rajalliset, matkailun kasvu tapahtuu kansainvälisten markkinoiden kautta. Kasvu on järkevää pitää maltillisena. Kehittämisrahoituksen piirissä on mm. ympärivuotisuutta lisäävät hankkeet. Julkista tukea varten huomioidaan myös yrittäjien sitoutuminen alueen kehittämiseen, alueorganisaation olemassaolo ja alueelliset kehittämissuunnitelmat sekä -strategiat. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 36–38.)

Rovaniemi poikkeaa muista Lapin matkailukeskuksista rekisteröityjen yöpymisten suhteen. Vuonna 2010 hieman yli puolet Rovaniemelle saapuvista matkailijoista tuli ulkomailta. Pohjois-Lapissa ja Tunturi-Lapissa ulkomaisten matkailijoiden osuus oli noin 40 %. Kemi-Torniossa, Torniolaaksossa sekä Itä-Lapissa lähes 80 % tuli kotimaasta. (Lapin liitto 2012, 38.) Monet luonnostelemistani kesäohjelmanpalveluista on pienin muutoksin toteuttavissa myös talvella. Tuotekehittelyn yhteydessä voitaisiinkin harkita nykyisten Venäjän ja Keski-Euroopan lisäksi segmenttien hakemista Rovaniemelle suuntautuvista kasvussa olevilta kansainvälisiltä markkina-alueilta kuten Turkista tai Kiinasta.

Rovaniemelle matkustavista selvästi suurin osa tulee vapaa-ajallaan, noin kaksi kolmasosaa. Työmatkalle tänne tulee vajaa kolmannes. Muulla matkalla täällä on vain marginaalinen osa, noin yhden prosentin verran. (Lapin liitto 2012, 54.) Tulevaisuudessa kannattaa edelleen panostaa Rovaniemellä vapaa-ajallaan tuleviin matkailijoihin.

4.6 Rovaniemen kesämatkailun tuotteistamismahdollisuuksia

4.6.1 Matkailualueen tarjoamia puitteita

Kesäsesonkiin luetaan myös syyskuun ruska-aika. Tulevaisuudessa Rovaniemen kesämatkailun tuotteistamisessa tullaan hyödyntämään yhä enemmän luontoa, keskiyön valoisuutta ja ympäröiviä vesistöjä. Kesämatkailun pääkohderyhmät olisivat autolla liikkuvat, perheet, retkeilijät ja veneilijät. Hyvinvointimatkailussa suurin kohderyhmä olisi etenkin hyväkuntoiset eläkeläiset. Heihin kannattaisi panostaa, sillä he ovat kasvava kohderyhmä. Tapah- tumamatkailussa kannattaisi kehittää muutama kärkituote, jolla voidaan ta- soittaa matkailun sesonkiluonteisuutta ja kohdentaa sisältö jollekin erityiselle kohderyhmälle kuten nuoret, rallikansa, (hevos)urheilun ystävät tai sinkut. (Liite 3.) Tapahtumatarjonnassa kannattaa hyödyntää entistä paremmin niitä kulttuuriperinteitä, joista Rovaniemi jo nyt tunnetaan. Näihin kuuluu mm. huippu-urheilu mäkihypyssä, murtomaahiihdossa ja alppilajeissa, lohikulttuuri, jätkäkulttuuri ja nykyisin myös musiikki ja kirjallisuus. (Rovaniemen matkai- lustrategia 2006, 59.)

Retkeilyreittien kehittämisellä tarkoitetaan uusien retkeilyreittien rakentamis- ta, nykyisten kunnostamista ja opastamista. Retkeilyreiteiksi tarvitaan muun muassa Pieni Karhunkierros -tyyppinen reitti Rovaniemen ympäristössä Ro- vaniemi–Olkajärvi–Vikajärvi–Oikarainen–Rovaniemi. Pohtimolammen ympä- ristöön luodaan reitti Pohtimolampi–Sinettä–Tapionkylä. Ounasvaaran alueel- le luodaan Nordic Fitness Park -konsepti. Lisäksi kunnostetaan ja opastetaan Ounasvaaran ja Ranuan jo olemassa olevat reitit sekä Napapiirin ja Auttikön- kään alueita kehitetään edelleen. Reittien suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita siihen, että niistä muodostuu maaseudun kylät Rovaniemeen ja Ranuaan yhdistävä kattava verkosto. Verkosto yhdistää reitit myös valtakun- nallisiin reitteihin sekä Ounasvaaran reitteihin. Reittejä suunniteltaessa kan-

nattaa kiinnittää huomiota myös eri tavoin liikkumiseen. Reiteillä voidaan liikkuu maastopyörillä, sauvakävelen tai moottoroiduilla välineillä. Myös liikuntarajoitteiset ihmiset kannattaa ottaa huomioon reittejä suunniteltaessa ja rakennettaessa. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 58). Napapiirin retkeilyalueella mm. Vaattunkikönkäältä, Koivusaaresta ja Syväsenvaarasta löytyy vaikeusasteeltaan erilaisia reittejä, joita olen hyödyntänyt luonnostellessani uusia kesäohjelmanpalvelutuotteita.

Matkailustrategian 2007–2010 tulevaisuuden tavoitteisiin kuuluu Joulukolmion kehittäminen edelleen. Joulukolmion eli lentoaseman, Santaparkin ja Joulupukin Pajakylän alueen toimintoja halutaan monipuolistaa ja hakea uusia yrittäjiä mm. majoituspalveluihin. Muina kehittämiskohteina ovat sisäinen logistiikka, virkistysreitit, ympäristön parantaminen sekä alueella toimivien yrittäjien välisen yhteistyön vahvistaminen. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 61.) Joulupukin Pajakylässä on tänä vuonna perustettu työryhmä suunnittelemaan matkailun alueellista kehittämistä (Finne 2012).

Eri palveluntarjoajien yksittäiset matkailutuotteet olisi tarpeen nähdä alueenlaajuisena kokonaisuutena. Tällöin tarkoitetaan laajennettua tuotekäsitystä, jolloin jokainen matkakohteen osa-alue, aktiviteetti tai elementti on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka asiakas näkee. Asiakas voi olla matkanjärjestäjä tai matkailija. Kokonaisuus luo asiakkaalle arvoa, sillä lähtökohtana ovat asiakkaan tarpeet, arvot ja päätöksentekoprosessit. Asiakas tulee matkallaan yhden yrityksen sijasta kohteeseen, alueelle. Alue muodostaa kokonaisuvaltaisen elämystuotteen. Tällöin koko alueen toimijat vastaavat yhdessä asiakkaan odotuksiin, vaatimuksiin ja toiveisiin tämän muodostaessa käsitystä kohteesta. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 43.)

Markkinoinnissa kannattaakin keskittyä Rovaniemen matkailualueen myymiseen kunkin yksityisen yrittäjän tuotteiden myymisen sijasta. Joulukolmi, Joulupukki ja maantieteellinen raja napapiiri ovat edelleen tuotteistettavia käsitteitä myös kesämatkailussa. Kansainvälisyys on ollut alusta lähtien kehityksessä mukana. Rovaniemellä toimii useita eri kristillisiä seurakuntia. Niistä moni on tullut Lappiin ulkomailta. Joulua voisi edelleen tuotteistaa vaikkapa Kristillisen Joulunäyttelyn muodossa.

4.6.2 Napapiirin kaavamuutos

Rovaniemen kaupunki on tehnyt Napapiirin alueella Joulupukin pajakylässä asemakaavan muutoksen, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kesäkuussa 2011. ”Suunnittelualue käsittää liikerakennuksille, yleisille rakennuksille, matkailua palveleville rakennuksille, ohjelmapalveluja tuottaville yrityksille ja huoltoasemarakennuksille varattuja korttelialueita ja pysäköinti- ja näyttelyalueiksi sekä leiriytymiseen varattuja alueita Napapiirin pajakylän alueella.” (Rovaniemen kaupunki 2011, 1–2.) Kaavamuutoksella pyritään Napapiirin matkailualueen ja Joulukolmioalueen kehittämiseen ja tulevaisuudessa toimimaan maailmanlaajuisesti pohjoisten alueiden elämysteollisuuden keskuksena. Ohjelmapalvelut kehittyvät ja monipuolistuvat, joten niille tarvitaan erilaisia tiloja ja reittejä. Mm. Rooseweltin maja suojellaan rakennuksena. (Rovaniemen kaupunki 2011, 3–8.)

Paikannettuna alue sijaitsee Syväsenvaaran, Keminkorkean ja Pikku-Olkavaaran välille muodostuvaan vaarakolmioon Napapiirin yhteyteen. Korkeimmalla kohdalla aluetta sijaitsee pieni avokallioalue. Yleisilmeeltään alue on Perä-Pohjola–Lappi -alueelle tyypillistä sekametsää. Kallion laelta puiden yläpuolelta näkee Rovaniemen keskustaan jokilaaksoon. Maaperältään alue on Geologian tutkimuskeskuksen 1997 julkaiseman kallioperäkartan perusteella pääosin vaihtelevista seoskivistä, graniitista ja kiillegneissistä. Kasvillisuudeltaan alue on kuivahkoa kangasmetsää. Alueella ei ole tiettävästi uhanalaisia kasveja eikä eläimiä. (Rovaniemen kaupunki 2011, 9–10.) Alue sijoittuu -etelässä siten, että Napapiirin uusiin asuntoalueisiin jää laaja virkistysalue. Muutosalue tukeutuu sijaintinsa ansiosta Napapiirin palveluihin. Kaava-alueen takaa alkavat laajat viheralueet, jotka on tarkoitettu palvelemaan matkailua. Sieltä löytyy erilaisia reittejä, kelkkauria, koira- ja porovaljakkoreittejä sekä kesällä kävelyyn ja juoksuun tarkoitettuja ulkoilureittejä. Reittien rakentaminen ei juuri edellytä puuston raivaamista, mutta minimoi luonnon kulumista niiden ulkopuolella. (Rovaniemen kaupunki 2011, 11–17.)

Rovaniemen kaupunki pyrkii rakentamaan Napapiirin matkailualueesta yhteisemmän teemapuistomaisen alueen, jossa eri toimijoille mahdollistetaan

puitteet suhteellisen tiiviiseen yhteistyöhön. Tämä osaltaan lisää alueen vetovoimaisuutta. Joulukolmiolla tarkoitetaan tulevaisuudessa monipuolista liiketoimintapaikkaa, jossa toisistaan erilaiset yrittäjät ja yhteisöt toimivat vuorovaikutuksessa keskenään. Näin toimiessaan ne pystyvät hyödyntämään alueen tunnettavuutta omassa markkinoinnissaan ja lisäämään alueen matkailijoiden ostovoimaa. Alueen kaavaympäristöön kuuluu majoitustiloja, asunto-, toimisto- ja liiketiloja, teollisuus- ja tuotantotiloja, kulttuuri- ja esitystiloja, elämystiloja, puistoja ja muita vihertiloja. Alueella pääsee liikkumaan paitsi yleisillä autoteillä myös kevyelle liikenteelle tarkoitetuilla reiteillä. (Rovaniemen kaupunki 2011, 31–32.)

4.6.3 Kulttuuri- ja hyvinvointimatkailu kesämatkailun mahdollisuuksina

Kulttuurin ja hyvinvoinnin teemat ovat hyödynnettävissä Lapissa. Niiden tuotteistaminen on vasta alkuvaiheessa. Lapista löytyy laadukasta korkeakulttuuria kuten tapahtumia, musiikkia, teatteria, taidelaitoksia ja käyntikohteita, jota tulee hyödyntää paremmin myös matkailussa. Hyvinvointimatkailussa erotetaan terveys- ja kuntoliikuntalomat (wellbeing) sekä hemmottelulomat (wellness). Terveys- ja liikuntalomalle tuleva haluaa harrastaa liikunta-aktiviteetteja kun taas hemmottelulomalle tuleva haluaa erilaisia kylpylähoitoja ja rentoutumista. (Lapin matkailustrategia 2011–2014, 50.)

Kemi- ja Ounasjoki kuuluvat kiinteästi Rovaniemen kulttuuriin ja historiaan mm. jätkä- ja lohikulttuurin kautta. Kesämatkailua kehittämällä tavoitellaan kansainvälisiä tilauslentoja Rovaniemelle. Kesämatkailun kehittämisessä kannattaa selvittää erilaisiin harrastuksiin liittyvät mahdolliset ns. special interest -tuotteet. Erikoistuotteisiin voisi kuulua esimerkiksi ratsastus, suomatkailu, geologiaan liittyvät tuotteet, lintubongaus sekä virkistys- ja urheilukalastus. Kesämatkailun kehittämiseksi tarvitaan kaupungin ja matkailualan yhteinen kehittämissanke. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 58). Geomatkailua voisi hyödyntää Rovaniemellä. Lapista löytyy esimerkiksi hiottavia korukiviä, joista voisi rakentaa näyttelyn Pajakylään. Mahdollisesti Pajakylässä voisi myös toteuttaa kädentaitoina korukivenhiontaa.

Hyvinvointimatkailu nähdään yhtenä lähitulevaisuuden mahdollisuutena, jolla tarkoitetaan hyvinvointia lisäävää ja terveyttä edistävää matkailua. Sen matkailupalveluihin kuuluu esimerkiksi virkistys, kauneus, hiljentyminen, retriitti, hyväolo, itsensä kehittäminen, hemmottelu ja piristys. Hyvinvointimatkailu on yksi Matkailun edistämiskeskuksen painopistealueista ja Suomen matkailustrategiassa se nostetaan yhdeksi kärkiteemaksi. Rovaniemen matkailustrategiassa hyvinvointimatkailulla tarkoitetaan sellaista matkailua, joka tuottaa matkailijoille hyvää olo vielä matkan päättymisen jälkeen. Se ylläpitää matkailijan terveydentilaa yksilöllisesti ja virkistää elämää paitsi fyysisesti myös henkisesti. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 50.) Tärkeänä osana hyvinvointimatkailua on paikallisen kulttuurin kokeminen. Lappilaiset ”Kahdeksan vuodenaikaa” mahdollistavat tapahtumien järjestämistä ja luonnon kiertokulun tuotteistamista. (Rovaniemen matkailustrategia 2006, 60.)

4.6.4 Napapiiri ympäristönä uusille ohjelmapalvelutuotteille

Käsitekartassa olen kartoittanut Joulupukin Pajakylän, Napapiirin retkeilyalueen ja Rovaniemen kaupungin ympäristöä pohjaksi uusille ohjelmapalvelutuotteille. Luonto, Rovaniemen historia, paikallinen kulttuuri, kädentaidot ja seurakunnalliset toimitukset voisivat olla osana palvelutuotteita. (Liite 5.)

Luontomatkailussa vetovoimatekijät liittyvät luontoon ja siihen liittyy ulkoiluaktiviteetteihin osallistumista. Merkittävin motiivi luontomatkailussa on luonto ja sen kokeminen. (MEK 2004, 10.) Suomen matkailu koostuu jopa 25-prosenttisesti luontomatkailusta. Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailuun liittyvien työpaikkojen kysyntä jakautui 75 % kotimaisten ja 25 % ulkomaisten asiakkaiden kysynnästä. Pohjois-Suomessa ja Lapissa sekä Saaristo-Suomessa luonnolla on matkailussa keskeinen merkitys. Luontomatkailulla on myös aluetaloudellisesti merkitystä. (Ympäristöministeriö 2007.)

Napapiirin retkeilyalue Rovaniemen ympäristössä on varsin laaja. Alueen reitit ja polut on rakennettu siten, että ne esittelevät monipuolisesti eteläisen Lapin luontoa. Pitkostettujen reittien varrelta löytyy hyvin varustettuja tauko- paikkoja. Reitit on luokiteltu vaativuuden mukaan helpoista aina vaativiin reitteihin. (Metsähallitus 2011.) Ounasravijongilta pääsee pitkospuita pitkin

helppokulkuista reittiä pitkin Koivusaareen Ounasjoen suistoalueelle. Alueella on rikas kasvisto ja linnusto. Reitti on rakennettu vuonna 2003 (Luonto Rovaniemi -hanke 2012). Pitkospuiden päässä on kelluva lintutorni. Paras lintu-aika on touko–kesäkuussa ja elo–lokakuussa (Lapin lintutieteellinen yhdistys 2012, 9). Alueelle voisi harkita lintubongausretkiä kesällä. Parinkymmenen kilometrin päässä Rovaniemeltä Tervolan tien varrella Rautiosaaressa sijaitsee Suomen suurimmat hiidenkirnut (Rautiosaaren kyläyhdistys 2012). Sinne voisi järjestää retkiä bussikuljetuksineen.

Hyvinvointimatkailussa suomalaisittain voidaan tunnistaa luonnosta ja rauhasta nauttimista ja akkujen lataamista, ulkoilemista, luontoon tutustumista, hiljentymistä, suomalaiseen kulttuuriin liittyviä elämyksiä, perinteisiä suomalaista saunomista, henkilökohtaista palvelua, terveellistä lähiruokaa, josta kerrotaan ravintosisältö ja alkuperä, ympäristön ja kestävä kehityksen huomioimista tarjontakokonaisuudessa sekä ikääntyneen ja liikuntarajoitteisen asiakaskunnan huomioimisen palveluissa. Kaikki tämä tapahtuu miellyttävästi esteettisessä, autenttisessa ja hoidetussa ympäristössä. Näillä tavoilla asiakas pystyy irtaantumaan arjesta ja hoitaa kokonaisvaltaisesti niin mielensä kuin kehonsa hyvinvointia. Kansainvälisille markkinoille tähtäävässä hyvinvointimatkailun markkinoinnissa kannattaa tuotteiden hyvinvointilähtöisyyden lisäksi huomioida asiakkaan lähtömaat esimerkiksi sopivilla materiaalien kieliversioilla. (MEK 2012.)

Suurimmissa tunturikeskuksissa Levillä, Ylläksellä, Saariselällä ja Pyhätunturilla nopeasti kasvanut matkailu elinkeinona näkyy myös seurakuntien arjessa. Oulun hiippakuntadekaani Niilo Pesosen mukaan ”*Kirkko haluaa olla sielä, missä matkailijat ovat. Kirkko rakennuksena on erinomainen vierailukohde. Samoin erilaiset kirkon järjestämät tilaisuudet ovat hyvä rauhoittumisen ja hiljentymisen mahdollisuus matkalaiselle.*” Matkailuyritykset näkevätkin kirkon yhteistyökumppanina, joka osaltaan tuottaa matkailijoille ohjelmaa. Levillä järjestetään sesonkina Marian kappelissa esimerkiksi konsertteja, yhteislaulutilaisuuksia ja hartauksia. Matkailijoiden vihkeminen kappelissa on myös suosittua, sillä vuosittain siellä vihitään noin 90 paria, joista vain 10 on paikallisia. Noin 5000 asukkaan kunnassa Kittilässä onkin yksi pappi matkailijoita varten ja siellä sesonki kolminkertaistaa seurakuntalaisten määrän. Paikallis-

ten seurakuntien lisäksi matkailijoita palvelevat tunturipapit sekä kristilliset järjestöt. Tunturikappeleissa jumalanpalvelusten ja hartaushetkien lisäksi vihkopalveluksia toimitetaan usealla eri kielellä. Oulun hiippakunnan tuomiokapituli onkin järjestänyt Rovaniemellä Kirkko ja matkailu Lapissa -seminaareja matkailun kehittämiseksi. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2007.)

Hiljaisuuden retriittejä voisi kokeilla toteuttaa kesän aikana erämaahotelli Karhunpesässä. Karhunpesä on avoinna kesällä vain tilausryhmille. Rukoushetkiä ja Taizé-hartauksia voisi järjestää Takataskussa joko alttarilla yläparvella tai sitten ”konserttisalissa” alakerrassa. Hengellisiä konsertteja voisi järjestää Takataskuun rakennettavassa ”konserttisalissa”.

Ohjelmapalveluina voidaan järjestää rakkauden ja yhdessäolon teemaan liittyen asiakkaille myös häitä. Hääala on Suomessa marginaalinen, sillä alalla toimiville yrityksille jää lähinnä ohjelmallisen osan suunnittelu. Yksityiset ihmiset vuokraavat tilat sekä ostavat palveluina vain catering- ja puvustuspalvelut. Suomessa hääpari haluaa apulaisineen valmistaa itse hääjuhlan ohjelman. (Jukarainen 2006, 3.) Ohjelmapalveluina voisi Napapiirillä olla häiden järjestämisen puitteet. Puitteisiin sisältyy paikan, kuljetusten ja teeman suunnittelu.

Häät voisivat liittyä hyväntahtoiseen Joulupukki-teemaan, jossa vihkiminen tapahtuu Napapiirillä Takataskun yläparvelle rakennetulla alttarilla. Sen jälkeen pari voi käydä kuvauttamassa itsensä Joulupukin luona tämän Kammarrissa. Kuvauksen jälkeen seurue voi siirtyä hääjuhlaan joko tilausravintoloihin Santamukseen tai Metsäkartanoon. Toinen teema häiden järjestämiseksi voisi olla häät luontokirkossa. Rovaniemeltä muutaman kymmenen kilometrin päässä sijaitsee Oikaraisen kylässä Somosen kirkko (Rovaniemen kaupunki 2008). Siellä pappi voisi vihkiä parin avioliittoon. Vihkimisen jälkeen seurue siirtyy maalaismaisemaan Hirsipirtin tilausravintolaan, Ounasjoen rantamaisemaan Ounaspaviljongille Cafe Rantakoivuun tai johonkin muuhun ravintolaan viettämään hääjuhlaa.

Kulttuurimatkailulla tarkoitetaan sellaista teemamatkailua, jonka aikana halutaan tutustua matkakohteen kulttuuriperintöön, oppia siitä tai osallistua

siihen kuuluvaan toimintaan. Kulttuurimatkailun toteuttamisessa kiinnitetään huomiota siihen, että kohteen historialliset ja kulttuuriset arvot säilyvät. Paikallisuutta kunnioitetaan. Kulttuurimatkakohde voi olla paikka, rakenne, ihmiskäden aikaansaannos tai tapahtumaa. (Teemamatkailusanasto 2004b.) Joulupukin Pajakylästä on lyhyt matka Saarenkylässä sijaitsevalle Ounaspa-viljongille. Siellä voisi kesällä järjestää katetulla näyttämöllä ulkoilmakonsertteja, tanssiesityksiä tai yhteislaulutilaisuuksia. Kulttuurin harrastajat tai ammattilaiset voisivat tarjota ohjelmistoaan, mikä palvelisi paitsi matkailijoita myös paikallisia asukkaita. Talvella tilaisuudet voisi järjestää Takataskun ”konserttitalissa”.

Kulttuurin teemaan sisältyvinä ohjelmapalveluina voisi toteuttaa myös vaikeusasteeltaan eritasoisia kädentaitoja. Ohjatussa toiminnassa on humoristinen ja lämminhenkinen tunnelma, jossa lapsenmielinen innostuminen on sallittua. Työstettävänä materiaaleina voisi olla tuohi, paju ja kaarna. (Liedon Vanhalinna 2012.) Kädentaidoissa voisi myös toteuttaa ohjelmapalveluina kankaanpainantaa, jossa voisi kuvioda paidan, huivin tai kassin. Kiviä voisi hioa myös koruiksi korukivihionnalla. (Piispala luonto-, liikunta ja nuorisomatkailukeskus 2012.) Työstettäviä materiaaleja voisi olla myös huovutettava villa. Tehdyn työn tekijä saisi pitää.

Historiamatkailussa hyödynnetään paikkakunnan menneisyyden keskeisiä aineksia. Menneisyyden aineksina on mahdollista tuotteistaa erilaisia rakennuksia ja rakennelmia, tapahtumia, henkilöitä tai luonnonhistoriaa (Teemamatkailusanasto 2004a). Kaupunkikiertoajelun voisi rakentaa Rovaniemen värikkäälle historialle ja Lapin matkailun kehitykselle.

Norvajärvellä sijaitsee saksalaissotilaiden hautausmaa. Toisessa maailmansodassa kaatuneet saksalaissotilaat kuljetettiin nykyisen Suomen alueella sijaitsevista kenttähaudoista Etelä-Suomessa Helsinki–Honkanummen ja pohjoisessa Norvajärven hautausmaille. Pääosin vainajat kuljetettiin vuosina 1952–1959. Kokoomahautausmaa sijaitsee noin 18 kilometriä Rovaniemen keskustasta pohjoiseen. Alue on luovutettu Suomen ja Saksan valtioiden välisellä sopimuksella saksalaisille hautausmaakäyttöön. Alueelle on rakennettu graniittinen kappelirakennus, joka on hampurilaisen arkkitehdin Otto Grindin

suunnittelema. Kappeli eli mausoleumi vihittiin käyttöön vuonna 1963. Kappelissa on haudattuna yli 2500 toisessa maailmansodassa kaatunutta sotilasta. Norvajärven saksalaissotilaiden hautausmaata on hoitanut vuodesta 2002 lähtien Rovaniemi-Napapiirin Rotaryklubi. Hautausmaa on avoinna huhtikuun alusta syyskuun loppuun. Talvikunnossapitoa kävelyreiteille ei tehdä. Paikka on varsin suosittu; vuosittain Norvajärven hautausmaalla käy noin 10 000 matkailijaa. (Pajula 2011.) Joulupukin Pajakylästä voisi kuljettaa pikkubussilla noin 20 hengen ryhmiä Norvajärvelle saksalaissotilaiden hautausmaalle. Vaihtoehtoisesti voisi tehdä noin kahden tunnin kiertoajelun Rovaniemen keskustassa ja kertoa siellä samalla matkailijoille Rovaniemen värikästä historiasta.

5 ROVANIEMI ON VAPAA-AJAN MATKAKOHDE

5.1 Tutkimusmenetelmänä määrällinen haastattelu

Asetin tutkimukselleni kaksi kysymystä:

- Mitä kesäohjelmapalveluja Napapiirillä voidaan toteuttaa alue huomioiden?
- Mitä kesäohjelmapalveluja matkailijat mahdollisesti haluaisivat Napapiirille?

Laatimallani käsitekartalla (liite 5) havainnollistin, mitä ohjelmapalveluja Napapiirillä alueena on mahdollista toteuttaa. Käsitekartan pohjalta luonnostelin mahdollisia ohjelmapalveluideoita alueelle määrällisiä haastatteluja varten. Haastattelussa käytin strukturoitua kyselylomaketta, johon osallistujat vastasivat samassa järjestyksessä. Kyselylomakkeeseen (liite 6) luonnostelin 14 ideoimaani ohjelmapalvelua, jotka liittyvät luontoon, kulttuuriin ja historiaan sekä hyvinvointiin ja yhdessäoloon. Luontomatkailuun kuului patikointi, pyöräretki, lintubongaus ja hippa lähimetsässä. Paikalliseen kulttuuriin ja historiaan kuuluvat konsertit, tanssiesitykset, yhteislaulutilaisuudet, kädentaidot, kaupunkikiertoajelu, retket hiidenkirnuille ja saksalaisten hautausmaalle. Hyvinvointimatkailuun liittyvät hiljaisuuden rettrit ja yhdessäolon teemaan häät sekä häät luontokirkossa. Kyselyssä hain vastauksia kysymykseen mitä ohjelmapalveluja matkailijat mahdollisesti haluavat Napapiirille. Englanniksi kääntämäni kysely löytyy liitteestä 7.

Kyselyyn osallistuneet vastasivat arviointiasteikolla 5–1, jossa 5 tarkoittaa ”kyllä varmasti”, 4 ”todennäköisesti kyllä”, 3 ”ehkä”, 2 ”todennäköisesti en” ja 1 ”en varmasti” halukkuutta osallistua erilaisiin ohjelmapalveluihin. Lisäksi kyselylomakkeessa esitin vastaajaa nostamaan yhden ehdotetuista ohjelmapalveluista ylitse muiden. Sille pyysin vastaajaa ehdottamaan hänen mielestään sopivan hinnan. Lisäksi vastaajalla oli mahdollisuus tuoda oma näkemyksensä vapaan sanan kohdalla, jossa hän pystyi tuomaan omia ohjelmapalveluehdotuksia tai esittämään miten muuten kesämatkailua voitaisiin Rovaniemellä kehittää.

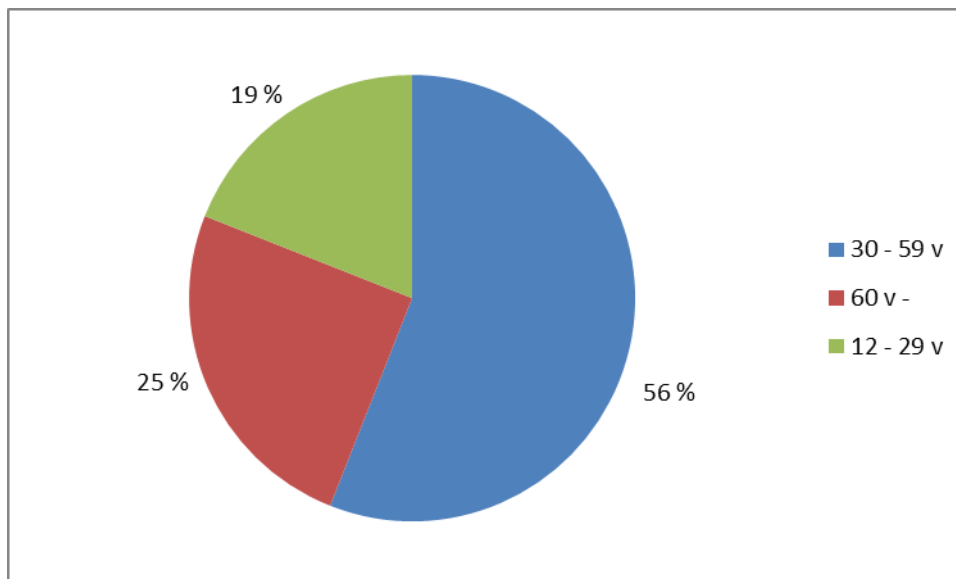
Olin tutkimusetiikkaa noudattaen epäselvissä tilanteissa yhteydessä ohjaajaan ja ohjaaviin opettajiin Rovaniemen ammattikorkeakoulussa. Tarkistin 19. huhtikuuta 2012 Napapiirin maa -osuuskunnan puheenjohtajalta, tarvitsenko tutkimusluvan Napapiirin info-talossa kyselyn tekemiseen. Vastaukseksi sain, että riittää, kun kerron info-pisteelle tekeväni tutkimusta. Pajakylästä kyselyyn vastaajat löytyivät suhteellisen helposti. Vastaajille järjestyi Rovaniemen matkailuneuvonnasta kiitokseksi postikortit. Samoja postikortteja annetaan matkailuneuvonnan asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneille. Postikortit olivat riittävä palkitseminen kyselyyn osallistumisesta ja monet vastaajista ottivat kortin ilahtuneina vastaan.

Toteutin tutkimuksen kahdessa vaiheessa. Heinäkuun 18.–23. päivä kävin haastattelemassa sata yli 12-vuotiasta matkailijaa suomeksi. Koska toteutin haastattelut merkitsemällä vastaukset kynällä paperille, pystyin liikkumaan helposti eri puolilla Pajakylää. Kyselyn alkuun kysyin henkilöltä, puhuuko hän suomea ja jos puhui, kysyin voiko hän osallistua kyselyyn. Ehkä yksi viidesosa kieltäytyi vastaamasta. Pienten lasten vanhemmat kiirehtivät viemään lapsiaan päiväunille tai syömään, osalla oli muutoin kiire, osa ei kokenut osaavansa vastata matkailua koskeviin kysymyksiin tai joku ei halunnut muuten vain vastata kyselyihin.

Tein englanninkielisen kyselyn Webropol-ohjelmalla sadalle yli 12-vuotiaalle 6.–13.8.2012 välisenä aikana Pajakylän Info-talossa, sillä tallensin kyselyn vastaukset suoraan kannettavalle tietokoneelle. Englanninkielisen kyselyn sisältö oli täysin sama kuin suomenkielisen; se oli vain käännetty englanniksi. Pidin lähtökohtaisesti vastaajan kelpoisuutena osallistua kyselyyn yli 12 vuoden ikää ja riittävää englannin kielen taitoa. Olin tulostanut mukaan kaksipuolisen A4-sivuisen kyselylomakkeen, jonka annoin kyselyyn osallistuvalla nähtäväksi. Ennen haastattelun aloittamista kysyin matkailijalta, puhuuko tämä englantia. Jos hän oli hiukan epävarma kielitaidostaan, näytin kyselylomakkeen. Jotkut matkailijat kieltäytyivät vastaamasta kysymykset nähtyään. Yllättävän paljon, varsinkin iäkkäämmistä matkailijoista, ei osannut riittävän hyvin englantia kyselyyn osallistumiseksi.

5.2 Suomenkieliset tulevat omalla autolla päiväselään

Taustatiedoissa selvitin kyselyyn osallistuvien sukupuolen, iän, kotimaan, käyntimäärän Napapiirillä, matkan tarkoituksen, matkustustavan ja viipymän. Kyselyyn osallistuneista noin puolet oli naisia ja puolet miehiä.

Kuvio 3. Suomenkieliseen kyselyyn osallistuneiden ikäjakauma n=100

Kyselyyn osallistui eniten työikäisiä eli 30–59-vuotiaita. Myös senioreita eli yli 60-vuotiaita liikkui alueella runsaasti. Osaltaan työikäisten vastaajien suurta määrää selittänee paras lomakuukausi. Pajakylässä oli todella runsaasti tuoloin matkailijoita. (Kuvio 3.)

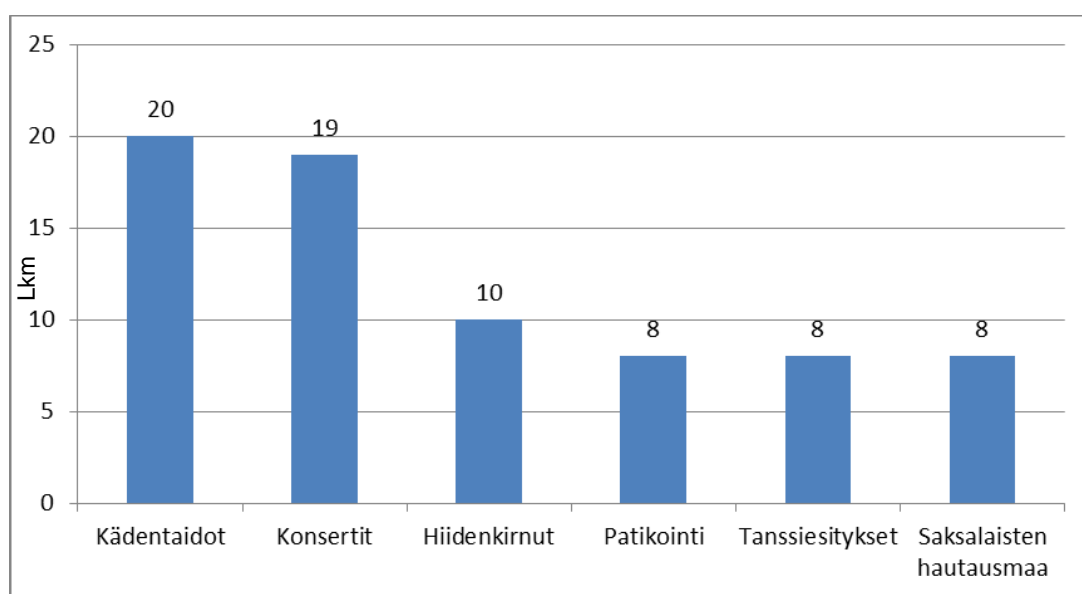
Aiemmin Rovaniemelle matkustaneita osallistui kyselyyn noin neljä viidenestä. Saman verran oli tullut Rovaniemelle lomallaan. Muun syyn takia oli tullut 18 %. Muuksi syyksi ilmoitettiin kesävieraiden tuominen Joulupukin Pajakylään, ostosten tekeminen, sukuloiminen, eläkkeellä oleminen ja lenkkeily.

Rovaniemelle kyselyyn vastanneista ylivoimaisesti eniten matkusti omalla autolla (80 %). Muulla tapaa matkustettiin tuttavien kyydissä, vuokratulla asuntoautolla, moottoripyörällä tai sauvakävelen. Rovaniemelle suurin osa matkusti päiväselään (59 %).

5.2.1 Kulttuuri- ja luontomatkailu kiinnostavimpia

Suomenkielisen kyselyn kolmeksi mielenkiintoisimmaksi ohjelmapalveluksi erottuvat molemmissa arvioinneissa konsertit, hiidenkirnut ja kädentaidot. Kiinnostavimpia keskiarvojen perusteella olivat konsertit, hiidenkirnut, häät luontokirkossa, kädentaidot ja häät. Näihin kaikkiin kyselyyn vastanneet mahdollisesti osallistuisivat, sillä keskiarvo kaikilla on yli 3,00. (Liite 8.)

Suomalaiset haluaisivat osallistua eniten kulttuuriin ja luontoon liittyviin aktiviteetteihin.

Kuvio 4. Suomenkielisten suosituimmat ohjelmapalveluehdotukset n=100

Suosituimmaksi ehdotettiin lähes yhtä paljon kädentaitoja ja konsertteja. Seuraavaksi eniten ehdotuksia tuli retkelle hiidenkirnuille ja patikoinnille, tanssiesityksille sekä retkelle saksalaisten hautausmaalle. (Kuvio 4.)

Sopivin hinta ohjelmapalveluille olisi 20–30 euroa. Eniten sitä ehdotettiin konserteille, retkelle hiidenkirnuille ja kädentaidoille. Toiseksi sopivammaksi hinnaksi esitettiin 35–55 euroa. Useimmin 35–55 euron hintaa ehdotettiin kädentaidoille, patikointiin ja pyöräretkiin, konsertteihin ja retkelle hiidenkirnuille. Jotkut olivat valmiita maksamaan kädentaidoista 80–100 euroa. (Liite 9.) Viikonlopun kestäväälle Hiljaisuuden retriitille hotellimajoituksessa haluttiin maksaa 300 euroa. Napapiirillä järjestettävistä häistä vastaajat olivat valmiita

maksamaan 500–5000 euroa. Luontokirkossa järjestettävistä häistä haluttiin maksaa 500–4000 euroa. Hinta riippuisi hääseurueen suuruudesta.

Kyselyyn osallistuneet jättivät niin kehittämis ehdotuksia kuin positiivista palautetta Napapiirin palveluista. Positiivisena nähtiin alueen toimivat pysäköimisalueet. Lentoasema sai erityistä tunnustusta kiireettömästä ilmapiiristään. Yleensä rovaniemäläiseen asiakaspalveluun oltiin tyytyväisiä. Napapiirille moni haluaa palata. Esimerkkinä yhden perheen kommentti:

Joka loma käydään Napapiirillä. Olemme Lapin hulluja ja jatkamme matkaa aina Inariin.

Kehitettävää nähtiin niin palvelujen kuin alueen kannalta. Poro pitäisi yleisen mielipiteen mukaan olla nähtävillä ilmaiseksi. Edullista ja ilmaista ohjelmaa kaivattiin yleisesti. Napapiirillä kaivataan alueella viihtymiseen ja sitä kautta viipymän pidentämiseen ohjelmaa. Nuorille voisi olla luontoaiheisia tietovisoja, jolloin vanhemmille jäisi aikaa rauhassa tehdä ostoksia. Uusina ohjelmalveluina esitettiin metsästystä ja kalastusta, ratsastusta tai vesiurheilua. Tapahtumista olisi hyvä olla tietoa muuallakin kuin internetissä; jokilaivaristeilyistä ei tietoa ollut meinannut löytyä sieltäkään. Olemassa olevien palvelujen lisäksi kaivattiin kunnollisia ravintoloita, kotipullaa kahviloihin sekä Pajakylään jäätelökioski. Paikallista kulttuuria haluttiin enemmän näkyville niin saamelaisuutena, poromiehenä kuin poroina. Myös lappilaisia käsitöitä haluttiin enemmän matkailijoiden saataville. Eräs matkailija kiteyttääkin ajatukset:

Kesällä voitaisiin pitää enemmän esillä Lappia ja talvella Joulua. Lappilaisuutta eli paikallisuutta pitäisi tuoda enemmän esille.

Myös alueeseen oli kiinnitetty huomiota, sillä moni näki Rovaniemen alueena, jossa rakennusten kunnosta ei huolehdita eikä paikkojen viihtyisyyteen panosteta. Napapiirillä tyhjillään olevat rakennukset pitäisi ottaa käyttöön. Myös paikkojen siisteyteen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota, erityisesti wc:t. Kaupungilla liikuttaessa eri paikkoihin kaivattiin parempia opasteita esimerkiksi Korundiin, Arktikumiin ja Pilkkeeseen.

5.2.2 Suomalaisvastausten tarkastelua tuotesuunnittelua varten

Tulevaa tuotteistamista ja markkinointia varten halusin hieman tarkastella kaikkien vastaajien vastauksia myös taustatietojen mukaan. Kuhunkin tarkasteltavaan ryhmään jaoin noin 20 henkilöä, jolloin tuli hajontaa vastausten kesken. Taulukot löytyvät liitteestä 10.

Jaoin kaikki vastaajat sukupuolen mukaan. Naisia sadasta kyselyyn osallistuneesta oli 56 ja miehiä 44. Naisista keskiarvojen perusteella mielenkiintoisimmiksi arvioitiin konsertit, kädentaidot, häät luontokirkossa ja tanssiesitykset. Suosituimmiksi ehdotettiin kädentaitoja ja konsertteja. (Liite 10, 1.)

Miehistä keskiarvojen perusteella mielenkiintoisimmiksi nousivat retki hiidenkirnuille, häät, retki saksalaisten hautausmaalle sekä konsertit ja häät luontokirkossa. Suosituimmaksi miehet ehdottivat retken saksalaisten hautausmaalle sekä konsertit ja retken hiidenkirnuille. Häät luontokirkossa oli myös suosittu. (Liite 10,1.)

Jaoin kaikki vastanneet iän mukaan 12–29-vuotiaisiin, 30–59-vuotiaisiin ja 60 vuotta tai sitä vanhempiin. Vastanneista 12–29-vuotiaita oli kyselyssä mukana noin viidennes, 30–59-vuotiaita vajaa kaksi viidesosaa ja 60-vuotiaita tai sitä vanhempia neljännes. (Liite 10, 2.)

Tulosten mukaan 12–29-vuotiaat arvioivat mielenkiintoisimmiksi ohjelmapalveluehdotuksiksi keskiarvojen perusteella häät luontokirkossa, konsertit ja häät. Suosituimmat ohjelmapalveluehdotukset olivat konsertit, tanssiesitykset, hiidenkirnut ja häät luontokirkossa. (Liite 10, 2.)

Tarkastelussa 30–59-vuotiaat ehdottivat keskiarvojen perusteella suosituimmaksi retken hiidenkirnuille, kädentaidot ja häät luontokirkossa. Suosituimmat ohjelmapalveluehdotukset 30–59-vuotiaiden parissa oli ylivoimaisesti kädentaidot. Tämän jälkeen tulivat patikointi ja retki saksalaisten hautausmaalle. (Liite 10, 2.)

Ikäjakautaan mukaan 60-vuotiaat ja sitä vanhemmat pitivät mielenkiintoisimpana konsertteja ja tanssiesityksiä. Suosituimmiksi ohjelmapalveluiksi he ehdottivat konsertteja, kädentaitoja ja tanssiesityksiä. (Liite 10, 2.)

Käyntikertojen perusteella jaoin vastaajat joko ensi kertaa Rovaniemelle matkustaviin tai täällä aiemmin käyneisiin. Aiemmin käyneitä oli selvä enemmistö (78 %). Ensikertalaiset arvioivat kädentaidot keskiarvoltaan mielenkiintoisimmaksi ohjelmapalveluksi. Mielenkiintoisiksi he arvioivat myös häät luontokirkossa, retken hiidenkirnuille ja häät. Suosituimmaksi ohjelmapalveluksi ensi kertaa Rovaniemelle matkustaneet nostivat kädentaidot. Kaupunkikiertoajelu, retki hiidenkirnuille ja konsertit olivat myös suosittuja. (Liite 10, 3.)

Uudelleen Rovaniemelle tulleet arvioivat vastauksissaan mielenkiintoisimmaksi keskiarvojen perusteella konsertit, häät luontokirkossa, häät ja kädentaidot. Suosituimmiksi ohjelmapalveluiksi he ehdottivat konsertteja ja kädentaitoja. (Liite 10, 3.)

Viipymän perusteella jaoin vielä kyselyyn vastanneet yhden päivän viipyviksi, 2–3 päivää viipyviksi ja neljä päivää tai pidempään viipyviksi. Kyselyyn vastanneista päiväksi Rovaniemelle tuli valtaosa eli 59 henkilöä. Kaksi tai kolme päivää viipyi noin viidennes ja neljä päivää tai pidempään Rovaniemellä viipyi myös noin viidennes. (Liite 10, 4.)

Päivän Rovaniemellä viipyvät arvioivat keskiarvojen perusteella mielenkiintoisimmaksi ohjelmapalveluksi kädentaidot, retken hiidenkirnuille sekä konsertit ja häät luontokirkossa. Suosituimmaksi ohjelmapalveluksi he nostivat kädentaidot ja konsertit. (Liite 10, 4.) Suomenkielisissä tuloksissa vain päivän viipyvien kiinnostus osallistua ohjelmapalveluihin oli alhaisempi kuin kaksi päivää tai pidempään viipyvien.

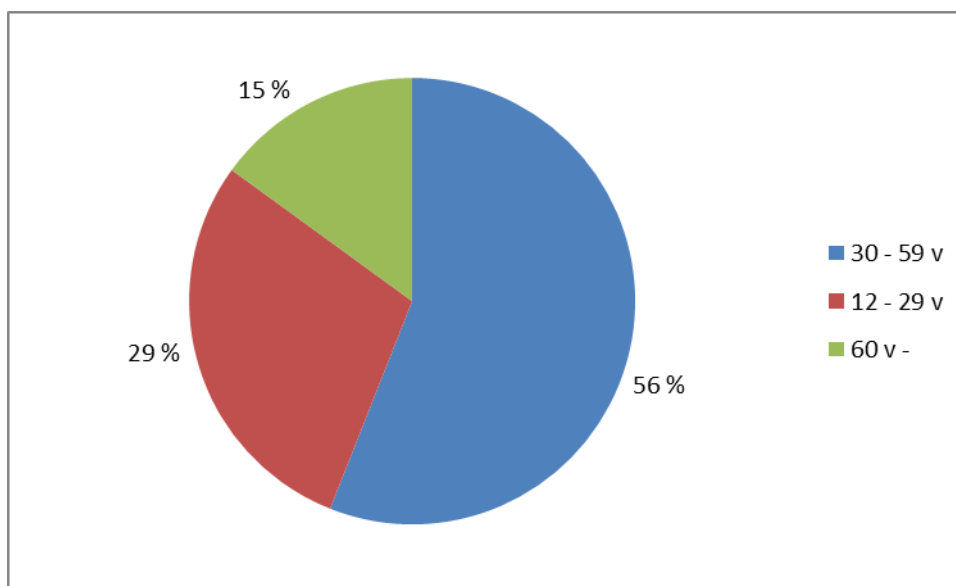
Kahdesta kolmeen päivään Rovaniemellä viipyneet arvioivat keskiarvojen perusteella mielenkiintoisimmiksi ohjelmapalveluiksi konsertit, häät ja häät luontokirkossa sekä retken hiidenkirnuille. Suosituimmiksi ohjelmapalveluiksi ehdotettiin kädentaitoja, patikointia ja konsertteja. (Liite 10, 4.)

Neljä päivää tai kauemmin Rovaniemellä viipyvät arvioivat mielenkiintoisimmiksi ohjelmapalveluehdotuksiksi häät ja häät luontokirkossa, konsertit sekä tanssiesitykset. Suosituimmaksi ohjelmapalveluksi he ehdottivat konsertteja, pyöräretkeä, häitä ja kädentaitoja. (Liite 10, 4.)

5.3 Englantia puhuvat tulevat Euroopasta pariksi päiväksi

Kyselyyn osallistui vastaajia Afrikkaa lukuun ottamatta kaikista maanosista. Vastaajia tuli yhteensä 26 eri maasta. Ylivoimaisesti eniten vastaajia tuli Euroopasta (70 %). Pohjoismaista matkusti yhteensä 22 henkilöä (31 %), Baltian maista viisi (7 %) ja muualta Euroopasta 43 henkilöä (62 %). Aasialaisia matkailijoita (24 %) tuli eniten Kiinasta, Intiasta ja Japanista.

Matkailijat ovat kaikenikäisiä ja monet matkustavat Rovaniemelle perheinä.

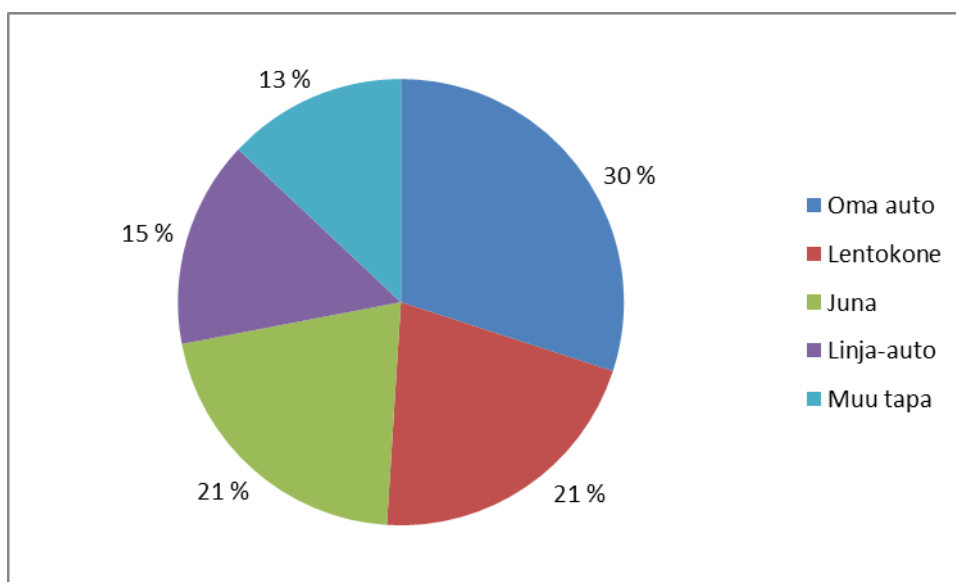
Kuvio 5. Englanninkieliseen kyselyyn osallistuneiden ikäjakauma n=100

Englanninkieliseen kyselyyn osallistuneita oli eniten ikäjakaumittain 30–59-vuotiaissa. Runsaasti kyselyyn osallistui myös 12–29-vuotiaita. Senioreiden osuutta vähentää ehkä seikka, etteivät osa iäkkäistä Nordkappiin matkaavista osanneet riittävän hyvin englantia kyselyyn osallistumiseksi. (Kuvio 5.)

Kaikista kyselyyn osallistuneista hieman yli puolet oli miehiä (53 %). Ensimmäistä kertaa Napapiirille tuli suurin osa (70 %). Lähes kaikki Rovaniemelle

tulleista oli lomamatkalla (94 %). Päiväksi Rovaniemelle tuli vajaa puolet (42 %) ja kahdeksi päiväksi reilu kolmannes (32 %)

Rovaniemen saavutettavuus on yleisesti ottaen hyvä. Tänne voi tulla paitsi lentoteitse myös rautateitse tai maanteitse.

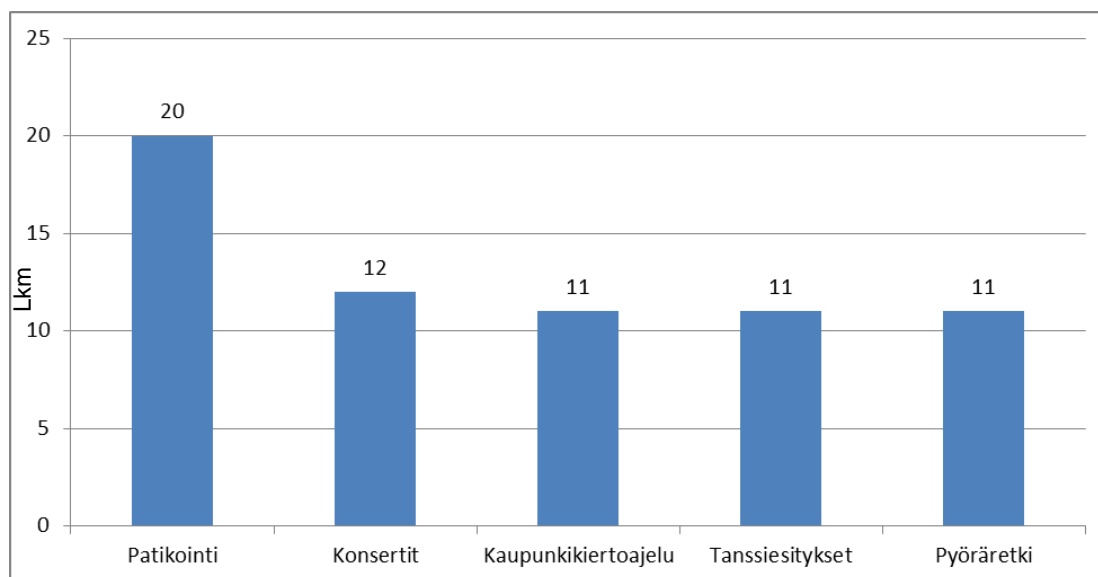
Kuvio 6. Englanninkieliseen kyselyyn osallistuneiden matkustustapa n=100

Eniten englantia puhuvia tuli omalla autolla, toiseksi eniten lentokoneella ja junalla. Muulla tavoin matkustaneet liikkuvat asuntoautolla, moottoripyörällä, polkupyörällä – yksi nainen jopa Ranskasta saakka – karavaanilla tai rekalla. (Kuvio 6.)

5.3.1 Luonto- ja kulttuurimatkailu kiinnostavat eniten

Kaikkien englantia puhuvien mielenkiintoisimmiksi kesäohjelmalveluiksi keskiarvojen perusteella nousivat konsertit ja kädentaidot, häät luontokirkossa ja retki hiidenkirnuille. Mielenkiintoisiksi koettiin myös häät, kaupunkikiertoajelu, hiljaisuuden rettiitti, patikointi ja tanssiesitykset sekä retki saksalaisten hautausmaalle. (Liite 11.)

Suosituimpiin ohjelmapalveluihin englantia puhuvat halusivat sisällyttää luontoa ja kulttuuria.

Kuvio 7. Englantia puhuvien suosituimmat ohjelmapalveluehdotukset n=100

Suosituimmaksi ohjelmapalveluksi englantia puhuvat matkailijat nostivat ylivoimaisesti patikoinnin. Sen jälkeen ehdotettiin lähes yhtä suosittuina konsertteja, kaupunkikiertoajelua, tanssiesityksiä ja pyöräretkeä. (Kuvio 7.)

5.3.2 Tulostarkastelua kansallisuuksittain

Minua kiinnosti myös tietää, mitkä kansallisuudet nostavat suosituimmiksi mitään ohjelmapalveluehdotuksia. Patikoinnin nostivat suosituimmaksi suomalaiset, italialaiset ja saksalaiset. Konsertteja suosivat eniten suomalaiset. Kaupunkikiertoajelu oli suosituin saksalaisten ja intialaisten mielestä. Tanssiesitys oli suosituin japanilaisten ja saksalaisten mielestä. Pyöräretki oli suosituin intialaisten ja suomalaisten mielestä. Kädentaidot oli suosituin ranskalaisten ja suomalaisten mielestä. Häät luontokirkossa oli suosituin hollantilaisten ja kiinalaisten mielestä. Retki hiidenkirnuille oli suosituin italialaisten mielestä. Lintubongausta suosivat suomalaiset. Hiljaisuuden retriitti oli suosituin yhden belgialaisen, italialaisen, australialaisen sekä venäläisen mielestä.

Englantia puhuvat halusivat maksaa Hiljaisuuden retriiteistä hotellimajoituksessa 300–500 euroa. Häistä luontokirkossa ehdotettiin hinnaksi 1000–4500 euroa. Hääseurueen koko vaikutti hinnan suuruuteen.

Kansallisuuksista ilmaisia ohjelmapalveluja kaipasivat eniten saksalaiset. Hinnaltaan 10–15 euroa maksavia ohjelmapalveluja halusivat suomalaiset ja saksalaiset. Hintaehdotuksiin 20–30 euroa sijoittui eniten eurooppalaisia ja aasialaisia. Hintaluokassa 35–55 eniten euroa ehdotuksia tuli eurooppalaisilta ja aasialaisilta. Sopivaksi hinnan 80–100 euroa kokivat eurooppalaiset, aasialaiset ja amerikkalainen. Aasialaiset halusivat maksaa luonnostelemistani ohjelmapalveluista jopa 150–250 euroa. Yli 1000 euroa häistä luontokirkossa halusivat maksaa useimmin kiinalaiset.

Yleisesti kesäkaudelle kaivattiin erilaista tekemistä. Poro haluttiin nähdä ilmaiseksi. Luontoon liittyvinä kaivattiin kalastusta ja metsästystä, pyöräilyä, patikointia sekä veneellä liikkumista joella. Saunomaankin haluttiin. Kulttuuriin ja historiaan liittyvänä haluttiin enemmän näkyville paikallista tapaa elää, erityisesti saamelaisuus kiinnostaa useita vastaajia. Erään vastaajan terveiset olen kääntänyt vapaasti: ”Paikallisten ihmisten pitäisi näkyä enemmän; niiden kulttuuri ja elämäntapa, erityisesti saamelaisten.”

To show more of the local people, the culture and the way of living, especially Sami people.

Kehittämisehdotuksina esitettiin muita palveluita, joita matkailijat tarvitsevat liikkeessaan. Näihin kuuluu esimerkiksi paikkojen parempi opastus katujen nimikyltein tai tien varsilla liikennemerkein, polkupyörien vuokraus, pesulapalvelut, aktiviteettien saatavuus jo internetissä, ajanviettoon liittyviä aktiviteetteja nuorille ja lapsille.

5.3.3 Kansainväliset matkailijat ensikertalaisia

Koska suomalaisia oli yllättävän paljon kyselyyn osallistuneista (18 %), tarkastelin tuloksia myös pelkästään kansainvälisten matkailijoiden osalta. Taustatietojen pohjalta suurin osa heistä (69 %) oli Napapiirillä ensimmäistä kertaa. Lomamatkalla kansainvälisistä matkailijoista oli suurin osa (79 %).

Päiväseltään heitä tuli Rovaniemelle 32 %, kahdeksi päiväksi 28 %, kolmeksi päiväksi 11 % ja neljäksi päiväksi tai pidempään 11 %.

Ikäjakautaman perusteella jaoin kansainväliset matkailijat kahteen ryhmään, 12–29-vuotiaisiin ja 30 vuotta tai sitä vanhempiin. 60-vuotiaita tai sitä vanhempia oli kyselyssä mukana vain 12 %, joten niin pienessä ryhmässä vastaukset eivät jakaannu riittävästi tulosten analysointia varten. Siksi sisällytin heidät mukaan ”työikäisiin”.

Taulukko 2. Kansainvälisten nuorten ja nuorten aikuisten mielenkiintoisimmat ja suosituimmat ohjelmapalvelut.

Keskiarvot asteikolla 5–1		Suosituimmat lkm	
Konsertit	3,86	Tanssiesitykset	7
Kädentaidot	3,62	Patikointi	5
Hiidenkirnut	3,48	Konsertit	4
Häät luontokirkossa	3,38	Pyöräretki	4
Tanssiesitykset	3,34	Kaupunkikiertoajelu	3
Patikointi	3,34		
Hiljaisuuden rettiitti	3,24		
Saksalaisten hautausmaa	3,10		
Häät	3,07		
Kaupunkikiertoajelu	3,03		

Mielenkiintoisimmaksi nuoret ja nuoret aikuiset arvioivat konsertit ja kädentaidot. Niihin he osallistuisivat todennäköisesti. He osallistuisivat mahdollisesti myös retkille hiidenkirnuille, häihin luontokirkossa, tanssiesityksiin ja patikointiin, retkeen saksalaisten hautausmaalle ja kaupunkikiertoajeluun. Suosituimmaksi he nostivat tanssiesitykset ja patikoinnin. (Taulukko 2.)

Taulukko 3. Kansainvälisten 30 vuotta ja sitä vanhempien mielenkiintoisimmat ja suosituimmat ohjelmapalvelut.

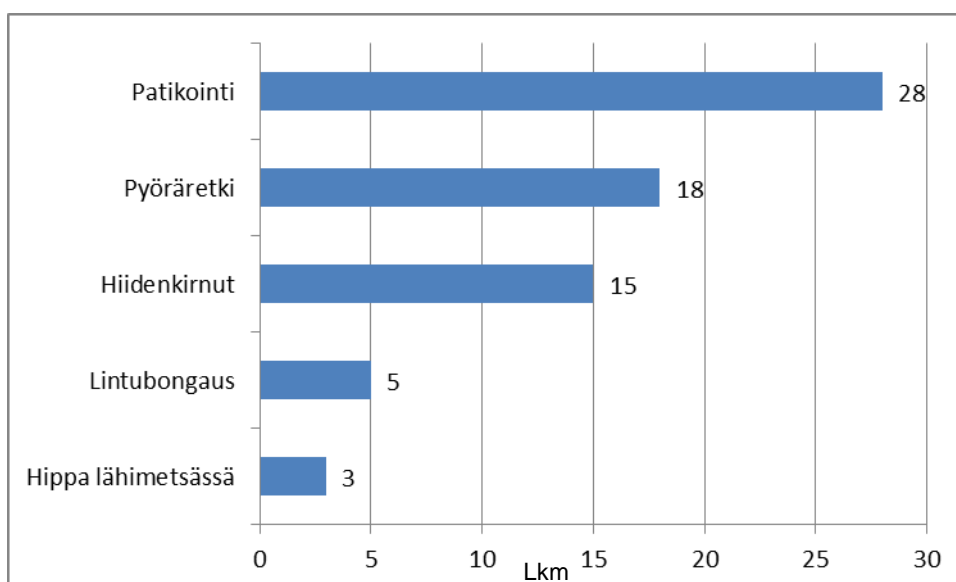
Keskiarvot asteikolla 5–1		Suosituimmat lkm	
Hiidenkirnut	2,91	Patikointi	10
Häät luontokirkossa	2,91	Kädentaidot	7
Kädentaidot	2,89	Konsertit	6
Konsertit	2,75	Kaupunkikiertoajelu	6
Häät	2,70	Pyöräretki	5
Kaupunkikiertoajelu	2,63		
Tanssiesitykset	2,57		
Hiljaisuuden rettiitti	2,52		

Mielenkiintoisimmiksi ohjelmapalveluiksi 30-vuotiaat ja sitä vanhemmat ulkomaalaiset katsoivat hiidenkirnut ja häät luontokirkossa sekä kädentaidot. Suosituimpia ohjelmapalveluja 30-vuotiaiden ja sitä vanhempien mielestä ovat patikointi, kädentaidot sekä konsertit ja kaupunkikiertoajelut. Pyöräretkiin tosin ehdotettiin ohjattujen retkien sijaan polkupyörien vuokraamista omatoimipyöräilyyn. (Taulukko 3.)

5.4 Kaikkia kiinnostavat konsertit, kädentaidot ja patikointi

Tarkastelin kyselyissä luonnostelemiani ohjelmapalveluja myös eri teemoihin perustuvina. Jaoin palvelut luontomatkailuun, kulttuuri- ja historiamatkailuun sekä hyvinvointimatkailuun ja yhdessäolon teemaan.

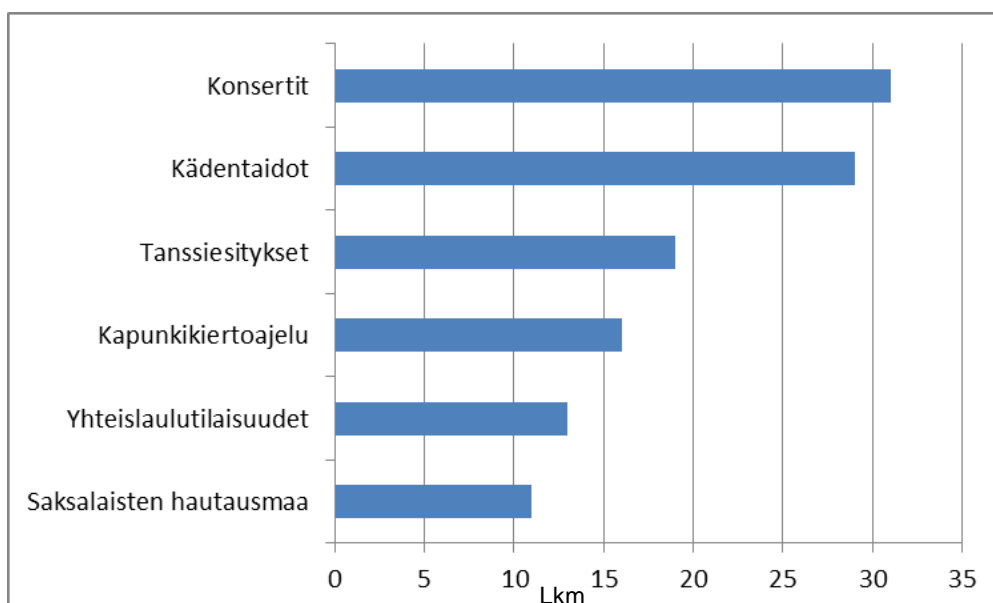
Luontomatkailuun otin tuloksissa mukaan patikoinnin, pyöräretken, lintubongausretken, hippaleikin lähimetsässä sekä retken hiidenkirnuille.

Kuvio 8. Molempien kyselyjen suosituimmat luontomatkailun ohjelmapalvelut n=200

Suosituimmaksi niistä molempien kyselyjen vastauksissa nousi ylivoimaisesti patikointi. Pyöräretki ja retki hiidenkirnuille olivat lähes yhtä suosittuja. (Kuvio 8.) Retki Hiidenkirnuille oli suosittu niin kotimaan matkailijoiden kuin ulkomaisten matkailijoiden kohdalla. Suomea puhuvat asettivat sen keskiarvon perusteella toiselle sijalle, englantia puhuvat neljänneksi.

Kulttuurin ja historian teemaan sijoitin ohjelmapalveluista konsertit, tanssiesitykset, yhteislaulutilaisuudet, kädentaidot, kaupunkikiertoajelun ja retken Norvajärvelle saksalaisten hautausmaalle.

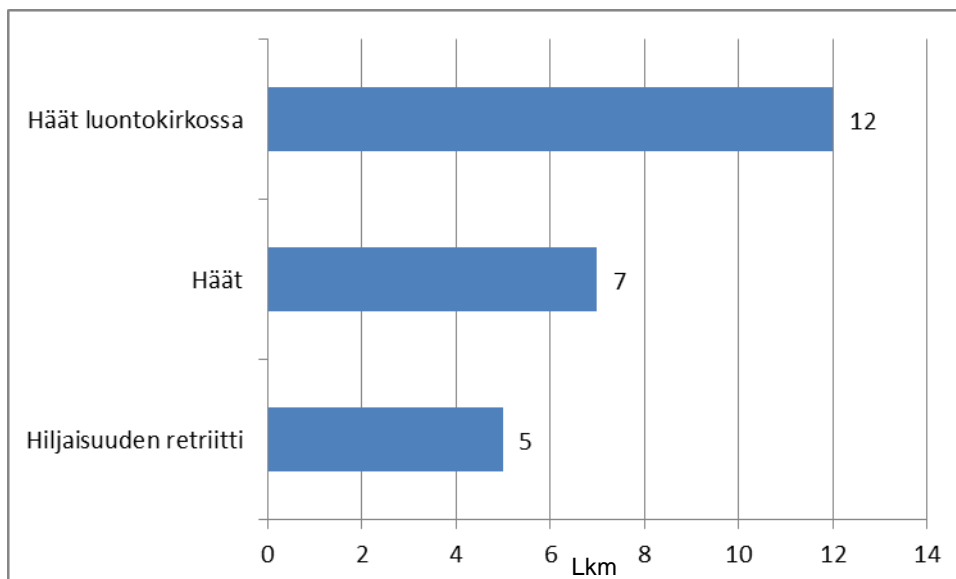
Kuvio 9. Molempien kyselyjen suosituimmat kulttuuriin ja historiaan liittyvät ohjelmapalvelut n=200

Näistä suosituimmaksi molemmissa kyselyissä nousivat konsertit ja käden-
taidot. Niiden jälkeen lähes yhtä suosituiksi ehdotettiin tanssiesitysten seu-
raamista tai osallistumista kaupunkikiertoajelulle. (Kuvio 9.)

Kädentaidoissa ehdotin tehtäväksi huovutusta, tuohitöitä tai korukiven hion-
taa. Etenkin suomalaiset olivat kiinnostuneita kädentaidon työpajoista. Suo-
menkielisistä vastaajista naiset olivat kiinnostuneimpia kädentaidoista. Myös
Rovaniemelle ensimmäistä kertaa tulevat kokivat kädentaidot kiinnostavina.
Kädentaidoissa suomenkieliset nimenomaan suosivat korukiven hiontaa ja
halusivatpa jotkut lähteä hakemaan luonnosta hiottavan kivenkin.

Retki Norvajärvelle saksalaissotilaiden hautausmaalle kiinnostaa enemmän
suomalaisia kuin ulkomaalaisia. Suomalaisista miehet nostivat retken saksalaisten
hautausmaalle suosituimmaksi. Ulkomaisia saksalaisten hautausmaa
ei kovin kiinnostanut. Tanssiesitykset kiinnostavat parhaiten suomenkielisiä
naisia ja ulkomaisia matkailijoita. Tanssiesityksiin voisi hyödyntää paikalli-
suutta esimerkiksi Rimpparemmen tanhuharjoituksia, Balettiopiston balle-
rinojen tai Hot Cakes –tanssiryhmän harjoituksia seuraamalla maksullisina
työnäytöksinä. Näin matkailijat pääsisivät kurkistamaan paikallisen arjen toi-
mintaan.

Hyvinvoinnin ja yhdessäolon teemaan sijoitin hiljaisuuden retriitit, häät ja häät luontokirkossa.

Kuvio 10. Molempien kyselyjen suosituimmat hyvinvointiin ja yhdessäöloon liittyvät ohjelmapalvelut n=200

Niistä suosituimmaksi nousi häiden järjestäminen luontokirkossa. Lähes yhtä suosituksi esitettiin häiden järjestämistä Napapiirillä tai osallistumista hotelimajoituksessa Hiljaisuuden retriittiin. (Kuvio 10.) Häät luontokirkossa oli suositumpi kuin ”hyvän tahdon” häät. Häät luontokirkossa kiinnostivat sekä suomenkielisiä että ulkomaisia matkailijoita. Suomenkielisten ikäjakaumassa 12–29-vuotiaat ovat kiinnostuneimpia häistä luontokirkossa. Viipymän perusteella neljä päivää tai pidempään viipyvät pitävät niin häitä luontokirkossa kuin ”hyvän tahdon” häitä Napapiirillä yhtä kiinnostavina. Ulkomaisista matkailijoista hollantilaiset ja kiinalaiset olivat kiinnostuneimpia vihkiytymään luontokirkossa. Luontohäistä oltiin valmiita maksamaan 500 eurosta jopa 4500 euroa riippuen hääseurueen suuruudesta.

5.5 Molempien kyselyjen tulosvertailua

Kyselyn perusteella on havaittavissa paljon yhtäläisyyksiä; ihmiset eri kansallisuuksista huolimatta eivät suurissa linjoissa poikkea paljon toisistaan. Suurin osa niin suomenkielisistä kuin ulkomaisista matkailijoista tulee Rovaniemelle vapaa-ajallaan. Karkeasti jaoteltuna puolet kävijöistä on naisia ja puolet

miehiä. Luonto ja kulttuuri kiinnostavat kaikkia kyselyyn vastaajia. Kädentaidot kiinnostavat varsinkin suomalaisia, mutta myös eurooppalaisia ja aasialaisia. Nuoret ja nuoret aikuiset ovat aktiivisimpia osallistumaan eri ohjelmapalveluihin. Ulkomaiset matkailijat tulevat usein Rovaniemelle ensimmäistä kertaa, mutta he viipyvät täällä pidempään kuin suomalaiset.

Suurin osa matkustaa Rovaniemelle vapaa-ajallaan. Suomenkieliset matkustavat useimmin omalla autollaan, kun englantia puhuvat matkustavat omalla autolla, lentokoneella tai junalla. Ikäjakaumittain suurin osa kyselyyn osallistuneista oli työikäisiä niin suomenkielisessä kuin englanninkielisessä kyselyssä. Englantia puhuvien kohdalla nuorten ja nuorten aikuisten osuus on selvästi suurempi kuin suomea puhuvien. Ikääntyneiden (60 vuotta ja sitä vanhemmat) osuus on suomenkielisten kohdalla selvästi suurempi kuin englantia puhuvien.

Suomenkielisistä noin neljä viidesosaa on käynyt Rovaniemellä aiemmin, englanninkielisistä noin kolmasosa. Suomenkielisistä noin kolme viidesosaa tulee yhden päivän matkalle Rovaniemelle. Englanninkielisistä yhden päivän Rovaniemellä viettää noin kaksi viidesosaa. Tässä ehkä vastausten jakauma olisi ollut toisenlainen, jos olisin käyttänyt esimerkiksi saksan- tai italiankielistä tulkkia tehdessäni haastatteluja. Bussilla Pohjois-Norjan Nordkappiin matkaavia senioreja oli runsaasti Info-talossa Pajakylässä. He vain pysähtyivät tauolle Pajakylässä ja heidän osuus olisi kasvattanut yhden päivän matkustavien osuutta, jos olisivat osanneet puhua englantia. Myös ikäjakaumassa senioreiden osuus olisi ollut suurempi, kun se nyt englanninkielisten kohdalla oli vain kaksi henkilöä.

Suurin osa matkailijoista tulee edelleen Euroopasta ja siellä tänä kesänä erityisesti Italiasta ja Saksasta. Ehkä vastauksissa olisi ollut enemmän mukana myös venäläisiä, jos olisin tehnyt osan englanninkielisistä kyselyistä Rovaniemen keskustassa tai vaikka Prisman parkkipaikalla, sillä venäläiset tulevat usein Rovaniemelle tekemään ostoksia ja ovat yksi suurimmista kohderyhmistä (liite 1).

Kulttuuri ja historia ovat nostamassa kiinnostavuutta matkailijoiden keskuudessa. Suomenkieliset haluavat erityisesti konsertteja. Kaupunkikiertoajelu on ulkomaisten matkailijoiden mielestä kiinnostavampi kuin suomenkielisten mielestä. Patikointi kiinnostaa myös enemmän ulkomaisia kuin suomalaisia. Hiljaisuuden retriitteihin haluaa tulla enemmän englantia puhuvia kuin suomenkielisiä matkailijoita.

Jonkin verran suomalaisten osuus (18 %) englanninkielisissä vastauksissa muuttaa tuloksia. Heidän vaikutuksestaan esimerkiksi konserttien kiinnostavuus on keskiarvoltaan korkein, kun kansainvälisten matkailijoiden kohdalla se on vasta sijalla kahdeksan. Tanssiesitykset kiinnostavat enemmän pelkästään kansainvälisiä matkailijoita.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Indiksien määrä matkailijoina on kasvussa; osa matkailijoista liikkui reppureissaajina ja hakivat edullisia vaihtoehtoja matkallaan. Heitä varten olisi hyvä tarjota edullisia ohjelmapalveluja kuten edullisia konsertteja tai patikointiretkiä. Perheenä matkustaminen Rovaniemelle on myös suosittua. Kädentaidot oli hyvin suosittu varsinkin suomalaisvastaajien kohdalla. Niin suomenkielisten kuin englantia puhuvien joukossa liikkui perheinä isovanhempia lapsineen ja lapsenlapsineen. Kädentaidoista oltiin halukkaita maksamaan enemmän kuin keskimäärin muista ehdotetuista ohjelmapalveluista. Perheille voisi yhteisenä tekemisenä järjestää kädentaitoja, jossa eri-ikäiset voivat toteuttaa itseään tai kokeilla uutta. Itse ohjatusti yhdessä tehty käsityö olisi mukava matkamuisto. Matkailijat viipyvät vähän aikaa Rovaniemellä ja Pajakylässä, osa vain päiväselään. Jos aktiviteetteja saataisiin palvelutarjontaan, se voisi pidentää viipymää.

Rovaniemi alueena koetaan turvalliseksi, kun suomenkielisistä suurin osa tulee tänne uudelleen ja englanninkieliseen kyselyyn vastanneistakin kolmannes. Kestävä kehitys on ekologisesti jo pitkälle huomioitu Napapiirillä. Retkeilyreitit on rakennettu puisin kulkureitein ja ne on sijoitettu riittävän kauas asutuksesta. Patikointiretkelle ja muihin luonnossa toteutettaviin ohjelmapalveluihin osallistuvat kannattaa ohjeistaa ennen retkelle lähtöä, etteivät esimerkiksi heitä roskia luontoon. Kestävä kehitys on siirtymässä ekologisesta kestävästä kehityksestä myös kulttuuriseen ja sosiaaliseen kestäväan kehitykseen. Niissä paikalliset asukkaat ja paikallinen elinkeinoelämä hyötyisi matkailusta. Vapaan sanan kohdalla niin suomenkieliset kuin englanninkieliset haluavat Napapiirille nimenomaan paikallista kulttuuria enemmän esille. Elämyksellisyydessä voitaisiinkin järjestää vaikka työnäytöksiä Rimpparemmen tanhuharjoituksia tai jonkin bändin musiikkiharjoituksia. Näytökset olisivat maksullisia, jolloin siitä olisi hyötyä myös paikallisille. Näin matkailijat pääsisivät kurkistamaan paikalliseen arjen toimintaan. Saamelaiskulttuuria kaivattiin yleisesti enemmän näkyville. Monet haluaisivat tavata aidon poromiehen ja keskustella hänen kanssaan.

Matkailuun vaikuttavissa suuntauksissa megatrendien yhteiskunnallinen muutos on havaittavissa Rovaniemen matkailussa. Etelä-Euroopan matkailijamäärät on pienenemässä ja vastaavasti venäläisten ja varsinkin kiinalaisten osuus on kasvamassa. Myös intialaisia matkailijoita liikkui Napapiirillä useita. Haastattelemani intialaiset kertoivat haluavansa ylittää Rovaniemellä Napapiirin ja tulla kokemaan kesän valoisuutta. He olivat erityisen tyytyväisiä matkaansa. Sähköisiä markkinointikanavia pitäisi ottaa enemmän käyttöön ja myös tuotteiden varaaminen tai ostaminen internetin kautta voisi tuoda enemmän asiakkaita.

Yritystoiminnan muutoksina yrittäjien kannattaisi nähdä omien tuotteiden osuus osana laajempaa kokonaisuutta. Verkostoitumisesta on hyötyä niin yrittäjille kuin matkailualueelle. Rovaniemelläkin kannattaisi lähteä markkinoimaan Rovaniemeä matkailualueena. Tässä törmäsin edelleen matkailussa vahvasti mukana olevaan suomalaiseen peruspaheeseen eli kateuteen. Se vie kalatkin vedestä ja jos kilpaileva matkailuyrittäjä nähdään vain uhkana, niin se vie pois volyyymiä myös matkailijamäärissä. Kilpaileva yritys kannattaisikin nähdä mahdollisuutena, joka tuo synergia-etua koko alueen toimijoille. Luovista aloista kulttuuri ainakin musiikin ja tanssin osalta olisi kytkettävässä matkailuun esimerkiksi orkesteri-, bändi- tai tanssiharjoitusten maksullisten työnäytösten muodossa. Näin matkailijat pääsisivät eläytymään paikallisen arjen toimintaan ja vastavuoroisesti paikallisille esiintyjille tulisi taloudellista hyötyä. Rovaniemellä on musiikkiopiston ja Rovalan musiikkiopetuksen ansiosta vahva musiikkiosaaminen, joten niin klassisia kuin muita konsertteja voisi järjestää kohtuuhintaan.

Yksilöllisyyden muutoksina suomalaiskyselyyn osallistuneista osa tuli nimenomaan juurilleen ja tapaamaan sukulaisia. Vapaan sanan palautteissa Rovaniemellä ei panosteta ympäristön esteettisyyteen ja sitä kautta viihtymiseen. Esteettisyyden ja elämyksellisyyden korostuessa myös Napapiiriä alueena olisi tarpeen tehdä viihtyisämmäksi. Esimerkiksi pohjoispäähän Takataskun edustalle voisi rakentaa suihkulähteen ja laittaa sen ympärille puistonpenkkejä. Se lisäisi viihtyisyyttä ja houkuttaisi osaltaan kesällä matkailijoita viipymään pidempään. Talvella suihkulähteen voisi valaista led-valoilla, jolloin se olisi myös kaunis katsella. Napapiirillä ohjelmalvelujen tuottajan kannattaisi

laatia viikko-ohjelma ja pitää se esillä internetissä. Indiksille olisi hyvä olla tuotteita saatavilla myös paikan päällä. Verkostoitumiseen, sähköiseen markkinointiin, markkinointiin ja näkyvyyteen yleensä kannattaa panostaa jo tuotteiden suunnitteluvaiheessa. Trendeissä Facebookin käyttäminen voisi olla hyödyllinen väline, jos asiakkaat antavat sinne palautetta ja palveluntuottaja vastaa niihin. Downshifting-trendi on kasvamassa ja kulutusta kohtuullistetaan; pelkistetympi elämäntapa voikin olla laadultaan parempi, kun arjen hektisyys vähenee.

Luonto on Lapissa yksi vetovoimatekijä ja luonnossa liikkuminen kiinnostaa enemmän ulkomaisia matkailijoita. Ulkomaiset matkailijat nostivatkin ylivoimaisesti suosituimmaksi ohjelmapalveluksi patikoinnin. Suomalaisten listalla patikointi on neljänneksi suosituin. Patikointiretkistä suomalaiset ovat valmiita maksamaan noin 50 euroa, kun ulkomaiset voivat maksaa siitä jopa 250 euroa. Pyöräretki oli myös suosittu ulkomaisten joukossa, mutta monet haluavat lähteä pyöräilemään omatoimisesti, ei ohjatusti. Näin polkupyörien vuokrausmahdollisuus voisi olla yksi tarpeellinen palvelumuoto Pajakylässä. Polkupyörällä matkailijat voisivat siirtyä kätevästi myös Santaparkiinkin tai lähteä käymään kaupungin keskustassa tai lähteä vaikka omatoimiretkelle Vaattunki- tai Vikakönkäälle. Lintubongaus ja hippa lähimetsässä eivät nousseet kovin suosituksi kummassakaan kyselyssä.

Kalastusta kannattaisi tuoda mukaan ohjelmapalveluihin luonnossa liikkumisen lisäksi Napapiirille. Outdoors Finland -tutkimuksessa matkailijat olivat tyytyväisimpiä vaellusten lisäksi kalastukseen. Rovaniemellä riittää kalastusvesiä, joita voisi hyödyntää enemmän matkailussa. Venäläiset ovat erityisen kiinnostuneita kalastuksesta. Samassa tutkimuksessa vaellukset kiinnostivat eniten englantilaisia, ranskalaisia ja saksalaisia. Omassa tutkimuksessa patikointi kiinnosti eniten suomalaisia ja saksalaisia. Näille voisi järjestää patikointia. Pyöräily kiinnosti hollantilaisia ja saksalaisia, heille voisi järjestää ainakin pyöränvuokrausta. Omassa tutkimuksessa myös intialaiset olivat kiinnostuneita pyöräilystä.

Kulttuurimatkailua selvittävässä tutkimuksessa kiinnostus Suomea kohtaan johtui ylivoimaisen enemmistön mielestä luonnon ansiosta. Kulttuurin ja histo-

rian matkailussa tuotteet kannattaisi rakentaa luontoon liittyviksi, jolloin se houkuttaa matkailijoita tulemaan Rovaniemelle. Esimerkiksi työnäytökset Ounasraviljongilla olisivat jo kauniin ympäristön puolesta elämyksiä. Käsityöpajoja voisi järjestää ranskalaisille ja suomalaisille. Kaupunkikiertoajelusta olivat kiinnostuneimpia intialaiset ja saksalaiset.

Maantieteellinen raja napapiiri kiinnostaa erityisesti ulkomaisia matkailijoita. Tehdessäni ulkona kyselyä ainakin yksi saksalaisryhmä asettautui ulkona laatoitukseen piirretyn napapiirin linjan $66^{\circ} 33' 7''$ eteläpuolelle, ottivat toisiinsa käsistä kiinni ja yhtä aikaa hyppäsivät napapiirin pohjoispuolelle. Yhteishenki on silminnähtävä, kun raja Lapin maahan oli ylitetty. Info-talossa yksi aasialaisryhmä meni puolestaan sinne sijoitetun napapiirin rajan $66^{\circ} 33' 7''$ ympärille ja ryhmän johtaja otti sitten koko joukosta valokuvan. Innostuneita hihkaisuja kuului kuvattavien joukosta. Intialaiset matkailijat sanoivat tullessa myös katsomaan napapiiriä. Kesän valoisuus on heistä myös kokemuksen arvoinen. Ehkä maantieteellisen napapiirin liikehdinnästä voisi olla tietoa mahdollisen Lapin korukivistä kertovan näyttelyn yhteydessä.

Tutkimuksessa onnistuttiin kokonaisuutena hyvin. Rovaniemen Kehitys voi käyttää työtä liitteenä projektirahoitushaussa tai muutoin Napapiirin matkailun kehittämiseksi. Työ on kattava selvitys myös muille matkailun toimijoille ja aiheesta kiinnostuneille. Tutkimuksen tulokset ovat suuntaa antavia ja sovellettavissa vain Rovaniemen matkailualueelle. Tulosten sovellettavuudessa on ristiriitaa suhteessa siihen, mitä ihmiset mielikuvissa haluavat palveluina ja mistä he todellisuudessa olisivat valmiita maksamaan. Vastaajien joukosta löytyi jonkin verran suomenkielisiä kuin englantia puhuvia, jotka nimenomaisesti tulivat Pajakylään katsomaan vain Joulupukkia – he eivät aktiviteetteja kaivanneet.

Vaikka opinnäytetyön idea ja Rovaniemen Napapiirin alueen kesäohjelmalvelujen kehittäminen oli kypsytynyt mielessäni jo vuosia, opinnäytetyön tekeminen prosessina oli yllättävän työläs. Kyselyyn osallistuvat haastateltavat löytyivät suhteellisen helposti, sillä ajoitin kyselyn toteuttamisen kesän parhaimpiin loma-aikoihin. Toisaalta kyselyjen sijoittuminen kesän loma-aikaan toi myös oman haasteellisuuden. Koska niin Rovaniemen Kehityksestä kuin

RAMKista ohjaajani olivat heinäkuussa lomalla, jouduin tekemään ratkaisuja nopeilla aikatauluilla itsenäisesti saadakseni toteutettua kyselyt. Tässä minulla oli hyötyä aiemmasta työkokemuksesta tehdessäni tutkimushaastatteluja Taloustutkimus Oy:lle.

Keväällä kirjoittaessani teoreettista viitekehystä koin riemullisia oivalluksia, mutta podin samalla myös informaatioähkyä. Teksti rönsyli ja aiheen rajaaminen oli haasteellista. Alkukesän aikana löysin vielä hyödyllistä kirjallisuutta tarkasteluun matkailusta muuttavana elinkeinona. Koska Joulupukki on suurin vetonaula Rovaniemellä, talvisesonki on kesää huomattavasti vilkkaampi. Jonkin verran aiheen taustoituksessa on tarkoituksella mukana koko Suomea käsitteleviä tietoja, sillä Rovaniemen kesämatkailusta on saatavilla vasta vähän tutkittua tietoa. Toisaalta, luonto on kautta Suomen yksi vahvimista vetovoimatekijöistä ja siten tulokset ovat sovellettavissa myös Lappiin.

Syyskuussa julkaistiin Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen LEOn teettämän tutkimuksen tulokset, jossa kartoitettiin Rovaniemelle saapuvien matkailijoiden profiileja. Jätin sen kuitenkin tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Toisaalta siksi, koska sen tulokset ovat pitkälti samansuuntaisia kuin tämän tutkimuksen. Toisaalta siksi, että se on julkistettu myöhemmin kuin keräsin oman aineiston tutkimukseeni.

Rovaniemen matkailun toimijoiden tulisi nyt kehittää kesämatkailua yhteisölliseen suuntaan ja markkinoida Rovaniemeä matkakohteena. Näin yhteistyöstä koituisi hyöty Rovaniemen matkailualueelle. Myös uudet toimijat kuten kulttuuripalvelujen tuottajat tai eri seurakunnat tulisi toivottaa tervetulleiksi matkailun toimijoiksi; uudet tulijat olisi hyvä nähdä uhkien sijaan mahdollisuuksina.

LÄHTEET

- Add Value Research Finland Oy 2010. Outdoors Finland. MEK. Kesäaktiviteettitarjonnan matkanjärjestäjätutkimus 2010. Osoitteessa: [http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571cccf1cc225678b004e73ed/009ad7d16de36093c225781e003082e1/\\$FILE/Outdoors%20Finland%20Matkanj%C3%A4rjest%C3%A4j%C3%A4tutkimus%202010.pdf](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571cccf1cc225678b004e73ed/009ad7d16de36093c225781e003082e1/$FILE/Outdoors%20Finland%20Matkanj%C3%A4rjest%C3%A4j%C3%A4tutkimus%202010.pdf). Luettu 21.2.2012.
- Arctic Circle Snowmobile Park 2012. Summer program. Osoitteessa: <http://snowmobilepark.com/index2.php>. Luettu 2.3.2012.
- Finne, J. 2012. Rovaniemen Kehitys Oy:n matkailun toimialakoordinaattorin haastattelu 10.5.2012.
- Honkanen, J. 2012. Toimitusjohtajan haastattelu yrityksessä Arctic Circle Snowmobile Park. 18.9.2012.
- Hoppu, E. – Hoppu, K. 2007. Kauppa- ja varallisuusosoikeuden pääpiirteet. Helsinki: WSOYpro.
- Huskypark 2012. Osoitteessa: <http://www.huskypark.fi/>. Luettu 2.3.2012.
- Jensen, R. 1999. Dream Society. How the Coming Shift from Information to Imagination Will Transform Your Business. New York: McGraw-Hill.
- Jukarainen, A. 2006. Verkkoyrityssuunnitelma ja hääät ohjelmapalvelutuotteena. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Osoitteessa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11198/2007-04-03-13.pdf?sequence=1>. 21.12.2006.
- Järviluoma, J. 1994. Matkailun työntö- ja vetovoimatekijät ja niiden heijastuminen lomakohteen valintaan. Teoksessa Aho, S. 1994. Matkailun vetovoimatekijät tutkimuskohteina. Oulu: Oulun yliopisto.
- Kaksonen, T. – Ojuva, J. – Ouallen, P. 2012. Minne menet matkailu? – Näkökulmia matkailun ennakointiin, osa 1. Rovaniemi: Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Osoitteessa: <http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=2d2f78e6-e6d9-4433-811b-4bc12718dba7>. 4.1.2012.
- Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006. Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & Toimenpideohjelma vuosille 2007-2013. Julkaisuja 21/2006 Elinkeino-osasto. Osoitteessa: [http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/3D61DB118241A034C22571800022FEC4/\\$file/jul21elo_2006_netti.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/3D61DB118241A034C22571800022FEC4/$file/jul21elo_2006_netti.pdf). Luettu 10.7.2012.

- Kuluttajansuojalaki. 20.1.1978/38. Osoitteessa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>. 20.1.1978.
- Laermer, R. 2008. 2011 - trendspotting for the next decade. New York: McGraw-Hill.
- Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75. Osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040075>. 30.1.2004.
- Lapinkävijät.rovaniemi.fi 2012. Jälleenrakennuskaava. Osoitteessa: <http://lapinkavijat.rovaniemi.fi/aalto/jkaava.html>. Luettu 8.2.2012.
- Lapin liitto 2012. Tilastoja ja julkaisuja. Lapin Matkailutilastollinen vuosikirja 2011. Osoitteessa: http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=20782&name=DLFE-11816.pdf. Luettu 17.6.2012.
- Lapin lintutieteellinen yhdistys 2012. Osoitteessa: <http://www.lly.fi/lintupaikat/lintutornit.pdf>. Luettu 5.9.2012
- Lapin matkailustrategia 2011–2014 Lapin liitto. Osoitteessa: http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=21330&name=DLFE-9293.pdf. Luettu 21.3.2012.
- LEO eli Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus 2009. Elämyskolmio perustana tuotteen elämyksellisyydelle. Osoitteessa: <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=3615>. 9.12.2009.
- Liedon Vanhalinna 2012. Osoitteessa: <http://vanhalinna.utu.fi/ohjelmapalveluja/kaden.html>. Luettu 5.3.2012.
- Liuksila, T. 2009. Toimialapäällikkö. Toimialaraportti 8/2009. Matkailun ohjelmapalvelut. TEM eli Työ- ja elinkeinoministeriö. Osoitteessa: http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/896/Matkailun_ohjelmapalvelut_2009_netti.pdf. 26.11.2009.
- Luonto Rovaniemi -hanke. 2012. Luontokohteet. Koivusaaren luontopolku. Osoitteessa: <http://luonto.rovaniemi.fi/Suomeksi/Luontokohteet/Koivusaaren-luontopolku>. Luettu 5.9.2012.
- MEK eli Matkailun edistämiskeskus 2012. VisitFinland. Hyvinvointimatkailu. Osoitteessa: <http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28pages%29/Hyvinvointimatkailu>. 15.10.2012.

- MEK 2010. Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkakohteena? Kartoitus Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa ja Venäjällä. MEK A: 167. Osoitteessa:
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/694c023ce8d184d9c22576f00046e0ac/\\$FILE/A167%20Kiinnostaako%20Suomi%20kulttuurimatkailukohteena.pdf](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/694c023ce8d184d9c22576f00046e0ac/$FILE/A167%20Kiinnostaako%20Suomi%20kulttuurimatkailukohteena.pdf).
 Luettu 2.3.2012.
- MEK 2006. Matkailu vuonna 2020 – faktaa ja fiktiota. Osoitteessa:
[http://mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/19d25ec89c7e822dc225735b0032a966/\\$FILE/MEK2020_nettiin.pdf](http://mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/19d25ec89c7e822dc225735b0032a966/$FILE/MEK2020_nettiin.pdf). Luettu 17.6.2012.
- Metsähallitus 2011. Luontoon.fi. Napapiirin retkeilyalueen reitit. Osoitteessa:
<http://www.luontoon.fi/retkikohteet/retkeilyalueet/napapiiri/reitit/Sivut/Default.aspx>. 4.5.2011.
- Metsähallitus 2010. Hankkeet. Rakennerahastohankkeet. Elimyssalolta Vienansalolle 1998–2000. Kestävä kehitys. Osoitteessa:
<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/ElimyssaloltaVienansalolle/Kestavakehitys/Sivut/Kestavakehitys.aspx>. Luettu 5.3.2012.
- Moilanen, V. 2012. Puhelinkeskustelu Lapland Welcome Oy:n toimitusjohtajan kanssa. 5.9.2012.
- Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Rovaniemi, Lappi. Osoitteessa:
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4280.
 29.2.2012.
- Määttä, S. – Ronkainen, T. 2012. Rovaniemen matkailualueen turvallisuuden kehittäminen. Opinnäytetyö. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Osoitteessa:
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44836/Maatta_Susanna_Ronkainen_Tiina.pdf?sequence=1. Luettu 16.6.2012.
- Pajula, E. 2011. Rovaniemi–Napapiiri Rotaryklubin presidentti 2010–2011. Klubien menestystarinoita. Saksalaisten sotilaiden hautausmaa Norvajärvellä. Osoitteessa:
<http://www.rotary.fi/images/stories/Klubienmenestystarinoita/Rovaniemi-Napapiiri/rovaniemi-napapiiri-rk-norvajarvi-hautausmaa.pdf>. Luettu 28.2.2012.
- Piispala luonto-, liikunta- ja nuorisomatkailukeskus 2012. Osoitteessa:
<http://www.piispala.fi/ohjelmapalvelut/kadentaidot/>. Luettu 5.3.2012.

- RanuaZoo 2012. Lapin arktinen eläinpuisto. Osoitteessa:
<http://www.ranuazoo.com/Suomi/Talvi/Etusivu.iw3>. Luettu 21.2.2012.
- Rautiosaaren kyläyhdistys ry 2012. Hiidenkirnut. Osoitteessa:
<http://www.hiidenkirnut.com/>. Luettu 6.3.2012.
- Rovaniemen elinkeinojen kehittämisohjelma 2011. Tavoitteet ja toimenpiteet 2011-2016. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=a4d22155-5b67-40f6-b8b1-e6393be949fb>. Luettu 7.2.2012.
- Rovaniemen kaupunki 2011. Asemakaavan muutos 18. kaupunginosa Napa-piiri. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=7ba62db8-5fee-4530-9072-b53a80461828>. 13.6.2011.
- Rovaniemen kaupunki 2008. Somosen kirkko. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/suomeksi/Palveluhakemisto/Asuminen/A-suinymparisto/Rovaniemen-ymparistoa/12-Somosen-kirkko>. Luettu 6.3.2012.
- Rovaniemen Kehitys Oy 2012. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemenkehitys.fi/Suomeksi>. Luettu 17.5.2012.
- Rovaniemen Kehitys Oy 2010. Vuosijulkaisut. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemenkehitys.fi/Suomeksi/Vuosijulkaisut.iw3>. Luettu 7.2.2012.
- Rovaniemen matkailustrategia 2006. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=db00aa34-f4f0-40f6-8691-877f26ff0373>. Luettu 13.4.2012.
- Rovaniemi Parish 2012. For Tourist. Osoitteessa:
<http://www.evl.fi/srk/rovaniemi/englanti/index.shtml>. Luettu 9.2.2012.
- Rovaniemen seurakunta 2012. Osoitteessa:
<http://www.evl.fi/srk/rovaniemi/esittely/index.shtml>. Luettu 9.2.2012.
- Rytkönen, P. 2012. Toimittaja Lapin Kansa. Matkailijan halutaan viipyvän pitempään. Uutiset A11. 12.1.2012.
- Santa Claus Holiday Village Oy 2010. Osoitteessa:
<http://www.joulupukinlomakyla.fi/lomakyla>. Luettu 7.3.2012.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2007. Ajankohtaista. Uutiset. Lapin matkailukeskuksissa kirkkokin elää sesonkien mukaan. Osoitteessa:
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/38E939EE7A5C4A2AC225736A003ABD50?OpenDocument&lang=Fi>. Luettu 5.3.2012.

- Teemamatkailusanasto 2004a. Historiamatkailu. Osoitteessa:
<http://lipas.uwasa.fi/termino/WasaTerm/teemamatkailu/4.1historiamatkailu.html#Topic30>. 30.6.2004.
- 2004b. Kulttuurimatkailu. Osoitteessa:
<http://lipas.uwasa.fi/termino/WasaTerm/teemamatkailu/4kulttuuriatkailu.html#Topic17>. 30.6.2004.
- Travel Rovaniemi 2005. Rovaniemen matkailulehti. Kevät. Osoitteessa:
<http://www.matkalehti.fi/index.php?name=File&nodeIDX=122656>
 . Luettu 8.2.2012.
- TUKES eli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2012. Ohjelmapalvelut. Osoitteessa:
<http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kuluttajaturvallisuus/Palveluiden-turvallisuusvaatimuksia/Ohjelmapalvelut/>. 13.2.2012.
- Vehmas, M. 2011. Toimittaja Lapin Kansa. Kalliohotelli kiikarissa. Santapark: Kaupunki kaavailee alueelle arkkitehtuurikilpailua. Uutiset A9. 18.9.2011
- Verhelä, P. 2007. Matkailun ohjelmapalvelujen turvallisuus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Visit Rovaniemi 2012a. Karttapalvelu. Osoitteessa:
<http://www.visitrovaniemi.fi/VisitRovaniemi/karttapalvelu>. Luettu 2.3.2012.
- 2012b. Kesä, kesäsafarit. Osoitteessa:
<http://www.visitrovaniemi.fi/Suomeksi/Aktiviteetit/Kesa/Kesasafarit.iw3>. Luettu 21.3.2012.
- 2012c. Kesäpassi. Osoitteessa: <http://www.visitrovaniemi.fi/kesapassi>. Luettu 27.8.2012.
- 2012d. Käyntikohteet. Osoitteessa:
<http://www.visitrovaniemi.fi/VisitRovaniemi/Suomeksi/Kayntikohteet/Nahtavyidet.iw3>. Luettu 2.2.2012.
- Visit Rovaniemi 2006. Rovaniemen matkailustrategia 2007-2010. Osoitteessa: <http://www.visitrovaniemi.fi/loader.aspx?id=12b387b1-a846-40af-b300-525b4efbde45>. Luettu 23.3.2012.
- Vuoristo, K-V. – Vesterinen, N. 2009. Lumen ja suven maa. Suomen matkailumaantiede. Helsinki: WSOY.
- Yleisradio 2007. Osoitteessa:
<http://www.yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=5&ag=32&t=151&a=2663>.
 Luettu 8.2.2012.

Yle Teema 2011. Sininen laulu. Suomen taiteiden tarina. Osoitteessa:
<http://www.yle.fi/teema/sininenlaulu/artikkeli.php?id=170>. Luettu
10.2.2012.

Ympäristöministeriö 2007. Luontopalvelut. Osoitteessa:
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=700&lan=fi>. Luettu
21.2.2012.

LIITTEET

Majoittumiset Rovaniemellä eri kansallisuuksittain 2011	Liite 1
Kesämatkailun tuotteistamista Rovaniemellä	Liite 2
Kulttuurimatkailun käsitesisältöä	Liite 3
Suomalaiskäsityksiä Rovaniemestä	Liite 4
Käsitekartta	Liite 5
Kyselylomake	Liite 6
Kyselylomake englanniksi	Liite 7
Suomenkielisten kiinnostuneisuus ohjelmapalveluihin	Liite 8
Suomenkielisten hintaehdotuksia ohjelmapalveluille	Liite 9
Tarkastelua taustatietojen perusteella	Liite 10
Englantia puhuvien kiinnostuneisuus ohjelmapalveluihin	Liite 11
Englantia puhuvien hintaehdotuksia ohjelmapalveluille	Liite 12
Kv-matkailijoiden kiinnostuneisuus ohjelmapalveluihin	Liite 13
Kaikkien vastaajien kiinnostuneisuus ohjelmapalveluihin	Liite 14
Kaikkien vastaajien hintaehdotuksia ohjelmapalveluille	Liite 15

REKISTERÖITYNEET MAJOITTUMISET KANSALLISUUKSITTAIN RO- VANIEMELLÄ 2011

TILA STOKESKUS						
YÖPYMISET ASUINMAITAIN - OVERNIGHTS BY COUNTRY OF RESIDENCE						
ROVANIEMI						
2009-2011	XII/2010	XII/2011	Muutos XII/10-XII/11 Change XII/10-XII/11	Muutos XII/10-XII/11 Change XII/10-XII/11	I-XII/2010	I-XII/2011
				%		
Yhteensä - Total	72 756	75 097	2 341	3,2 %	468 061	492 424
Suomi - Finland	17 785	14 860	-2 925	-16,4 %	224 192	221 501
Ulkomaat - Foreign countries	54 971	60 237	5 266	9,6 %	243 869	270 923
Saksa - Germany	1 274	1 320	46	3,6 %	30 356	37 570
Alankomaat - Netherlands	1 051	553	-498	-47,4 %	12 729	11 772
Venäjä - Russia	7 069	8 617	1 548	21,9 %	37 791	50 719
Ranska - France	4 134	4 753	619	15,0 %	21 352	21 969
Iso-Britannia - Great Britain	15 629	14 490	-1 139	-7,3 %	21 904	20 053
Ruotsi - Sweden	389	355	-34	-8,7 %	8 695	7 525
USA	270	424	154	57,0 %	2 165	2 645
Sveitsi - Switzerland	590	471	-119	-20,2 %	6 914	6 057
Italia - Italy	7 447	8 332	885	11,9 %	17 419	20 015
Norja - Norway	689	837	148	21,5 %	12 155	12 690
Kreikka - Greece	1 066	828	-238	-22,3 %	1 864	1 430
Viro - Estonia	1 172	1 697	525	44,8 %	3 228	4 058
Belgia - Belgium	387	333	-54	-14,0 %	2 583	2 599
Japani - Japan	2 238	3 417	1 179	52,7 %	10 759	12 495
Tanska - Denmark	63	64	1	1,6 %	2 427	2 791
Itävalta - Austria	278	154	-124	-44,6 %	2 290	2 197
Espanja - Spain	3 264	3 855	591	18,1 %	14 173	13 941
Latvia	455	681	226	49,7 %	1 747	2 243
Puola - Poland	208	218	10	4,8 %	3 795	3 888
Unkari - Hungary	184	231	47	25,5 %	1 002	1 033
Australia	958	991	33	3,4 %	2 733	3 489
Tšekki - Czech	168	85	-83	-49,4 %	1 252	1 179
Kanada - Canada	37	43	6	16,2 %	599	1 004
Portugali - Portugal	482	258	-224	-46,5 %	1 676	888
Kiina - China	679	1 392	713	105,0 %	3 305	4 124
Irlanti - Ireland	531	844	313	58,9 %	871	1 105
Turkki - Turkey	49	170	121	246,9 %	325	731
Islanti - Iceland	0	1	1	#JAKO/0!	151	155
Liettua - Lithuania	265	433	168	63,4 %	1 230	1 557
Uusi-Seelanti - New Zealand	23	6	-17	-73,9 %	137	157
Taiwan	169	64	-105	-62,1 %	491	611
Ukraina - Ukraine	51	44	-7	-13,7 %	259	291
Muut maat - Other countries	3 702	4 276	574	15,5 %	15 492	17 942

Lähde: Lapin liitto. 2012. Osoitteessa:
http://www.lapinliitto.fi/julkaisut_ja_tilastot/matkailu.

KESÄMATKAILUN TUOTTEISTAMISTA ROVANIEMELLÄ

Rovaniemen asiakkaat ja tuoteryhmät tulevaisuudessa

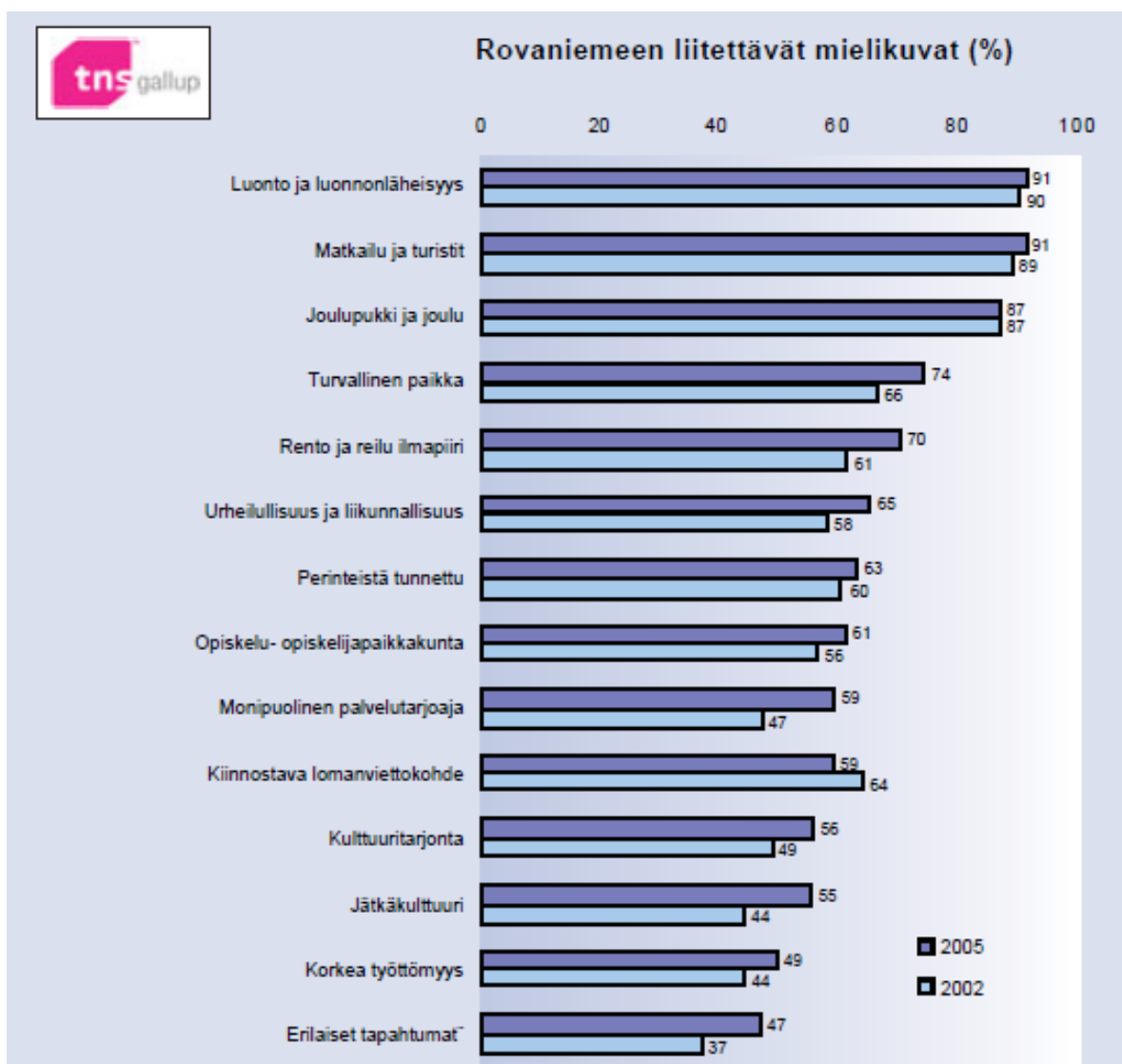
Asiakas	Tuote	Markkinat	Jakelutie
Lapsiperheet 2-3 lasta + kolme sukupolvea	Joulutuote ympäri vuotisesti - "Joulu joka päivä"	UK, Espanja, Italia, Venäjä, Ranska, Suomi	Matkanjärjestäjät Netti Yhteistyökumppanit
Tavalliset perheet	Joulupukki, Napapiiri, aktiviteetit	Kiina, Pohjoismaat, Puola, Baltia, Unkari	
Isovanhemmat lastenlasten kanssa			
30+ v. puolisonsa kanssa, korkeampi koulutus- ja tulotaso, mahd. kouluikäiset lapset	Talvituote – "Lumituote"	Ranska, Italia, Espanja, Japani	Matkanjärjestäjät netti, harrastuspohjaiset järjestöt
Perhe- ja ystäväpiiri	käyntikohteet, ohjelmalvelut, talviaktiviteetit/ harrastukset, pohjoismaiset talvilajit (huippulajien valmennus)	Suomi	
Lapsiperheet, jotka arvostavat kaupunkitasoa tarjontaa, luontoa, hiihto- ja lasketteluharrastuksia		Venäjä Pohjoismaat	
Pohjoismaisten talvilajien huippu-urheilijat			
Venäjä: lapsiperheet ja pariskunnat			
Automatkailijat ja perheet, 30-45 v. + 1-3 lasta	Kesätuote – "Valon ja veden tuote"	Suomi, Saksa, Sveitsi, Espanja, Italia, Alankomaat	Matkanjärjestäjät, netti, suoramarkkinointi, yhteistyökumppanit
Retkeilijät ja veneilijät	Käyntikohteet, kesäaktiviteetit, 2-tason tarjonta: optiona safarit	Pohjoismaat	
Lappi à la carte; kiinnostus historiaan ja kulttuuriin	City Break –tuote Kiertomatkailu		
50+ v. pariskunnat, pienryhmät, sinkut	Hyvinvointituote	Suomi Pohjoismaat, Venäjä	Matkanjärjestäjät suoramyyni, netti, yhteistyökumppanit, eläkeläisjärjestöt ja yhdistykset
Seniorit	Hemmottelu Terveysliikunta Ravitsemus		
Kokous- ja kongressijärjestäjät, matkatoimistot, kongressitoimistot, incentive-talot, ohjelmalvelutoimistot, matkailualan yritykset, hotellit, yliopistot, tutkimuslaitokset, tieteelliset järjestöt,	Kokous- ja kongressi	Suomi Eurooppa, Pohjoismaat	Suoramarkkinointi/ -myynti verkostot, tieteelliset järjestöt, yliopistot, DMC:t
Organisaatiot; valtio ja kuntasektori, yritykset			
Organisaatiot, jotka ovat tekemisessä kylmyyden, arktisten olosuhteiden jne. kanssa			
Erikoiskohderyhmät, tapahtumakohtaisesti (mm. nuoret, rallikansa, urheilun ystävät, sinkut)	Tapahtumatuote ympäri vuotinen 2-4 kärkitapahtumatuetta	Suomi Pohjoismaat	Verkostot, järjestöt, suoramarkkinointi, netti

Lähde: Rovaniemen matkailustrategia. 2006. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=db00aa34-f4f0-40f6-8691-877f26ff0373>.

Lähde: Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkakohteena (MEK 2010, 13). Osoitteessa:
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/694c023ce8d184d9c22576f00046e0ac/\\$FILE/A167%20Kiinnostaako%20Suomi%20kulttuurimatkailukohteena.pdf](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/694c023ce8d184d9c22576f00046e0ac/$FILE/A167%20Kiinnostaako%20Suomi%20kulttuurimatkailukohteena.pdf).

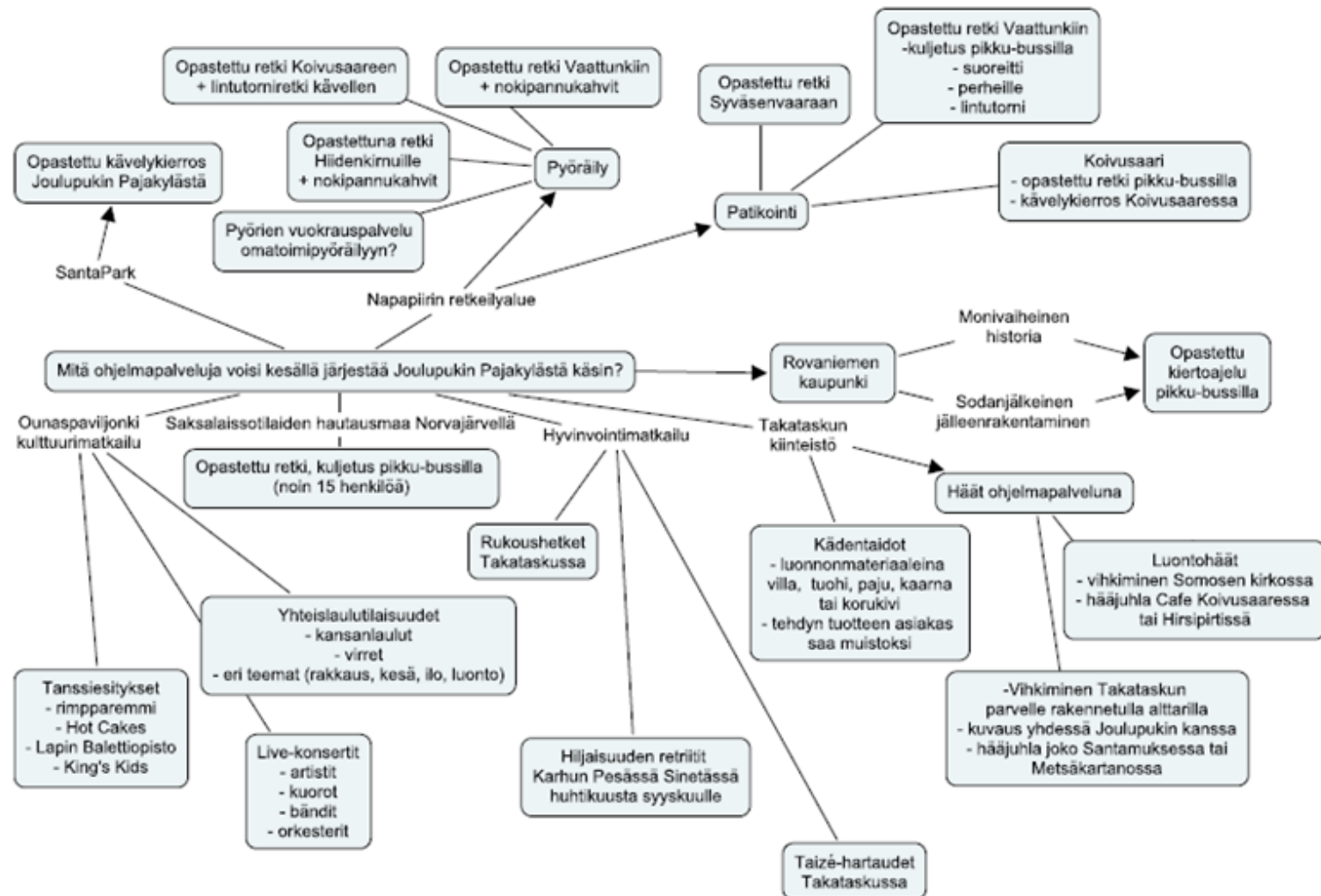
SUOMALAISKÄSITYKSIÄ ROVANIEMESTÄ

Lähde: Rovaniemen matkailustrategia 2006, 77. Osoitteessa:
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=db00aa34-f4f0-40f6-8691-877f26ff0373>.

KÄSITEKARTTA – ”Mitä ohjelmapalveluja voisi kesällä järjestää Joulupukin Pajakylästä?”

Liite 5

KESÄMATKAILUN KEHITTÄMINEN ROVANIEMEN NAPAPIIRILLÄ

Opiskelen matkailua Rovaniemen ammattikorkeakoulussa ja nimeni on Sirkka Juntunen. Teen Rovaniemen Kehitykselle tutkimusta Napapiirin kesämatkailun kehittämiseksi. Haastatteluun osallistuvat henkilöt pysyvät nimettöminä ja tutkimustuloksia käytetään vain tähän tutkimukseen. Haastattelu vie noin viisi minuuttia. Tutkimukseen voivat osallistua yli 12-vuotiaat. Voinko haastatella teidät tässä paikan päällä?

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT	
Sukupuoli:	☐ Mies ☐ Nainen
Ikä:	☐ 12 – 19 vuotta ☐ 20 – 29 vuotta ☐ 30 – 39 vuotta ☐ 40 – 49 vuotta ☐ 50 – 59 vuotta ☐ 60 – 69 vuotta ☐ 70 – vuotta
Kotimaa, ellei Suomi:	
Oletko Napapiirillä ensimmäistä kertaa?	☐ Kyllä ☐ En
Miksi tulit Napapiirille?	☐ Lomalla ☐ Työmatkalla ☐ Muu syy; mikä?
Miten tulit Rovaniemelle?	☐ Lentokoneella ☐ Junalla ☐ Linja-autolla ☐ Omalla autolla ☐ Muuten, miten?
Kuinka kauan aiot viipyä Rovaniemellä?	☐ Yhden päivän ☐ Kaksi päivää ☐ Kolme päivää ☐ Neljä päivää tai pidempään

KYSYMYKSET KESÄMATKAILUN KEHITTÄMISEKSI:

(5=kyllä varmasti, 4=todennäköisesti kyllä 3=ehkä 2=todennäköisesti en 1=en varmasti)

Osallistuisitko opastetulle patikka- tai sauvakävelyretkelle?	5	4	3	2	1
Osallistuisitko opastetulle pyöräretkelle?	5	4	3	2	1
Osallistuisitko lintubongausretkelle?	5	4	3	2	1
Osallistuisitko viikonlopun yli kestäväään hiljaisuuden retriittiin? (Paikka n. 30 min. Rovaniemeltä erämaahotellissa, lammen rannalla)	5	4	3	2	1
Osallistuisitko seuraaviin ulkoilmatilaisuuksiin: (katetulla lavalla Ounaspaviljongilla)					
Tanssiesitykset? (tanhu, moderni tanssi tai baletti) Olisit itse katsojana.	5	4	3	2	1
Konsertit? (bändit, orkesterit, kuorot) Olisit itse katsojana.	5	4	3	2	1
Yhteislaulutilaisuudet? (kansanlaulut, virret, eri teemat kuten esim. kesä, ilo, rakkaus)	5	4	3	2	1
Osallistuisitko pikkubussilla järjestettävään kaupunkikierrosajeluun Rovaniemelle? (Arktikum - Pilke – Korundi - Lappia-talo - Rovaniemen kirkko (pysähdys ja käynti kirkossa) - Ortodoksinen kirkko – Sky Hotel Ounasvaara –Hotelli Pohjanhovi (omakustenteisetkahvit jokilaivassa))	5	4	3	2	1
Haluaisitko leikkiä ohjatusti hippaa metsässä?	5	4	3	2	1
Osallistuisitko opastettuun retkeen Hiidenkirnuille?	5	4	3	2	1
Osallistuisitko opastettuun retkeen Norvajärvelle saksalaisten hautausmaalle?	5	4	3	2	1
Kuvitellaan, että olet menossa naimisiin.					
Voisitko järjestää häät Napapiirillä? (Vihkiminen Takatasku-kiinteistön yläparvella, jonka jälkeen kuvaus Joulupukin kanssa, hääjuhla Santamuksessa tai Metsäkartanossa)	5	4	3	2	1
Voisitko järjestää häät luontokirkossa?(vihkiminen Somosen kirkossa ja hääjuhla Hirsipirtin tilausravintolassa tai Ounaspaviljongilla Cafe Rantakoivussa)	5	4	3	2	1
Osallistuisitko kädentaidoissa ohjatusti esimerkiksi huovutukseen, tuohitöihin tai korukiven hiomiseen? Tehdyn työn (esim. huovutettu sydänheijastin, tuohisormus, avaimenperä kaarnasta tai hiottu korukivi) saisit pitää itselläsi.	5	4	3	2	1
Mihin edellä esitetyistä osallistuisit mieluiten ja paljonko olisit valmis maksamaan siitä?					
Vapaa sana: (muut ideat kesäohjelmanpalveluiksi tai terveiset Napapiirin/Rovaniemen kesämatkailun kehittämiseksi)					

KIITOS VASTAUKSISTASI!

DEVELOPMENT OF SUMMER TOURISM AT THE ARCTIC CIRCLE IN ROVANIEMI

I study tourism at the Rovaniemi University of Applied Sciences and my name is Sirkka Juntunen. I am doing my thesis for the Rovaniemi Regional Development Agency Ltd. In my thesis I aim to clarify how summer tourism could be developed at the Arctic Circle in Rovaniemi. Answering the questions takes about five minutes and the answers will be analyzed anonymously. The results will be used only for this thesis. People over 12 years may participate in the study. Could I interview you?

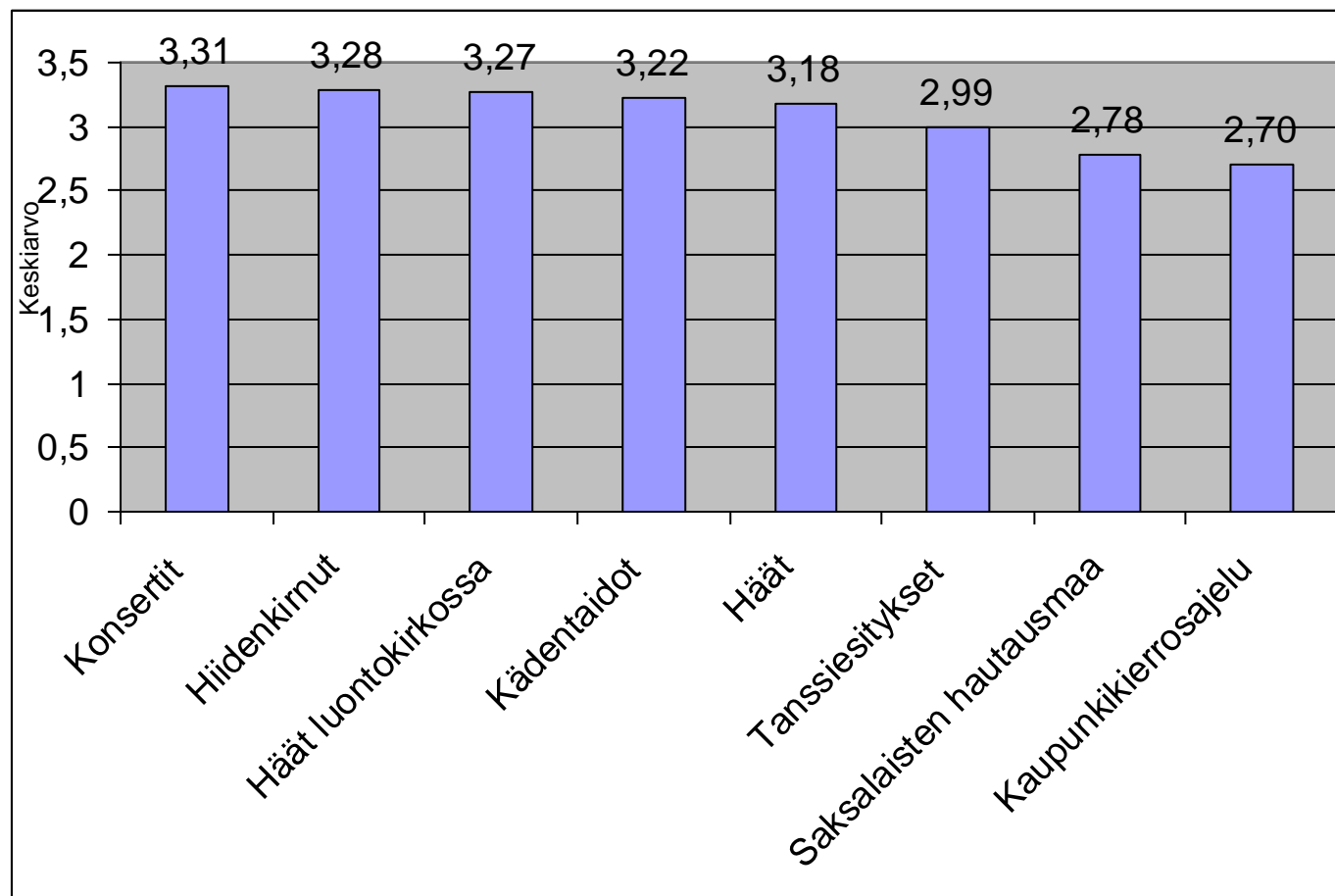
BACKGROUND INFORMATION OF THE RESPONDENT	
Sex:	☐ Male ☐ Female
Age:	☐ 12 – 19 years ☐ 20 – 29 years ☐ 30 – 39 years ☐ 40 – 49 years ☐ 50 – 59 years ☐ 60 – 69 years ☐ 70 – years
Home country:	
Is this your first visit to the Arctic Circle in Rovaniemi?	☐ Yes ☐ No
Why did you come to the Arctic Circle in Rovaniemi?	☐ On holiday ☐ On business ☐ For other reason; please specify:
How did you come to Rovaniemi?	☐ By plane ☐ By train ☐ By bus ☐ By own car ☐ By some other way; please specify:
How long are you going to stay in Rovaniemi?	☐ One day ☐ Two days ☐ Three days ☐ Four days or longer

QUESTIONS ON SUMMER ACTIVITIES

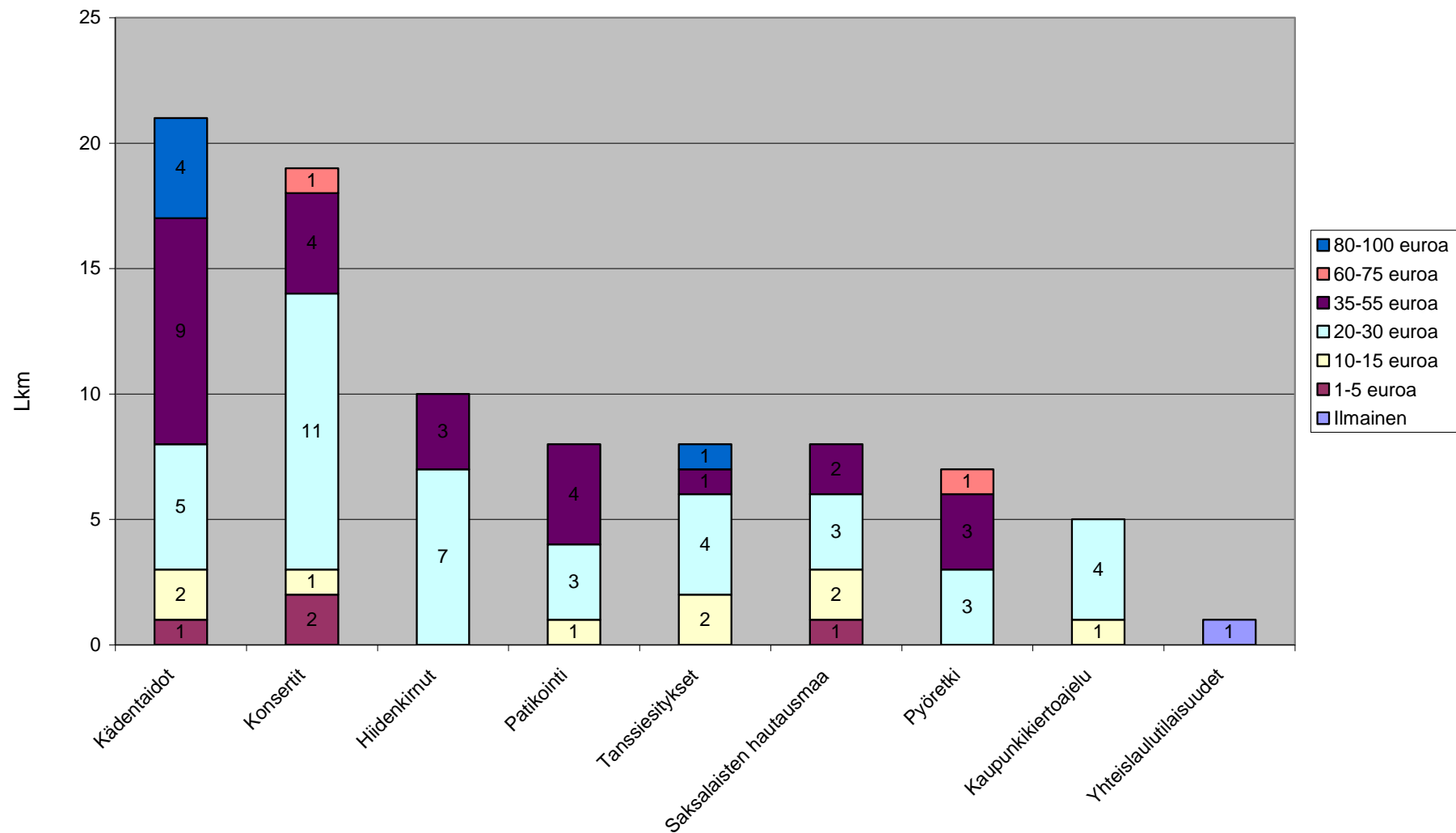
(5=absolutely yes, 4=probably yes 3=possibly 2=probably not 1=absolutely not)

Would you participate in a guided hiking or Nordic walking trip?	5	4	3	2	1
Would you participate in a guided biking trip?	5	4	3	2	1
Would you participate in a guided bird watching trip?	5	4	3	2	1
Would you participate in a guided silent retreat for a weekend? (Retreat would take place in a forest lodge hotel by a pond about 30 mns from Rovaniemi)	5	4	3	2	1
Would you participate in the following outdoor events: (on a decked platform at Ounaspaviljonki)					
Watching dance shows? (folk dance, modern dance or ballet)	5	4	3	2	1
Listening to concerts? (bands, orchestras, choirs)	5	4	3	2	1
Community singing? (for example international classic songs and hymns)	5	4	3	2	1
Sightseeing bus tour in Rovaniemi? (Arktikum-Pilke – Korundi – Lappia house – Rovaniemi Church (stop and visit in the church) – Orthodox Church – Sky Hotel Ounasvaara – Hotel Pohjanhovi (coffee on a river ship at customer's own expense))	5	4	3	2	1
Would you play a guided game of tag or "catch me if you can" in the forest?	5	4	3	2	1
Would you participate in a guided bus tour to see giant kettles?	5	4	3	2	1
Would you participate in a guided bus tour to the German soldiers' cemetery in Norvajärvi?	5	4	3	2	1
Let us imagine that you are getting married.					
Could you be wed at the Arctic Circle? (Wedding in Takatasku building, after that photography with Santa Claus, wedding celebration in restaurant Santamus or Metsäkartano)	5	4	3	2	1
Could you be wed in nature?(wedding in Somonen Church and wedding celebration in Hirsipirtti restaurant or at Ounaspaviljonki in Cafe Rantakoivu)	5	4	3	2	1
Would you participate in doing handicrafts like felting wool, willow work or sanding precious stones? The finished work likewise a felted heart, a willow arm band or a sanded jewel you could keep.	5	4	3	2	1
Which of these would be your favourite activity and how much would you be ready to pay for it?					
Free word: (other ideas for summer activities or for development of summer tourism at the Arctic Circle/Rovaniemi)					

THANK YOU FOR YOUR ANSWERS!

SUOMENKIELISTEN KIINNOSTUNEISUUS OHJELMAPALVELUIHIN KESKIARVOJEN PERUSTEELLA (n=100)

SUOMENKIELISTEN SUOSITUIMMAKSI NOSTETTUIJEN OHJELMAPALVELUJEN HINTAEHDOTUKSET (n=86)

SUOMENKIELISEN KYSELYN TULOSTEN TARKASTELUA TAUSTATEKIJÖIDEN PERUSTEELLA

Liite 10

SUKUPUOLEN MUKAAN

1

Naiset (n=56)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Konsertit	3,54
Kädentaidot	3,50
Häät luontokirkossa	3,46
Tanssiesitykset	3,41
Hiidenkirnut	3,21
Häät	3,14
Kaupunkikiertoajelu	2,84
Yhteislaulutilaisuudet	2,68
Patikointi	2,59
Saksalaisten hautausmaa	2,52

Suosituimmat lkm

Kädentaidot	17
Konsertit	12
Patikointi	5
Pyöräretki	5
Tanssiesitykset	4
Hiidenkirnut	4

Miehet (n=44)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Hiidenkirnut	3,36
Häät	3,23
Saksalaisten hautausmaa	3,11
Konsertit	3,02
Häät luontokirkossa	3,02
Kädentaidot	2,89
Patikointi	2,61
Kaupunkikiertoajelu	2,52

Suosituimmat lkm

Saksalaisten hautausmaa	7
Konsertit	6
Hiidenkirnut	6
Häät luontokirkossa	5
Tanssiesitykset	4
Häät	4
Kädentaidot	4

IKÄJAKAUMAN MUKAAN

2

12—29-vuotiaat (n=19)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Häät luontokirkossa	3,67
Konsertit	3,61
Häät	3,39
Kädentaidot	3,17
Hiidenkirnut	3,11
Tanssiesitykset	2,94
Saksalaisten hautausmaa	2,67

Suosituimmat lkm

Konsertit	4
Tanssiesitykset	3
Hiidenkirnut	3
Häät luontokirkossa	3

30—59-vuotiaat (n=56)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Hiidenkirnut	3,44
Kädentaidot	3,33
Häät luontokirkossa	3,32
Häät	3,23
Konsertit	3,07
Saksalaisten hautausmaa	2,98
Tanssiesitykset	2,84
Kaupunkikiertoajelu	2,84

Suosituimmat lkm

Kädentaidot	14
Patikointi	7
Saksalaisten hautausmaa	7
Konsertit	6
Hiidenkirnut	6
Kaupunkikiertoajelu	5

60-vuotiaat ja sitä vanhemmat (n=25)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Konsertit	3,44
Tanssiesitykset	3,36
Hiidenkirnut	3,00
Kädentaidot	3,00
Yhteislaulutilaisuudet	2,96
Häät	2,92
Häät luontokirkossa	2,88
Kaupunkikiertoajelu	2,56

Suosituimmat lkm

Konsertit	8
Kädentaidot	5
Tanssiesitykset	4

Ensi kertaa Rovaniemelle tulevat (n=22)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Kädentaidot	3,50
Häät luontokirkossa	3,36
Hiidenkirnut	3,27
Häät	3,27
Konsertit	3,14
Tanssiesitykset	3,09
Kaupunkikiertoajelu	3,00
Saksalaisten hautaus- maa	2,82
Patikointi	2,50

Suosituimmat lkm

Kädentaidot	6
Kaupunkikiertoajelu	3
Hiidenkirnut	3
Konsertit	3

Rovaniemelle uudelleen tulevat (n=78)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Konsertit	3,36
Häät luontokirkossa	3,24
Häät	3,21
Kädentaidot	3,18
Tanssiesitykset	2,99
Saksalaisten hautausmaa	2,77
Kaupunkikiertoajelu	2,62

Suosituimmat lkm

Konsertit	15
Kädentaidot	15
Patikointi	7
Tanssiesitykset	7
Hiidenkirnut	7
Pyöräretki	6
Saksalaisten hautaus- usmaa	6
Häät	6

VIIPYMÄN MUKAAN

4

Yhden päivän viipyvät (n=59)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Kädentaidot	3,29
Hiidenkirnut	3,24
Konsertit	3,12
Häät luontokirkossa	3,12
Tanssiesitykset	2,86
Häät	2,83
Saksalaisten hautausmaa	2,69
Kaupunkikiertoajelu	2,58

Suosituimmat lkm

Kädentaidot	12
Konsertit	10
Hiidenkirnut	7
Tanssiesitykset	6
Saksalaisten hautausmaa	5

2-3 päivää viipyvät (n=22)

Keskiarvot asteikolla 5–1

Konsertit	3,64
Häät	3,59
Häät luontokirkossa	3,59
Hiidenkirnut	3,55
Kädentaidot	3,23
Tanssiesitykset	3,18
Saksalaisten hautausmaa	3,14
Kiertoajelu	2,82
Patikointi	2,68
Yhteislaulutilaisuudet	2,64
Pyöräretki	2,50

Suosituimmat lkm

Kädentaidot	6
Patikointi	3
Konsertit	3

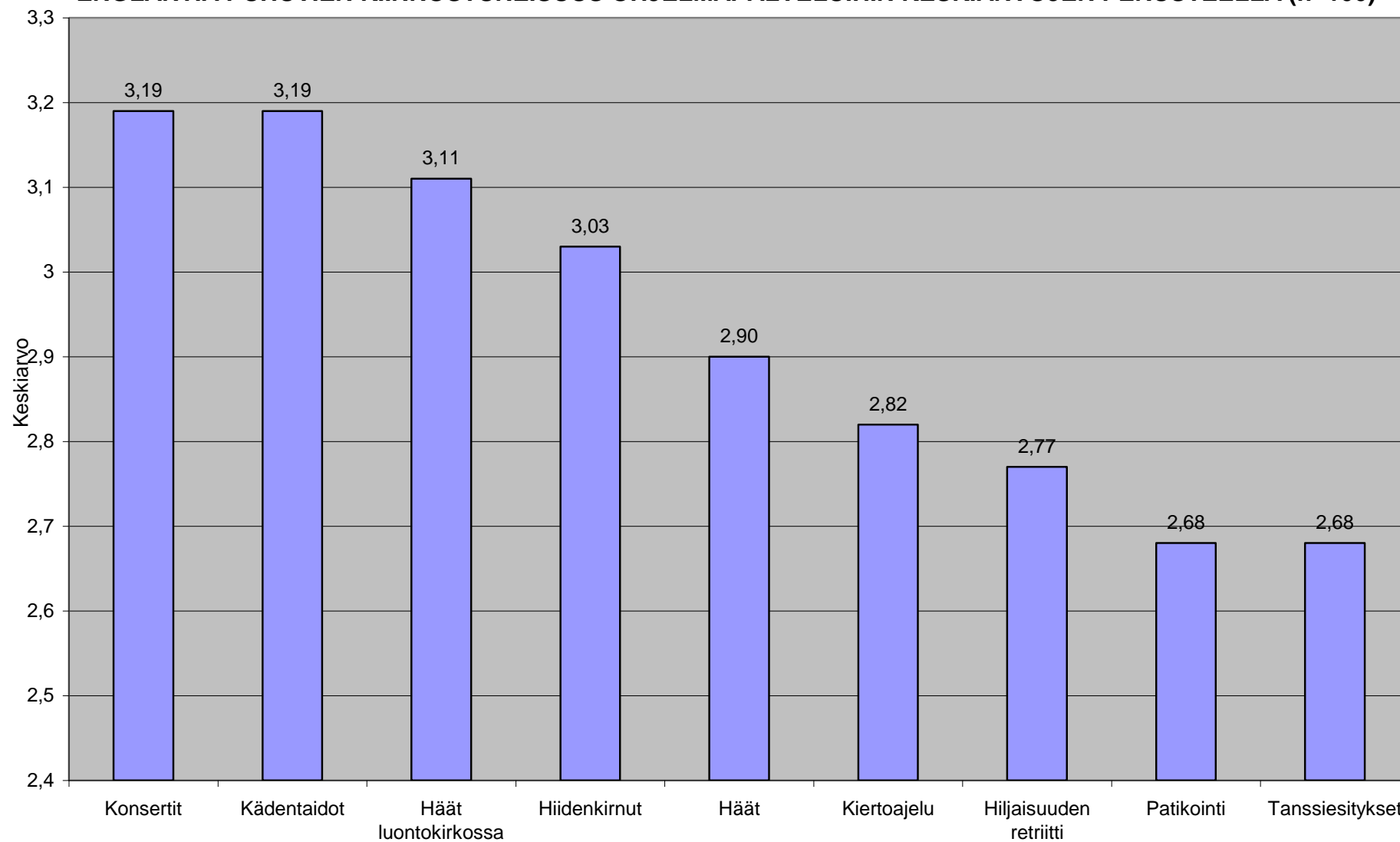
4 päivää tai pidempään viipyvät (n=19)

Keskiarvot asteikolla 5–1

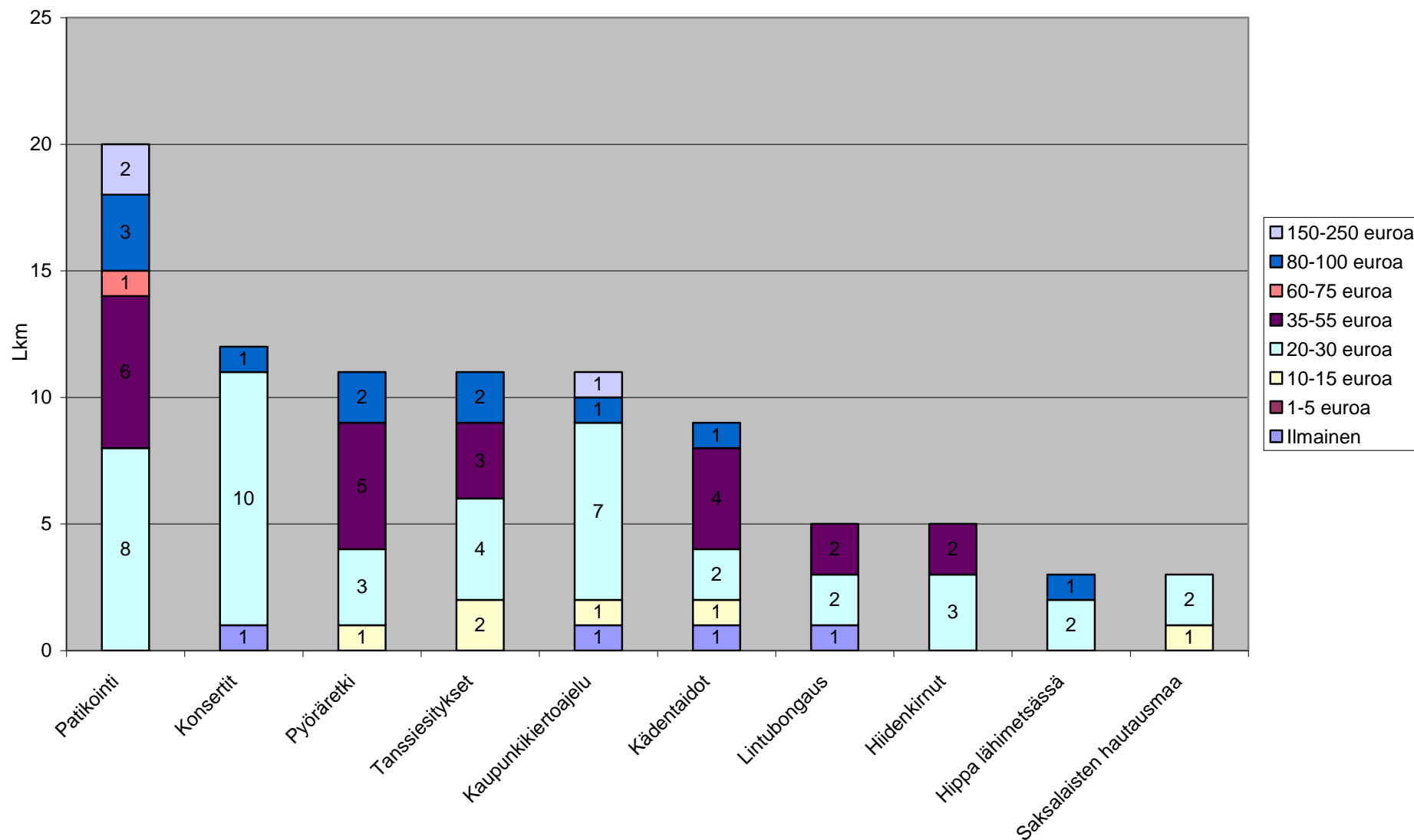
Häät	3,79
Häät luontokirkossa	3,79
Konsertit	3,47
Tanssiesitykset	3,16
Kädentaidot	3,11
Hiidenkirnut	3,05
Kaupunkikiertoajelu	2,95
Saksalaisten hautausmaa	2,63

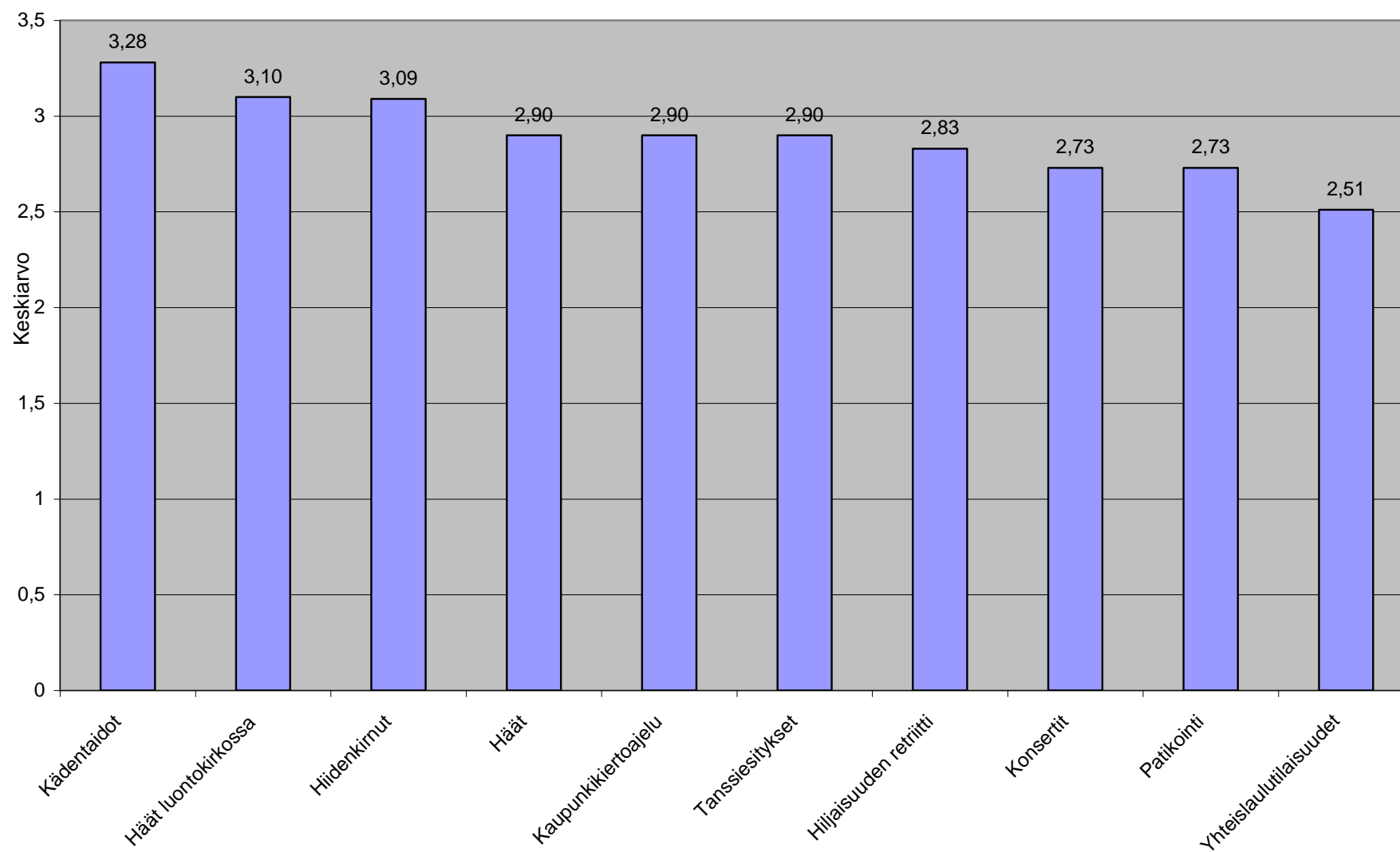
Suosituimmat lkm

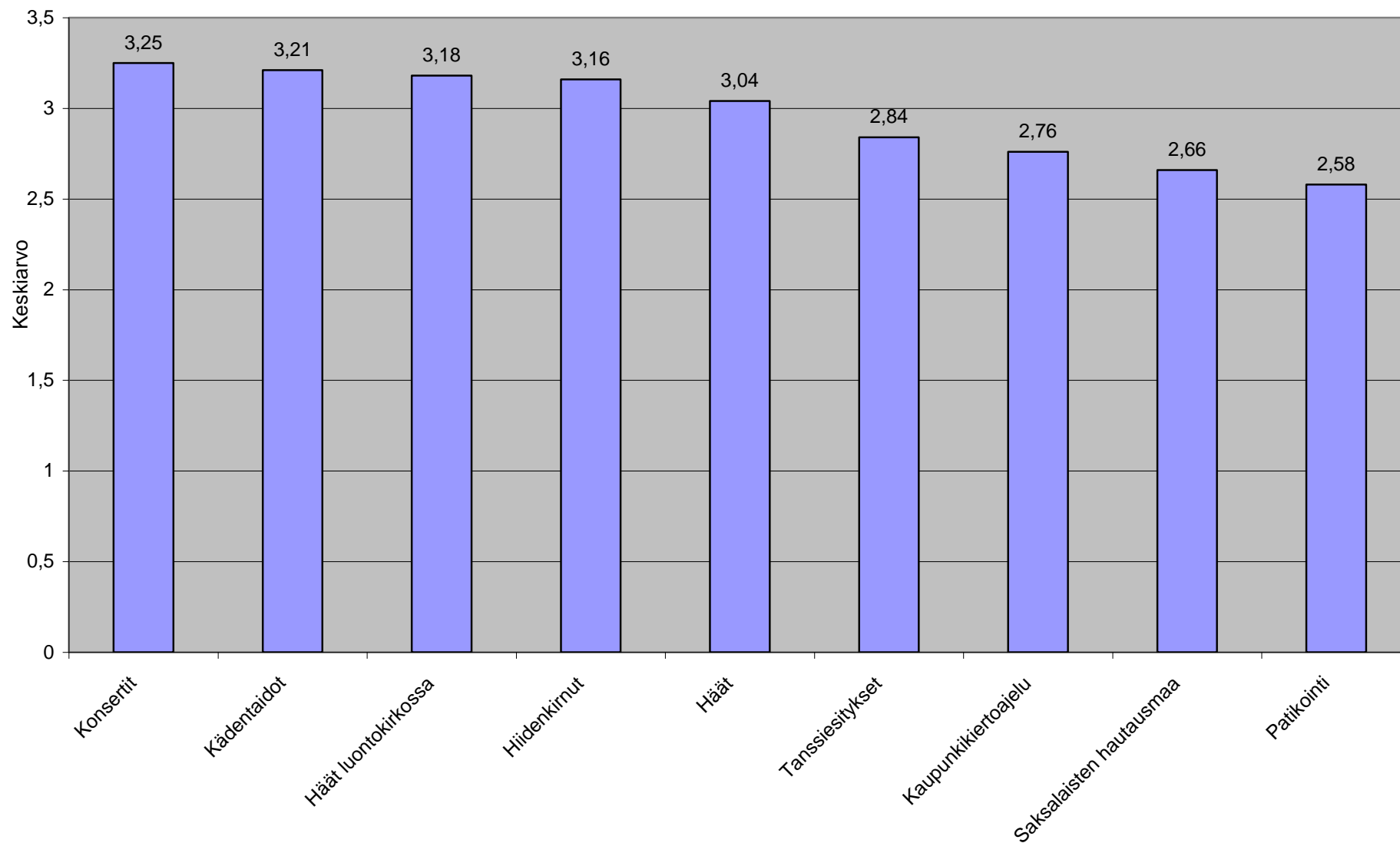
Konsertit	5
Pyöräretki	3
Häät	3
Kädentaidot	3

ENGLANTIA PUHUVIEN KIINNOSTUNEISUUS OHJELMAPALVELUIHIN KESKIARVOJEN PERUSTEELLA (n=100)

ENGLANTIA PUHUVIEN SUOSITUIMMAKSI NOSTETTUIJEN OHJELMAPALVELUJEN HINTAEHDOTUKSET (n=89)

KANSAINVÄLISTEN MATKAILIJOIDEN KIINNOSTUNEISUUS OHJELMAPALVELUIHIN KESKIARVOJEN PERUSTEELLA (n=82)

KAIKKIEN VASTAAJIEN KIINNOSTUNEISUUS OHJELMAPALVELUIHIN KESKIARVOJEN PERUSTEELLA (n=200)

MOLEMPIEN KYSELYJEN SUOSITUIMMAKSI NOSTETTUIJEN OHJELMAPALVELUJEN HINNAT (n=175)

